

Uvodnik

Igor Gregori

Sramota in krivda

Sram te bodi, kaj bodo rekli drugi?!, je domači rek, s katerim so zlasti naše no-
ne skušale zavarovati dostojanstvo
družinskih članov takrat, ko je bilo pod
udarom zaradi osebnih šibkosti. Te je bilo
treba skrivati pred družbo in okoljem, v ka-
terem je bilo dano živeti, da bi vsaj nav-
zen ohranili formalno zglednost.

Vsak izmed nas je v svojem življenju najbrž
kdaj storil kaj takega, kar bi resda želel hrani-
ti med domačimi zidovi. Če pa je že kaj
ušlo, je bilo treba - sicer v zdravih merah
'družboječnosti' - nekaj vendarle odme-
riti sramoti in naposled sprejeti občutek ne-
lagodja z zavestjo, da skriva pozersko rav-
nodušje sogovornika v resnici le tehtanje
napake: to je pač cena za odplačilo krivde.
Večkrat sem se spraševal, kaj je italijanski
vladni predsednik občutil zlasti v obdobju
svojega zadnjega mandata, ko se je moral s
kolegi soočiti na nešteti forumih, se-
stankih, vrhovih. Mar niso Angela Merkel,
Nicolas Sarkozy, David Cameron, Putin in
Medvedev - najbrž celo tudi Gadafi - misli-
li, da je z našim predsednikom nekaj hudo
narobe, glede na njegove številne sodne
obravnave, na neštete prepise prisluškovanj,
ki so razkrili njegovo vpletenost v posle, zo-
per katere bi se vsak politik na takem po-
ločaju bojeval? Ali našega premierja sploh
ni skrbelo, da je bila zaradi tega njegova vlo-
ga državnika - in posledično države - oh-
romljena pred mednarodno javnostjo?

Preden se je papež Benedikt XVI. odpravil
na pastoralni obisk v Nemčijo, je predse-
dniku italijanske republike Giorgiu Napolita-
nu poslal sporočilo, v katerem je izrazil
upanje, "da bi priljubljena Italija prepričano
stopila na pot silne etične prenove in bi
tako večala svojo blaginjo". V berlinskem
Bundestagu je nemški papež, najbrž tudi
pod pritiskom hudega finančnega položaja,
ki grozi bankrot nekaterim članicam EU,
poudaril, da ostaja temeljna naloga politič-
ne osebe ta, "da služi pravici in da se bori
proti krivici". Ravno na podlagi prepričanja,
da obstaja Bog Stvarnik, "so se v naši zgodovini
razvile ideje o človekovih pravicah, o
enakosti ljudi pred zakonom, o nedotakljivi-
vosti človekovega dostojanstva in zavest o
odgovornosti ljudi do svojih dejanj".

Sramota je nerazdružljivo povezana s
sprejetjem lastnih napak. Kaže pa, da je
občutek krivde za našega premierja povsem
tuj pojem. Boli namreč dejstvo, da italijanski
vladni predsednik s svojim obnašanjem
dejansko zavrača temeljne in obče
sprejemljive besede papeža Benedikta. Še
bolj pa bode v oči, da je k občutku 'nedo-
takljivosti' predsednika vlade v zadnjih le-
tih pripomoglo tudi vedenje nekaterih vi-
sokih dostojanstvenikov italijanske Cerkve,
ki so marsikdaj njegove grehe zamolčali,
zmanjšali njihovo etično spornost, jih tol-
mačili kot malenkostne in sprejemljive.
Včasih se je celo zdelo, da smo se z nači-
nom presojanja grehov nekaterih - zaradi
tih tega tkanja interesov in ohranjanja rav-
notežij med sekularno in versko oblastjo -
vrnili na nivo predreformatorskega
prekupčevanja odpustkov.

Papežovo sporočilo glede političnega po-
ložaja v Italiji je bilo tako odločno, da se je
morala tudi Italijanska škofovska konferen-
ca po nekaterih blagih preteklih opozorilih
tokrat jasno opredeliti: čeprav v zamudi, so
tudi italijanski škofje uradno pozvali, naj se
besed Benedikta XVI. res držimo vsi, ne sa-
mo verniki in laiki, ki se svojih krivd in na-
pak sramujemo.

Novogoriški dijaki po poteh slovenske Gorice

Foto JMP

DEVIN Srečanje o ukinjanju pokrajin in združevanju manjših občin

Racionalizacija stroškov ali neprofesionalnost rimske politike?

Italijanska državna uprava je zaradi nelahkih fi-
nančnih okoliščin v zadnjih mesecih 'predlaga-
la' kar nekaj varčevalnih ukrepov, ki bi po nje-
nem mnenju prispevali k splošnemu zmanjšanju
stroškov državne blagajne. Kot se večkrat v naši do-
micični državi dogaja, izvajajo tovrstno politiko
dokaj nejasno, najraje v takih prime-
rih oškodujejo najbolj krhke člene
državnega ustroja, ki pa imajo pri
dejanski upravi območja zelo po-
membno vlogo.

O tem je bil govor na srečanju, ki ga
je deželni svetnik SSK Igor Gabrovec
priredil v torek, 20. septembra, na se-
dežu Devinskih zborov, da bi pove-
dali svojo v nestranskem duhu zla-
sti slovenski izvoljeni predstavniki in
vsi občani slovenske narodnosti, ki
so glede teh tem zainteresirani.
Izhodiščno misel debatnega večera je
prispeval ravno Gabrovec. Deželni
svetnik je nakazal trojni problem, ki
zadeva slovensko etnično telo in nje-
govo predstavništvo v krajevnih javnih upravah.
Problem krčenja števila občin pod pet tisoč prebival-
cev in ukinjanje pokrajin ter snužnji se deželni
zakon o 'Racionalizaciji in poenostavitvi uprave go-
ratiških območij' lahko še kako prizadenejo slovensko

manjšino, ki prav preko neposrednega upravljanja
območja in občanov, ki na njem živijo, prispeva k
ohranjanju manjšinske identitete. Problem je resen,
predvsem zato, ker odpira vrsto novih vprašanj (npr.
kakšnemu kriteriju bo upravljanje ozemlja sledilo v
prihodnje, glede na nedorečenost dejanskih uprav-

Igor Dolenc, Igor Gabrovec in Igor Kocijančič (foto IG)

ljalnih smernic?); prav zato sta ob Igorju Gabrovcu
sedela še deželni svetnik Zveze levice Igor Kocijančič
in podpredsednik pokrajinske uprave Igor Dolenc.
Nova gorata območja
Igor Kocijančič je spregovoril o zakonskem osnutku

glede preosnove goratih območij, o katerem dežel-
ni svet razpravlja ta teden. Zakonski osnutek 130 so
predstavili že februarja leta 2010, ni pa imel lahke-
ga življenja zlasti zaradi nasprotovanja ligašev v veči-
ni. Tokrat pa se zdi, da bo sprejet. Zakon bo po no-
vem ukinil preostale Gorske skupnosti v deželi in
 uvedel t. i. zvezo gorskih občin. "Ta problem zade-
va le pordenonsko in videmsko pokrajino, saj sta
pristojnosti GS pri nas že pred časom prevzeli po-
krajini Trst in Gorica". Od sedanjih štirih Gorskih
skupnosti bi po novem nastalo devet novih enot, ki
bi z upravnega vidika drugače združevale krajevne
občine kot doslej. Predvsem pa bi preosnovalo
dejansko vez med izvoljenimi predstavniki in upra-

vitelji teh enot: upravljalno telo
posameznih gorskih okolišev bi
za 90% sestavljali župani občin,
10% pa imenovani predstavniki
opozicij posameznih občinskih
svetov. Občine bi nato še obstajale,
dejansko pa zgolj na papirju,
ker bi upravljanje ozemlja prešlo v
roke funkcionarjev in uslužben-
cev novega organa in bi se potem-
taka neposredna vez z ob-
močjem (se pravi z volilci, ki so iz-
brali določeno upraviteljsko op-
cijo na podlagi svojega glasu in
prepričanja) prekinila. Sredstva bi
preložili v neke vrste 'skupno bla-
gajno' in jih delili 'z visokega': s

take višine namreč, da bi se denar v vertikalni po-
trošnji porazgubil, preden bi prispel do tal... Uprav-
ni okvir bi se razvodenel, občine bi lahko opravljale
le manjše dejavnosti, denimo na kulturnem po-
dročju. "Delo omenjenih funkcionarjev bi morali
nadzorovati župani, ki pa nimajo dejanske upravne
izkušnje za tako nadzorovalno vlogo", nam je ob
boku debate obrazložil odbornik občine Števerjan
Milko Di Battista. Sam Števerjan naj bi po novem so-
dil v tovrstno novo upravno enoto skupno z Gori-
co, občino Krmin, s Koprivnim, Dolenjem, Mošem
in Slovencem. Zakonski osnutek je po mnenju Ko-
cijančiča protisloven, saj nikakor ne poenostavlja
upravnega okvira, kvečjemu ga še bolj zapleta:
deželni svetnik je obenem prepričan, da bi bili
stroški glede vzpostavitve novega organa večji od
predvidenega.

Cerkev

Papež Benedikt XVI.
je na pastoralnem
obisku v rodni
Nemčiji poudaril
pomen
ekumenskega
dialoga

3

Obmejni okusi

Po zelo
uspešni izvedbi
Obmejnih okusov
se prireditelji že
pripravljajo
na Okuse brez
meja

6

Slovesno v Števerjanu

60 let samostojnosti občine

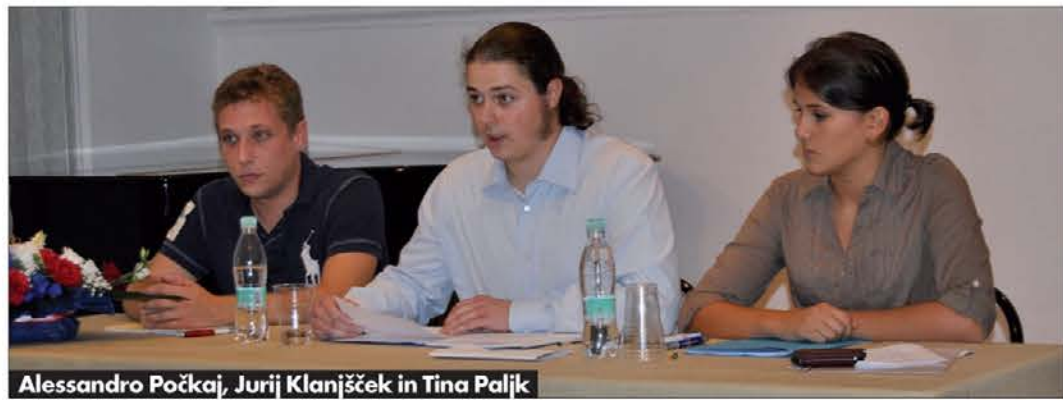
Drugi deželni kongres Mladih Slovenske skupnosti

S skupnimi močmi kljubujmo viharju zgodovine!

V nedeljo, 25. septembra, je v prostorih KCLB potekal drugi deželni kongres Mladih SSK. Program se je začel ob 15.00 s športnim turnirjem. Udeležili so se številni mladi iz goriške in tržaške sek-

norm zaščitnega zakona. Menim, da je vsak korak v tej smeri dobrodošel; s skupnimi močmi smo v zadnjem obdobju dosegli kar nekaj pozitivnih rezultatov. Zasluga za to gre seveda vsem, ki se trudijo v tem smislu in med

jenost je glavno načelo Mladih SSK, kajti prepričani smo, da samo mladi lahko res premostimo stare ideološke kalupe, ki preveč časa težijo našo manjšino. Mladi moramo premagati delitve, privabiti slovenske dijake, športnike,

Alessandro Počkaj, Jurij Klanjšček in Tina Paljk

cije. Ob 19.00 je bil na vrsti osrednji del. Poleg lepega števila mladih članov naše organizacije so bili prisotni tudi predstavniki Slovenskega društva iz Gornjega Kotarja, predstavniki Slovenskega društva "Bazovica" z Reke, deželni tajnik SSK Damjan Terpin, deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, pokrajinski predsednika SSK Silvan Primožič in Sergij Mahnič, pokrajinski tajnik za Tržaško Peter Močnik, števerjanska županja Franca Padovan in občinska svetnica Marilka Koršič. Po začetni glasbeni točki, za katero se zahvaljujemo dekliski vokalni skupini Bodeča neža, je bila na vrsti izvolitev predsedstva deželnega kongresa; sestavljali so ga Jurij Klanjšček, Tina Paljk in Alessandro Počkaj. Prejeli smo pozdrave in čestitke; "ob tej priložnosti vam želim izreči pohvalo in zahvalo za trud, ki ga vlagate v dve smeri: druženje mladih v sklopu družbenopolitičnega življenja manjšine ter skrb za krepitev slovenske prisotnosti na tem ozemlju s posebnim ozirom na prizadevanja za izvajanje

temi je tudi vaša organizacija. Mladi ne smejo vreči puške v koruzo. Prav na njih je naloga, da kot aktiven subjekt odločilno prispevajo k nepotrebnim družbenopolitičnim spremembam", je v pisnem pozdravu izjavila senatorka Tamara Blažina. Deželni predsednik SSO dr. Drago Štoka je opozoril na to, da "moramo v teh časih biti posebej budni tudi v političnem življenju naše skupnosti, saj bi brez te aktivne slovenske politike lahko kaj kmalu bili orodje v rokah drugih in torej okrnjeni v svojih narodnih in demokratičnih vrednotah". Prejeli smo tudi pozdrave vodilnih članov stranke Slovenska skupnost: "Trst in Gorica morata biti složna, možnosti rasti lahko najdemo le s skupnimi močmi. Nismo namreč kot pande, zaščiteni vrsta, temveč smo dodana vrednost temu ozemlju", je dejal deželni svetnik SSK Igor Gabrovec. Sledilo je poročilo deželnega tajnika Tomaža Špacapana, ki je dejal, da "načelo odprtosti in širokih pogledov, druženja mladih Slovencev ne glede na politično usmer-

skavte in tabornike, glasbenike, da se vsi skupaj zavedamo, katera je prava pot za naprej". Po volitvah deželnega odbora in nadzornega odbora sta bila tajnik Špacapan in predsednik Leban potrjena v dosedanjih funkcijah še za obdobje dveh let. Odobren je bil tudi nov statut, s katerim si je organizacija dala skupno ime Mladi za prihodnost ter bolje organizirano deželno vodstvo. Sledili sta poročila pokrajinskih tajnikov Nataše Žerul in Jurija Klanjščka: "Upamo, da bodo v prihodnji sezoni naše pobude, bodisi kulturne, športne ali politične, pripomogle k ohranjanju čuta pripadnosti slovenskemu narodu ter ustvarjanju skupne zavesti, da sta za preživetje nujno potrebni složnost in sprava, ne pa nesmiselni ideološki boji; viharju zgodovine lahko kljubujemo le z združenimi močmi. Zato je pomembno, da bi imeli Slovenci v Italiji pravo zbirno stranko". Po koncu osrednjega dela kongresa so gostje prijetno pokramljali ob kozarcu žlahtne kapljice.

Jurij Klanjšček

Števerjanska občinska uprava vlijudno vabi na proslavo ob 60. obletnici obnove občine Števerjan, ki bo v soboto, 1. oktobra, ob 16. uri, na Trgu svobode; ob tej priložnosti bo obnovljen trg uradno odprt.

Števerjan je bil in je še vedno pretežno kmečka vas. V povojnem času, v letih pomanjkanja, hude gospodarske in ekonomske krize, so prav preprosti ljudje, od katerih je bila večina kolonov, in kmetje-garači sami začrtali usodo lastne vasi. Družili so jih skromno, a dostojno in pošteno življenje, hrepenenje po boljših časih, navezanost na dom in zemljo ter močna narodna zavest. Vse to jim je pomagalo, da so se osamosvojili in da sedaj živijo na svoji zemlji. Števerjan je bil samostojen do leta 1927. Fašistična vlada je tudi Števerjanu odvzela občinsko samostojnost in ga priključila občini Šmartno-Kojsko. Po priključitvi k Italiji leta 1947 je bil Števerjan dodeljen občini Koprovno.

Za ponovno vzpostavitev občinske samostojnosti sta si že hitro po razmejitvi prizadevali še zlasti Slovenska demokratska zveza in Demokratična fronta Slovencev, ki sta takrat zastopali veliko večino slovenskega prebivalstva na Goriškem. H goriškemu prefektu so zahajale razne vaše delegacije z zahtevo po vzpostavitvi prejšnjih občin.

Prizadevanja za obnovitev občin

so trajala nekaj let. Zadeva se je končno rešila, pa čeprav ne za vse. Iz goriške občine niso izvlekli nobenega kraja. V italijanskem uradnem listu Gazzetta ufficiale je bil 31. januarja 1951 objavljen zakon št. 17 z dne 3.1.1951 o novi občinski ureditvi v Goriški pokrajini. Podpisali so ga predsednik republike Luigi Einaudi, predsednik vlade Alcide De Gasperi, notranji minister Mario Scelba in pravosodni minister Antonio Segni. V prvi točki zakona piše, da se obnovlja občina Števerjan. Sestavljali jo bodo zaselki Ščedno, Klanec, Valerišče in Jazbine. V naslednjih točkah so omenjene ostale občine na Goriškem. Po obnovitvi števerjanske občine do prvih volitev, ki so bile razpisane 10.6.1951, je bil imenovan za komisarja trgovec s Sovencev v Števerjanu, Rudolf Maraž. Ta se je pridružil ustanovljeni Kmečko delavski zvezi (KDZ), kandidiral na tej listi na prvih občinskih upravnih volitvah in postal prvi svobodni števerjanski župan. Sledili so mu Ivan Ciglič, Hermenegild Podveršič, Stanislav Klanj-

šek, Ivan Humar, Hadrijan Corisi in Franca Padovan, ki županuje še danes.

V soboto, 1. oktobra, ob 16. uri, bodo v Števerjanu praznovali 60. obletnico obnove občine Števerjan na obnovljenem Trgu svobode, ki ga bodo tudi uradno predali namenu.

Blagoslovil ga bo goriški nadškof Dino De Antoni ob prisotnosti števerjanskega župnika Antona Lazarja. Pri organizaciji praznika sodelujejo vsi prostovoljni vaški subjekti z dolgoletno tradicijo: vaški prosvetni društvi Briški grič in Francišek Bor-

gija Sedej, Cerkevni pevski zbor Jazbine, lovski družini iz Števerjana in z Jazbin ter ekipa Civilne zaščite. Ob tej slovesnosti je občinska uprava pripravila jubilejne razglednice za turistično promocijo vasi. Fotografije je pripravil domačin Silvan Pittoli. Večer se bo sproščeno končal Med borovci. Prisotne bo s kakovostno glasbo in z dobro voljo prisrčno razvedril ansambel Modri val, ki prihaja iz obmorskega mesta Koper. / MD

Zadovoljstvo predsednika SSO Draga Štoka Deželni odbor je priznal krovni organizaciji

Predsednik Sveta slovenskih organizacij dr. Drago Štoka je v zvezi z dokončnim uradnim priznanjem Sveta slovenskih organizacij (SSO) in Slovenske-kulturno gospodarske zveze (SKGZ) kot krovni in referenčni organizaciji Slovencev v Italiji izdal tiskovno poročilo, v katerem sprejema z velikim zadovoljstvom v vednost to objektivno zaslužen priznanje deželnega odbora FJK

obema krovnima organizacijama, saj je to priznanje zdaj dokončno uzakonjeno v deželnih zakonodajah in ima velike pravne, politične, narodnostne in finančne razsežnosti, kar bo obema krovnima organizacijama sedaj lahko dalo nove energije v njih skupno povezovalnem pa tudi posamično aktivnem življenju.

Svet slovenskih organizacij, tako poudarja predsednik SSO

Drago Štoka, se je močno, in to na vseh nivojih tudi državnega obsega, zavzemal za to uradno priznanje in se čuti zato dolžnega, da se zahvali deželnemu odboru FJK z Renzom Tondom na čelu ter odborniku De Anni, ki se je za ugodno rešitev tega problema zavzel z vso svojo iskrenostjo in poštenostjo. Obenem se predsednik SSO Štoka zahvaljuje tudi Robertu Molinaru, ki si je kot odbornik za kulturo prizadeval za čimprejšnje sprejemljivo rešitev prostorov dvojezične špertske šole, kar dokazuje tudi tankočutnost celotne deželne vlade pri reševanju problemov, ki niso vedno tako enostavni, kot se morda zdi na prvi pogled.

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec vložil interpelacijo Deželne zdravstvene izkaznice in spet zmeda s šumevci in sičniki ...

Že nekaj mesecev prejema na dom nove deželne plastične zdravstvene izkaznice, ki postopno zamenjujejo zapadle. Že te so svojčas sprožile val protestov in marsikdo se je odločil, da jih vrne pošiljatelju. Razlog za upravičeno negodovanje je bilo dejstvo, da tehnološko usposobljene izkaznice sploh niso upoštevale dostojanstva državljanov slovenske narodnosti, saj so bila imena in priimki s sičniki in šumevci natiskana kar v italijanski različici – torej brez strešic. Izkaznice izdaja Agencija za prihodke oz. podjetje Sogei, na dom pa jih dobivamo s spremnim pismom predsednika dežele Renza Tonda. Zdravstvena izkaznica služi tudi kot potrdilo davčnega kodeksa, zdravstvenega zavarovanja v evropskih državah in nacionalne storitvene kartice. "Pustimo za trenutek ob strani načelo, ki bi moralo izdajatelju narekovati potrebo po dosledno

večjezičnih izkaznicah na vseh večjezičnih območjih ali vsaj za tiste, ki to zahtevajo", ugotavlja deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec, ki je na predstavnika deželne uprave Renza Tonda naslovil interpelacijo po postopku hitrega odgovora. V svojem dokumentu Gabrovec na-

njava Gabrovec v svojem vprašanju, ko predsednika dežele izrecno opozarja na 7. člen zaščitnega zakona 38/01, v katerem piše, da "Pripadniki slovenske manjšine imajo pravico svojim otrokom dajati slovenska imena. Obenem imajo pravico, da sta njihovo ime in priimek v vseh javnih aktih pravilno natisnjena ali napisana s slovenskimi pravopisnimi znaki". Na hrbtni strani izkaznice so imena vsekakor zapisana brez vsake strešice.

"Ljudje opozarjajo tudi na številne primere, ko člani iste družine z enakimi priimki prejema na dom različno izpolnjene izkaznice – nekateri z dvojno verzijo imena, druge pa izključno poitalijancene", končuje svoj dopis deželni svetnik Gabrovec, ki torej Tondovo upravo sprašuje, kako namerava zaščititi osnovno pravico vsakega državljanca do spoštovanja izvirne oblike imena in priimka.

Igor Gabrovec in Renzo Tondo

vaja razočaranje pripadnikov slovenske narodne skupnosti, ki so prejeli nove izkaznice s starimi napakami. "Pravzaprav se je izdajatelj tokrat odločil za neko obliko salomonske rešitve in imena s strešicami natiskal kar dvakrat, se pravi s strešicami in brez njih",

pa je ni, in tu je bilo ogromno zamujenega. Če ne prej, bi morala Evropa vsaj po uvedbi evra napeti vse sile, da bi se primerno vzpostavila še politično. Tako pa se je ves čas le širila, ker je očitno sledila želji Združenih držav Amerike, ki jih zanima le širjenje Nata, proti komu ali čemu, ne vemo dobro. V takšnem okviru, ker se ni odprla močnejša skupna politična pot, so v državah Unije dobila krila povsem vase zaprta prepričanja, države so razen redkih izjem vse bolj priče gledati zgolj na interes svojega prostora. Evropske volitve so bile vse bolj priložnost za obračunavanje na lastni politični sceni, medtem ko se je vrh skupnosti evropskih državah z neuskajenimi pristojnostmi vse bolj kompliciral, tako da zelo malo ljudi zares pozna najvišje upravne organe oziroma razume njihovo delovanje. Ali je bila tudi tokrat na delu evropska miselnost, ki se trenutno nagiba k nezaupljivosti do vsakega skupna politična pot, in ali evropski človek res ni dojel izjemne priložnosti, ki se mu z novo Evropo ponuja? Dejstvo je, da je sedanja razdrobljenost skrajno slabo izhodišče za spopad s krizo, ki se utegne še stopnjevati. Edina rešitev, kot rečeno, je trden skupen politični sistem, kjer pa obstaja bojazen, da zanj ni prave volje in da nas torej prehiteta čas ter nas dobesedno potiska ob stran. To pa pomeni nadaljnjo izgubo moči in boleč odmik od možnosti kakršnega koli napredka.

Janez Povše

Povejmo na glas

Tudi Evropa nezadostno politično organizirana

Zanimivo je, da podobno kot naša manjšinska skupnost tudi Evropska unija boleha za razmeroma šibko politično organiziranostjo, kar v času vse večje krize vse bolj stopa v ospredje. In ne samo, da vse bolj stopa v ospredje, ampak postaja istočasno jasno, da je navedena pomanjkljivost izjemno škodljiva in ne izključuje najbolj črnih scenarijev. Politična organiziranost namreč pomeni, da so vse različnosti v dani skupnosti vendar povezane in v kritičnih trenutkih sposobne enega samega glasu. Če tovrstne politične skupnosti ni, ni prave moči, še več, posamezni deli se oddaljijo in skupnost se lahko usodno razrahlja. In politične skupnosti določenega prostora ni mogoče nadomestiti z nobeno drugo obliko notranjega sodelovanja: ne zadostuje odprava mej, niti ne zadostuje skupna valuta, ne zadostuje gospodarsko sodelovanje niti ne kulturno sodelovanje in sploh nikakršno sodelovanje na ravni civilne družbe. Če smo že pri Evropski uniji, in to smo ne nazadnje mi vsi, potem njena šibkost prizadeva prav vse države, ki jo sestavljajo, ter tudi vse državljane, in to ne samo načelno: sedanja šibkost Evrope bo prizadela vsakogar od nas z nepredvidljivim zniževanjem življenjske ravni oziroma izrazito slabšimi življenjskimi pogoji. Preprosto rečeno, prisiljeni bomo v pritrgovanje vsakodnevnih dobrin, v zmanjševanje izdatkov za hrano, obleko, nakupe in tako dalje. Edini pravi odgovor bi bil trdna politična evropska skupnost, ki

pa je ni, in tu je bilo ogromno zamujenega. Če ne prej, bi morala Evropa vsaj po uvedbi evra napeti vse sile, da bi se primerno vzpostavila še politično. Tako pa se je ves čas le širila, ker je očitno sledila želji Združenih držav Amerike, ki jih zanima le širjenje Nata, proti komu ali čemu, ne vemo dobro. V takšnem okviru, ker se ni odprla močnejša skupna politična pot, so v državah Unije dobila krila povsem vase zaprta prepričanja, države so razen redkih izjem vse bolj priče gledati zgolj na interes svojega prostora. Evropske volitve so bile vse bolj priložnost za obračunavanje na lastni politični sceni, medtem ko se je vrh skupnosti evropskih državah z neuskajenimi pristojnostmi vse bolj kompliciral, tako da zelo malo ljudi zares pozna najvišje upravne organe oziroma razume njihovo delovanje. Ali je bila tudi tokrat na delu evropska miselnost, ki se trenutno nagiba k nezaupljivosti do vsakega skupna politična pot, in ali evropski človek res ni dojel izjemne priložnosti, ki se mu z novo Evropo ponuja? Dejstvo je, da je sedanja razdrobljenost skrajno slabo izhodišče za spopad s krizo, ki se utegne še stopnjevati. Edina rešitev, kot rečeno, je trden skupen politični sistem, kjer pa obstaja bojazen, da zanj ni prave volje in da nas torej prehiteta čas ter nas dobesedno potiska ob stran. To pa pomeni nadaljnjo izgubo moči in boleč odmik od možnosti kakršnega koli napredka.

Pastoralno potovanje Benedikta XVI.

Tretji obisk svetega očeta v rodni Nemčiji

Papež Benedikt XVI. je od četrta, 22., do nedelje, 25. septembra 2011, obiskal rodno Nemčijo. To je bilo njegovo tretje potovanje v Nemčijo, prvič jo je obiskal kmalu po izvolitvi, leta 2005, ko se je v Kölnu udeležil Svetovnega dneva mladih. Leto pozneje je obiskal Bavarsko, od koder je doma. Njegov tretji obisk je bil obenem prvi državni obisk Nemčije. Prvič je bil doma sprejet z velikim navdušenjem, drugič že malo manj, tretjič je slabo kazalo, saj je že pred obiskom delil duhove tako v Cerkvii v Nemčiji kot tudi v civilni javnosti. Zakaj sploh pride, so se spraševali nekateri, zakaj mora govoriti v nemškem parlamentu, kaj ni država ločena od Cerkve? Napovedovali so se veliki protesti, kar je pravzaprav še povečalo zanimanje za njegov obisk. Že ko je z letala stopil na nemška tla v Berlinu, se je ozračje začelo ogrevati, deležen je bil prisrčne dobrodošlice nemškega zvezne-

ga predsednika Christiana Wulfa, ki ga je povabil z državne strani, zvezne kanclerke Angele Merkel in drugih visokih državnikov. V imenu katoliške Cerkve so ga pričakali predsednik Nemške škofovske konference Robert Zollitsch, ki ga je povabil kot predstavnik nemške katoliške Cerkve, in drugi cerkveni dostojanstveniki. Kmalu po sprejemu je nastopil težko pričakovani nastop v zveznem parlamentu, ki je takoj zelo pozitivno odmeval. Papež se je dotaknil vprašanja svobode in odgovornosti, etičnih standardov politike in prava. Našel je prave besede in ubral je pravo pot na kraju, kjer je središče demokratičnega odločanja. Nagovoril je tako navzoče poslance kot tudi tiste, ki so bojkotirali njegov nastop in se pridružili protestnikom.

Kratek oris papeževe poti

po Nemčiji

Kako je njegovo potovanje potekalo naprej? Od severovzhoda, Berlina, kjer se je prvi dan svojega obiska, takoj po nagovoru v parlamentu, srečal s predstavniki judovske skupnosti in na stadionu Olympia imel prvo sveto

mašo, do krščanske diaspore, v Erfurtu v zvezni deželi Turingiji, v sredini Nemčije, in na koncu do jugozahoda, mesta Freiburg. Erfurt je do padca Berlinskega zidu spadal v nekdanjo Vzhodno Nemčijo. Tu živi le 8 odstotkov katoličanov, nekaj več kot 20 odstotkov protestantov in 70 odstotkov neverujočih. Približno tak odstotek vernih je v vseh deželah nekdanje Vzhodne Nemčije. Erfurt je nekdanj bilar trdnjava protestantizma. Tu je živel in deloval Martin Luter. Na izrecno papeževo

Erfurt, srečanje s predstavniki evangeličanske Cerkve

Benedikt XVI. v zveznem parlamentu

željo se je prav v Erfurtu, v samostanu sv. Avguština, kjer se je od leta 1505 do 1512 duhovno in teološko izoblikoval Martin Luter, srečal z najvišjimi predstavniki nemške evangeličanske Cerkve. Prvič po skoraj 500 letih je papež stopil na sveta protestantska tla in se v kapitelski dvorani pogovarjal o Lutrovem doprinosu k zakladnici krščanske vere. Papež je poudaril njegovo močno vero in vprašanje o usmiljenem Bogu, označil ga je za moža vere. Po srečanju evange-

ličanske in katoliške delegacije za zaprtimi vrati sta predsednik nemške evangeličanske Cerkve Nikolaus Schneider in papež vodila ekumensko bogoslužje. Tudi to je bilo prvič v zgodovini, odkar se je evangeličanska Cerkve odcepila od rimokatoliške. Pri bogoslužju sta sodelovala tudi voditelj papeškega sveta za edinost kristjanov, kardinal Kurt Koch, in njegov predhodnik, kardinal Walter Kasper, kateremu se je papež javno zahvalil za njegovo delo na področju ekumenizma.

/ stran 16
Zvone Štrubelj

S 1. strani

Racionalizacija stroškov ...

Ukinitev pokrajine

Ta varčevalni zanos države bo prizadel tudi pokrajine, saj bi jih v bistvu ukinili. To je po mnenju Igorja Dolenca izraz kratkovidne državne politike in dilemanskega odnosa centralnih upraviteljev. Gre torej za zvrčanje krivde dejanskega stanja v državi na manjše upravne osebe. Medijski naskok zoper stroške politike je tako vlada izrabila, da bi preusmerila klestenje sredstev tam, kjer so najbolj potrebni: kritike nad pokrajinami so pač izrekli, ne da bi se sploh vprašali, čemu pokrajine služijo. Z enostavnim črtanjem tovrstnih enot se globoko zarezje v ravnovesje državnega ustroja, ki so ga skovali po drugi svetovni vojni. "Pokrajine so steber v državni strukturi, z njihovo ukinitvijo bi se državni upravni sistem porušil", je dejal Dolenc, ki pa ne izključuje možnosti smotne reorganizacije pokrajinskih enot. Podpredsednik pokrajinske uprave je na srečanju v Devinu nanizal vrsto stroškov državnega ustroja, pri katerem je proračunski delež pokrajin znatno manjši v primerjavi z ostalimi upravnimi organi italijanske republike. V primeru, da bi ukinili pokrajinske enote, bi državni proračun prihranil pičlih 1,3%, to pomeni, da bi varčevalne posege morali začeti drugod. Pokrajinske enote so v zadnjih letih z redukcijo svetnikov, odbornikov in

znižanjem honorarjev že zmanjšale svoje izdatke, v prihodnje pa bi na primer tržaška pokrajina morala zmanjšati število svetnikov na 10, število odbornikov na 3. Pristojnosti pokrajin pri upravljanju ozemlja pa so številne: skrbeti morajo za mobilno-

in pol evrov. "Pokrajinske enote ne smejo postati grešni kozel v tej varčevalni bitki", je dejal in svaril slovensko narodno skupnost, naj dobro premisli svoj položaj in naj v prihodnje evidentira ključne upravne dejavnike, ki pripomorejo k ohranitvi njene identitete. To je bil apel, naj Slovenci strnimo vrste, da ne bi ostali nemočni v primeru najhujših scenarijev.

dejal deželni svetnik. Omenil je tudi dejstvo, da ima naša dežela poseben statut, na podlagi katerega lahko sama ureja delovanje krajevnih uprav, našo manjšino pa jamčijo tudi mednarodni sporazumi (Londonski memorandum, Pariška mirovna pogodba, Osinski sporazum): mednarodna določila predpisujejo Italiji tako politiko, ki bi ne smela načrtno oškodovati slovenskega narodnega telesa. Pod pretvezo

tipredlogov zoper združevanje krajevnih uprav. Nekdanji goriški pokrajinski odbornik Marko Marinčič in sedanji občinski svetnik v Gorici Aleš Waltrich sta bila mnenja, naj Slovenci sami določimo, kje naj bi združevanje manjših občin koristilo našemu narodnostnemu tkivu, dolinska županja Fulvia Premolin je poudarila potrebo po čim bolj tvornem upravljanju medobčinskih skupnih storitev. Deželni tajnik SSK Damijan Terpin je v svojem posegu poudaril, da bi združevanje občin hudo prizadelo možnost izvolitve slovenskih kandidatov v upravne organe: čim večje bodo namreč upravne enote, tem manj bo slovenskega vpliva v njih. Postavlja se tudi problem glede občin, na ozemlju katerih bi veljala določila zaščitnega zakona: kako bi se ravnali v primeru, da bi združili dve občinski enoti, kjer v eni velja pravilo o vidni dvojezičnosti, v drugi pa ne? Terpin je dodal, naj se o tovrstni združevalni politiki izreče tudi Slovenija, glede na določila mednarodnih sporazumov v zvezi s slovensko manjšino. Za Petra Černica bi morali Slovenci namestiti večjo pozornost smotnemu koristenju sredstev, ki so namenjeni naši specifični. Občinski svetnik v občini Šentlenard Stefano Predan je prisotne opozoril na pomen, ki ga ima Kraška gorska skupnost v upravnem kontekstu, vsakršna sprememba bi lahko močno prizadela finančni dotok npr. evropskih sredstev. Svetnik vzhodnokraškega rajonskega sveta iz vrst SSK Marko De

Luiza in Boris Gombač, predstavnik Severne lige v dolinskem občinskem svetu, sta provokativno pristala na ukinitve tržaške in goriške pokrajine, sicer ob ustanovitvi neke nove upravne enote - po zgledu avtonomne pokrajine Bocen -, ki bi združevala ozemlje, na katerem živijo Slovenci. Po istem načelu je predstavnik Odbora za ustanovitev Kraške občine Dario Vremec obrazložil prednosti, ki bi jih Slovenci imeli ob ustanovitvi nove občine: ta bi specifično skrbela za potrebe kraških ljudi v bistvu od Vižovelj do Bazovice in še čez. To je še toliko bolj pomembno ob načrtovanju zloglasnih infrastrukturnih daljnovodov in petega koridorja, ki bi dejansko še bolj iznakazile kraško ozemlje.

Svobodno tržaško ozemlje?!?

Ob sklepu večera, na katerem je bilo pričakovati večje število predstavnikov Demokratske stranke (predstavnik DS so na večeru spregovorili izključno v lastnem imenu!), je Gabrovec prosil sogovornike in vse prisotne, naj skupno nadaljujejo na poti složnega in transverzalnega nastopanja in načrtovanja najboljših strategij, da ne bo slovenska narodna skupnost ostala v prihodnje z upravnega vidika prikrajšana.

Bolj za šalo kot zares se je deželni svetnik SSK, ki je pozval prisotne in vse slovenske volilce, naj do konca meseca podpišejo petico za referendum proti t. i. zakonu "Porcellum", vprašal, ali ne bi bilo zaradi okoliščin in temnih scenarijev sploh napačno razmišljati o ponovni ustanovitvi Svobodnega tržaškega ozemlja ...

Foto IG

st in cestne povezave, za potniški in raznovrstni promet, za zaščito območja, za civilno zaščito, za šolsko gradbeništvo, za negovanje šolskih poslopij, za podporo kmetijstvu, ribištvo, kulturi itd. Dolenc se je tudi vprašal, zakaj država raje ne poseže v čaršijo konzorcijev in direktoriatov, kjer sedijo politično imenovane osebe in državna blagajna mora zanje dati kar dve milijardi

Plan B

To priporočilo je Igor Gabrovec strnil v t. i. plan B. "Trdno moramo zagovarjati in jamčiti vsaj tako upravniško raven, kakršno imamo sedaj. V primeru pa, da bi resno začeli ukinjati oz. združevati krajevne uprave, moramo Slovenci imeti pripravljeno neko drugo varianto, ki naj zagotavlja ohranjanje in razvoj naše 'upravniške biti'", je

varčevanja pa bi lahko Italija tovrstna stališča obšla, saj so italijanski zakonik in zakoni, ki obravnavajo manjšinsko problematiko (zaščitni zakon št. 38, zakon 482 in deželni zakon), podvrženi interpretaciji - kar enostavno pomeni dobri volji vladnih in deželnih upraviteljev.

Debata

Prav zato je bilo med debato slišati veliko predlogov oziroma pro-

SNG NOVA GORICA Prva premiera sezone 2011-12

Goriški slavček ujet v trnjevo kletko bolečine

Letošnja gledališka sezona Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, skozi katero se bo pletla vezna nit srečnosti, saj se bodo predstave zvrstile pod naslovom *Srčno*, ne bi mogla imeti bolj povednega, presenetljivega uvoda. V četrtek, 15. septembra 2011, je domači ansambel z dvema gostoma krstno uprizoril biografsko dramo *Kdor sam do*

večera potuje skozi svet o se posebno nekoč izredno priljubljene pesniku - marsikdo, rojen po prvi svetovni vojni, je njegove pesmi znal gladko na pamet - Simonu Gregorčiču, ki mu v današnjem času delamo krivico, saj verjetno premalo cenimo njegove pesmi, ki so večkrat izšle iz kravečega srca. Igralka in režiserka Neda R. Bric, rojena v Šempetru pri Gorici, ki se je v zadnjih letih

kot scenaristka podala v razkrievanje svojih primorskih korenin, iz katerih srka ustvarjalno moč, čeprav že dolga leta živi v Ljubljani in je umetniško vezana na Slovensko mladinsko gledališče, v katerem je stalna članica od l. 1995, je ustvarila že dve predstavi s primorsko tematiko. Leta 2006 je uspešno izpeljala avtorski prvenec *Trieste- Alessandria Embarked* (*Štorje od lešandrink*) in prav to jo je spodbudilo, da se je vpisala na magistrski študij gledališke režije in ga končala s predstavo *Eda - Zgodba bratov Rusjan*, v produkciji SNG Nova Gorica in SMG. Za krono te trilogije je izbrala kompleksno osebnost Simona Gregorčiča (1844-

1906), z globokimi čustvi prepojeno pesniško dušo, razpet med lastnim dojetjem Boga in Cerkvijo z njenimi zahtevami, pa tudi predsodki, med duhovnostjo in svetnostjo, med duhovniškim služenjem in pesnjenjem, ki ga je prebudila tudi ljubezen do mlade učiteljice Dragojile. V skladu s svojo vizijo gledališke predstave in postavitevno poetiko je Bričeva tudi tokrat razvila dve vzporedni zgodbi, ki imata sicer

Peter Harl - Gregorčič in Vesna Vončina - Dragojila

skupno stičišče, čeprav ena prikazuje Gregorčičevo življenjsko pot,

seveda skozi avtoričine oči, ki nam pesnika bolj "prizemlji" in ga s tem napravi bolj podobnega sleherniku z vsemi slabostmi vred. Za pisanje teksta je izbrala bolj arhaično jezikovno izražanje, da je lahko vanj homogeno vpletala Gregorčičeve stihe in misli ter kar so o njem pisali ob izidu njegovih Poezij leta 1882.

/ stran 16

Zadnji pozdrav prijatelju

Spomin na kardinala Alojzija Ambrožiča

Teško je ob smrti prijatelja in cerkvenega kneza zapisati nekaj besed v njegov spomin. Ta seveda beleži v glavnem srečne in vsele strani.

Bilo je leta 1958, ko sva se oba znašla na Katoliški univerzi v Parizu (Institut Catholique). Srečali smo se (bil je tudi goriški prijatelj Mitja Bregant)

bodnega tržaškega ozemlja. Ker je izpostavil vlogo Slovenca na tem ozemlju, je sprožil sicer neupravičen protest Italijanov, ki so protestirali pri vodstvu tečaja. Njegov direktor msgr. Ramondot je nato naši skupini izrazil solidarnost.

Še isto leto se je Alojzij Ambrožič že javil pri nas doma v

kardinalski klobuk. Popoldne je bil še na vrsti obisk v apostolski palači. Zvečer pa je bil sprejem za slovenske rojake na univerzi Urbaniana. Mnoogo je bilo lepih in slovesnih vtisov, ki so bili gotovo enkratni.

Kardinal Ambrožič je bil močan, izrazita in klena osebnost, zelo spontan zlasti v odnosih s prijatelji. O tem priča med drugim članek, ki ga je kardinal napisal v torontskem škofijemskem tedniku ob smrti pesnice Ljubke Šorli.

V Gorici je bil sprejem za novega kardinala v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Akademija je tako izzvenela kot poklon visokemu gostu, ki je bil na Goriško zelo navezan in se je tu počutil kot doma. Na večeru je pogovor z njim vodila dr. Marilka Koršič.

Položaj visokega cerkvenega dostojanstvenika mu tega ni oviral. Imel je smisel za humor in sproščenost. Kljub svojim funkcijam in kanadski cerkvi pa je pokojni kardinal ostal zvest svojim slovenskim koreninam.

Večkrat je na Goriškem in Tržaškem tudi predaval, zlasti na študijskih dnevih v Dragi. Vsako življenjsko slovo je žalostno. Gotov pa sem, da nas bo pokojni kardinal zvesto spremljal tudi iz blažene večnosti.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Andrej Bratuž

na poletnih tečajih za francoščino. Šlo je za enomesečni tečaj, za katerega sem prejel štipendijo po zaslugi msgr. Franca Močnika. Tečaj je obiskovalo več Slovencev, duhovnikov in laikov iz Slovenije, zamejstva in zdomstva. Seveda smo se posamezni vpisali na različne stopnje tečaja (oba Goričana sva bila v začetniškem razredu). Po zahtevnem opravljenem izpitu je bila neke vrste zaključna akademija z nastopom vseh narodnostnih skupin. Slovenci smo sestavili vokalno skupino in zapeli nekaj ljudskih pesmi. Spregovoril pa je Alojzij Ambrožič, ki je predstavil Slovenijo in slovensko manjšino v Italiji s posebnim ozirom na Tržaško, saj se je le nekaj let prej še urejalo vprašanje Svo-

Gorici. Sam se še nisem vrnil, ker sem se na kratko ustavljal v Lurdu. Po tem prvem obisku so si sledili še nešteti drugi vse do njegovega imenovanja za škofa, nadškofa in kardinala. Leta 1969 smo šli goriški prijatelji na obisk v nemški Würzburg, kjer se je Alojzij Ambrožič takrat mudil na študiju. Potovanje in obisk nemškega zgodovinskega mesta sta bila nedvomno lepo doživetje, med drugim smo si ogledali še Bamberg, Fuldo in Worms. Nepozabna je bila gotovo naša udeležba februarja leta 1998 v Rimu, kjer je bil Alojzij Ambrožič na konzistoriju imenovan za kardinala. Tedaj smo se zbrali goriški in sesljski prijatelji dopoldne na Trgu sv. Petra, kjer je papež Janez Pavel II. novoimenovanim izročil

se upira samo eden. Drugi je tiho in opazuje, kdaj se bo prvi utrudil, da bo potem lahko on prevzel. V sedmih letih življenja z dvema paroma dvojčkov počasi začnjam razumevati, da to počnejo iz usmiljenja do staršev, ki imajo le dve roki, eno glavo in se zelo počasi privajajo na "multitasking". Po ponovnem prigravarjanju in mamljivem govorjenju, kaj vse ju tam čaka, smo prišli do vrat igralnice. Od tesnega oklepanja mame in očeta sta počasi podlegli prijaznemu prigravarjanju in mnogim zanimivim stvarim na policah in na blazini. Nekaj časa smo se skupaj igrali in v nekem trenutku sva se odločila, da greva. Pričakovala sva odpor, ampak to, čemur sva bila priča, je presegljo vse najine priprave. Tuljenje, na katerega bi bil ponosen vsak lev, in moč, s katero se je oklenila tatu, je prestrašil še njeno sestro, da je še ta planila v jok. Vzgoji-

Družinski nemir ob novem šolskem letu Male in velike, a tudi premostljive težave

Vsako leto se pripravljamo na to, da septembra v družinah z otroki vlada obsedeno stanje, ko se poskušamo navaditi na nov ritem. Letos smo pri nas zadeve popestrili: mlajši dekleti smo vpisali v vrtec. Po poklicu sem socialna pedagoginja. Imam se za nekoga, ki o stvarih okrog vzgoje nekaj ve in zna svetovati. Vsaj v večini primerov. Eden izmed takih je tudi uvajanje otroka v vrtec. S prvima dvema ni bilo nobenih problemov pri privajanju na novo okolje. Z možem obvladava teorijo in prakso. Tako sva mislila. Mlajši dve sta komaj čakali, da gresta v vrtec. Problemov nisva pričakovala. Napaka. Eno je pripovedovanje o vseh lepih stvarih, ki jih doživijo v vrtec, o katerih sta jima med počitnicami pripovedovala njuna sestra in brat. Drugo je, ko spoznaš, da bosta mama in tata šla proč in vaju pustila tam. Še nikoli v življenju nisem občutila tako velikega razkora med teorijo in prakso. Obred ob prihodu v vrtec je ja-

sen: otrok se preobuja, odpelješ ga v igralnico, počakaš, da ga prevzame vzgojiteljica, pozdraviš in odideš. To je teorija. Praksa je, da ti otrok pred odhodom iz hiše pove, da ne gre v vrtec. Poveš mu, da gre in da se mudi, ker morata večja otroka v šolo in že zamujamo. Presenečen zaradi jasnosti in odločnosti se navidez ukloni. Stvar se tako prenese v avto. Na parkirišču naša triletnica ne dovoli, da ji odvežem varnostni pas. Rekla je, da ne gre v vrtec. Z možem se trudiva ostati mirna. Konec koncev sva prvo jutranjo zmago že dosegla: starjša otroka sta prišla pravočasno v šolo. Nekako nam uspe priti do garderobe vrtca. Tam nas pričaka pisana družina staršev, ki se s sočutnimi pogledi bodrimo med sabo in poskušamo s prijaznimi pozdravi preglasiti jok, sitnarjenje in druge pripadajoče zvoke. Naša zgodba se nadaljuje z "Ne bom se preobula"! Naj vas ne zavede, da pišem v ednini. Dvojčki imajo izredno usklajen način delovanja. V veliko primerih tuli ali

Slovensko pastoralno središče v Gorici

Birmanci so se srečali z nadškofom

V ponedeljek, 19. septembra, so se mladi, ki se pripravljajo na prejem sv. birmе, s starši v večernih urah v domu Franc Močnik v Gorici srečali z goriškim nadškofom msgr. Dinom De Antonijem. Nadškofu so zapeli pesem, nato je gosta pozdravil g. Marjan Markežič. Katehistinji Mirjam Bratina in Katerina Ferletič sta mu - prva v slovenščini, druga v italijanščini - predstavili skupino in mu postavili nekaj vprašanj, na katera je nadškof rad odgovarjal. Skupino sestavlja štirinajst mladih, ki so povečini zelo dejavni v naši skupnosti, sploh pa polni idej in pobud. V prejšnjem letu je skupina z imenom O'Klapa pripravil prizorček ob sprejemu sv. Miklavža, z recitacijami in pesmimi je oblikoval božični večer ter osrečil ostarele v Zavodu Sv. Družine in pri Marijinih sestrah. Letos se je osem članov skupine preizkusilo v lutkovnem gledališču; nastopili so ob družinskem dnevu in v raznih vrtcih, kar bodo še ponovili in tudi posneli na deželnem sedežu Rai v Trstu. Meseca maja je župnijska skupnost obiskala rojake na Dunaju; tam je pel mladinski zborček, ki enkrat mesečno poje tudi pri maši. Mladi se nadalje - skupno s skavti - udeležujejo predbožične in predvelikonočne duhovne obnove. V postnem času so obiskali križev pot na Mirenskem Gradu. Šest članov skrbi tudi za strežniško službo; že pet let zahajajo poleti z g. Marjanom in s katehistinjami v Zabnice in na Svete Višarje. Tudi ti mladi, sta dejali katehistinji nadškofu, pa so občasno nestanovitni, saj ne obiskujejo redno nedeljskih maš. Msgr. De Antonija sta vprašali, kaj naj storijo, da bi se skupina po prejemu zakramenta ne razšla oz. da bi znala dajati primerno težo temu, kar so jim v teh letih nudili. Nadškof je odgovoril, da se danes vsi ravnamo po reklamnih oglasih in televizijskih nanizankah. Otrokom bi morali v prvi vrsti nuditi smisel življenja in močan osebni zgled. Mladi namreč potrebujejo vzornike, posnemajo odrasle, in to tudi takrat, ko jih ti vzgajajo k posebni pozornosti do šibkih, bolnih, ostarelih. Posamezni mladi so krhki, nanje močno vpliva televizija s svojimi vsiljivimi in lažnimi vzorci. V Jezusovi šoli pa lahko spoznajo, da so pomembni, ker so to, kar so. Pomemben je "ti", ne "kdo drug". Jezus nas uči gledati lilije na polju, osvobaja nas in v nas razvija čut pripadnosti nekemu. Krščanska skupnost je lahko pomemben kraj, kjer

katehistinje žrtvujejo čas in moči za mlade, ker verjamejo v vzgojno moč verske formacije. To je kraj, kjer mladi v umirjenem in prijateljskem okolju lahko izražajo to, kar so v resnici. Če bodo okusili to lepoto, se bodo radi vračali.

Vokalna skupina Cantate Domino in slovenska kolesarska Jakobova pot

Slovensko pastoralno središče vabi v nedeljo, 2. oktobra, ob 10. uri k maši pri sv. Ivanu v Gorici, pri kateri bo sodelovala vokalna skupina Cantate Domino iz Kočevja. Gre za skupino, ki deluje že 21 let, nastopila pa je že na Hrvaškem, v Avstriji, Italiji, Kanadi, ZDA, Rusiji in na Slovaškem. Doslej je že prejela ugledna odličja in izdala tri zgoščenke. Od ustanovitve jo vodi Franc Štefanič, sicer po poklicu kirurg travmatolog. Po maši bo v bližnjem domu Franc Močnik srečanje, na katerem bosta Franc Štefanič in soproga Helena predstavila Slovensko kolesarsko Jakobovo pot. Zakonca sta l. 2004 prekolesarila 860 km dolg Camino frances po severni Španiji do Santiaga de Compostela. Sta člana Društva prijateljev poti sv. Jakoba v Sloveniji, ki od leta 2000 raziskuje srednjeveške poti po Sloveniji, po katerih so se romarji odpravljali v Kompostelo. Lani je društvo tudi označilo pot od Slovenske vasi pri Bregani do Trsta. Ob pešpoti sta Helena in Franc Štefanič začrtala kolesarsko pot in jo označila z rumeno školjko ter s kolesom v njej. V samozaložbi sta izdala vodnik Slovenska kolesarska Jakobova pot. V svetem Jakobovem letu 2010 sta bili Jakobova kolesarska (340 km) in pešpot (300 km) tudi uradno odprti. Vabljeni!

teljici, vajeni vsega hudega, sta nama pomagali in ju poskušali zamotiti z vsemi preverjenimi "fintami" preusmerjanja pozornosti. Pri eni je uspelo, druga se ni dala. Teorija tudi tukaj postreže z nekaj nasveti za starše. Ostanite nasmejeni. Če bodo videli vašo žalost, bodo še težje prenesli vaš odhod. Mirno povejte, kdaj se vrnete. Stisnite jih k sebi, pozdravite in odidite. Točno to sva naredila. Igralnico sva zapu-

bolje". Na zunanjih vratih vrtca sva še vedno slišala hčerkino vpitje. Imelo me je, da bi se obrnila, jo pograbila in odnesla domov. Naj se gre solit vsa teorija! Da prideva k sebi in se "pocrkljiva" po tako napornem jutru sva zavila na kavo v bližnji bar. Pošteno povedano, malo tudi zato, ker sva bila prepričana, da naju bodo kmalu poklicali, naj prideva po njih. Čas je tekel, nihče ni poklical. Prišla sva do zaključka, da je najhujše to, da moraš otroka pustiti in dovoliti, da ga potolaži nekdo drug. Da gre za to, da zaupaš. Vsak začetek je težak. Odrasli pač ne tulimo in ne norimo (vsaj ne v javnosti), otrok pa svoje stiske ne zna izraziti drugače. Da pa moramo dovoliti, da se s to stisko spopade tudi sam oz. z drugimi odraslimi. Koliko slabe volje bi si prihranili, če bi si s starši in vzgojitelji ali učitelji ali kateheti malo bolj zaupali. Koliko nepotrebnih zamer je zaradi slabe ali pomanjkljive komunikacije. Kako hitro lahko podležemo nezadovoljstvu otroka,

ne da bi se v pogovoru z njim poglabili, kaj je resnična otrokova težava, pripravljani pa smo takoj jurišati v vrtec ali šolo zahtevati otrokove pravice. Enako slabo pa je, da opazimo, da ima otrok težave, pa tega ne povemo naprej, da ne bi vzbujali pozornosti in obveljali za "težake", zaradi katerih bi imeli naši otroci težave pri učiteljih. In kako se je končal naš prvi dan? Cel dopoldan sem premagovala nemir, hodila preverjat telefon... Nobenega telefonskega klica ni bilo. Ko sva stopila v igralnico ob dogovorjenem času, sta nama punči planili v objem. Veseli, nasmejan, razigrani. Vzgojiteljica je povedala, da tuljenje ni trajalo "ni pet minut", potem pa se je samo včasih spomnila na naju... Večerna molitev se je tisti dan krepko podaljšala, saj je bil za vsakogar prvi dan nekaj posebnega. Mali dve sta vneto razlagali, kako je bilo lepo v vrtec in da bosta šli še. Šolarja sta prinesla domov novice o novem razredu in o vsem, kar bodo počeli med letom. Pa glasbena šola, verouk, pa še kakšen krožek bi rada obiskovala (in to ne samo enega, seveda!). Tisti večer sva se začela spraševati, kako bomo preživeli to šolsko leto, pa čeprav se še dobro začelo ni...

Alenka Hvalica

Umrl je katinarski župnik g. Anton Žužek

Naj mu bo lahka domača zemlja, kamor se je želel vrniti!

Po zasluženem večno plačilo je odšel g. župnik Anton Žužek s Katinar, ki se je poslovil med četrtkom in petkom, 23. septembra. Na vabilo škofa Bellomija je pred četrtoletno službo sprejel službo pri Sveti Trojici na Katinar v Trstu. Poslanstvu je bil zvest do konca. Le dobra dva tedna pred smrtjo v hospicu v Nabrežini je med nedeljsko mašo sporočil, da mora nujno v bližnjo bolnišnico. V tej bolnišnici je sam opravljal za slovenske bolnike dušnopastirsko in še zlasti samarijansko poslanstvo. Faranom je že pred meseci sporočil, da ima raka in da bo na sevanju v Avianu. Zahrbni boleznini ni bil kos, že leta pa se je upiral sladkorni. Kljub vsemu je svojo službo opravljal odločno do konca. Ko se je v septembru poslovil, je izrazil obžalovanje, da ne bo mogel opraviti sam že določene poroke in vsakoletnih svetih maš pri Kraljici Miru na Katinar ter v kapelici Žalostne Matere Božje v Lonjerju. Smrt priljubljenega župnika je prizadela italijanske in slovenske farane župnije, ki ostaja sedaj na nevarnem preprihu. G. Žužek je nasledil pesniku Albertu Miklavcu, ki je l. 1986 odšel v Boršt. Takoj po prihodu se je g. Žužek zavzel za obnovo cerk-

ve, slovenskega bisera, uklesčene med katinarsko bolnišnico in grmado, ki jo predstavlja orjaški stanovanjski blok Rocol Melara. Začel je z osrčjem, pozlatitvijo tabernaklja. Nadaljeval je z zahtevnim restavriranjem poslikave Toneta Kralja iz začetka tridesetih let. Cerkevno notranjost obdaja Križev pot, dragulj nove stvarnosti, edinst-

ven primer pokonstruktivistične cerkvene umetnosti v Italiji. Anton Žužek se je tega dobro zavedal, saj je bil velik občudovalec in poznavalec misli in učiteljstva Pavla VI. Papež Montini ga je posvetil v duhovnika 29. junija l. 1975 pri sv. Petru, ko je bil še pri klaretincih. Pavel VI. je gojil veliko pozornost do sodobne umetnosti. Gospod

Žužek je s svojimi prispevki sodeloval tudi v italijanski reviji, ki se posveča poglobljenemu preučevanju dela papeža Pavla VI. Seveda tega v svoji veliki skromnosti ni nikoli omenil, pač pa so ga lahko v popoldanskih urah vsi videli, kako je pod lipami prebiral najnovjšo teološko literaturo. Tržaške pavlinke ga bodo zelo pogrešale, pa tudi pri Ognjišču v Koprju najbrž. V petindvajsetih letih nisimo na Katinar slišali nepripravljen pridige. Po obnovi in zaščiti Kraljevih slik je poskrbel za popolno obnovo cerkve, klopi, poslikave zunanosti, oratorija, obnovo strehe. Prvo srečanje sva imela ob eni ponoči na cerkveni strehi. Ob vračanju z dela sem opazil, kako se človek bori proti burji, da bi prekril odkrito streho in obvaroval pred dežjem pravkar obnovljene slike. Taka so bila pač podjetja. Uspelo nama je utrditi 'cerade', a še zdaj lahko opazimo na obnovljenem stropu znake pronicanja dežja. Za vse je skrbel, zase še najmanj! To je doprineslo žal k največji škodi: izgubili smo pastirja v 65. letu starosti. Sam otežen je hotel skrbeti za prizadeto pomočnico in

je ni hotel prepustiti kaki drugi oskrbi. Navezanost na Kralja je pokazal tudi s tem, da je imel tesne stike s Kraljevo rodbino, ki je bila v zadnjih letih hudo prizadeta. Vsi posegi zahtevajo v birokratski državi, kakršna je naša, neštete poti za doseg finančnih sredstev in dovoljenj. Zahvala za vse to je bilo le priznanje domačih vernikov, a še tega večkrat ni bilo. Žal ne moremo pričakovati, da bi kako slovensko ministrstvo delilo odličja ljudem, ki ohranjajo slovensko kulturno dediščino, celo krovnima organizacijama se to zdi pač normalno delo. Pa ni. Anton Žužek je na Katinar častno nadaljeval veliko poslanstvo svojih predhodnikov, od Miklavca do 'dachauskega' Piščanca, Leilerja, izgnanega od fašistov, ki je poklical Kralja, izgnanega od Nemcev v Ljubljano, in prvega duhovnika, padlega pod

strelji OF (Šlo je za napako...), Kosca, Slovenca, izvoljenega v 18. stoletju v tržaški občinski svet! To so naši duhovniki. To je bil Žužek, ki je v popoldanskih urah na katinarskem pokopališču molil za vse, ki tam počivajo. Še en veliki duhovnik z notranjsko-primorskega-pivškega območja, ki se je žrtvoval za nas, kot pater Gabrijel, Franc Česnik iz Klenika, ki počiva v Trnju, kot Požar iz Petelinj, ki je skrbel za ščeka in poklical Kralja v Lokev in druge kraje. Po Katinar bo imel Žužek zadnje slovo v domačem Knežaku, kjer je cerkev poslikal Černigoj. Naj še kdo reče, da ni bilo naprednih, kulturnih in tudi pobožnih slovenskih duhovnikov! Le kaj bo sedaj? Gospod Žužek, naj vam bo lahka domača zemlja, kamor ste se želeli vrniti!

Miro Oppelt

O g. Antonu Žužku

Doma je bil iz Jurišča pri Knežaku, kjer se je rodil leta 21. maja 1947. Za duhovniški poklic se je odločil pozno in pristopil h klaretincem ter bil posvečen v duhovnika v Rimu. Na god svetih apostolov Petra in Pavla leta 1975 ga je posvetil papež Pavel VI. Nato je služboval v raznih župnijah v Sloveniji, med drugim tudi v Gornji Radgoni, in se sredi '80. let odzval vabilu tržaškega škofa msgr. Bellomija ter prišel med slovenske vernike na Tržaško. Na Katinar je leta 1986 nasledil priljubljenega duhovniku Albertu Miklavcu in se z veliko vnemo lotil pastoralnega in ostalega dela v tej zahtevni narodno mešani župniji. Poskrbel je za postopno obnavljanje notranjosti župnijske cerkve Svete trojice in še posebej znamenitih poslikav Toneta Kralja. Ta obnovitvena dela je spremljalo tudi deželno spomeniško varstvo, ki je sicer tudi finančno podprlo obnovo. Konec devetdesetih let je g. Anton Žužek tudi formalno postal župnik na Katinar in se je s svojimi farani veselil izida posebne knjižice o cerkvi in njenih znamenitostih, pri kateri se je močno angažiralo več župljanov. Od rajnega župnika so se farani poslovili v sredo, pokopali pa so ga v rojstni fari.

Bliža se mesec oktober, posvečen nebeški Materi Po Mariji do svoje prave človeške identitete

Ko je pred nami mesec oktober, še eden izmed mesecev, posvečenih nebeški materi Mariji, se še enkrat nekoliko ustavimo ob njej. Že kar kakih petdeset let se velikemu delu človeštva, zlasti pa tistim t. i. 'odraslim' kristjanom zdi, da se Mariji posveča preveč pozornosti,

marsikdo se celo sprašuje, ali ni že enkrat dovolj tega malikovanja, ko se čez mero obožuje Marija, častijo tiste njene (in Jezusove) podobe brez prave umetniške vrednosti, ko se tako avtomatično moli rožni venec. In vendar se, kadar nehemo častiti Jezusovo in našo Mater, izgubi marsikaj

tistega zares človeškega, tistega torej, v čemer smo ljudje podobni Bogu in se je najbolj pokazalo prav pri Mariji: odprtost za milino in nežnost, ponižnost, ljubeznivost. Zavračanje marijanske pobožnosti se pravzaprav izkaže kot znak duhovne nezrelosti - še enkrat več človek zaradi svoje omejenosti doseže nasprotni učinek od željenega. Tu se negativne posledice pokažejo v tem, da se zapre vase, da ne vidi več sočloveka

in njegovih stisk, ker ga prevzame napuh - pravo osebna molitev, pa tudi nasprotje od ponižne in odprte Marijine drže. 'Smrt' rožnega venca je navadno lakmusov papir tega, da je nekje utihnila

zemljo'. Brez odnosa z Bogom in njegovimi nebeškimi prijatelji (ki so tudi naši!), se skrha tudi naš odnos do sočloveka, tudi po družinah. Ko tako molimo rožni venec, res ponavljamo vedno ene in iste besede, vendar pa nas to spomni, kako tudi Marija pri Bogu vedno ponavlja ene in iste naše prošnje, ki jih izročamo. Sicer pa lahko jagodo po jagodo posvečamo kakoli osebi, zanjo kaj prosimo ali se zanjo zahvalimo, pa bomo videli, da bo teh jagod na koncu še premalo, čeprav jih je petdeset.

Andrej Vončina

Predavanje nadškofa msgr. Antona Stresa na 46. študijskih dnevih Draga 2011 (4)

Nova evangelizacija po slovensko

Pri tem nismo povsem na začetku. Po sinodi so se še okrepila različna duhovna gibanja in lokalne skupine laikov (animatorske, dobrotelne, zakonske, molitvene). Okrepila se je splošna zavest odgovornosti vseh za prihodnost vere in Cerkev. Nekateri duhovniki, žal, nujnosti dejavnih laikov še ne razumejo dovolj, in jih za to ustrežno formacijo ne usobljajajo. V primerih, ko duhovniki ustrežno oblikujejo laiške sodelavce, delujejo dejavni župnijski pastoralni sveti, ki župniku niso samo v pomoč pri praktičnih zadevah, ampak se ukvarjajo z bistvenimi vsebinskimi vprašanji evangelizacije svojega okolja. Tako se kljub težkim časom jedro vernih bratov in sester krepi, kar smo med drugim živo občutili lani na slovenskem evharističnem kongresu v Celju. To je pot, ki vodi v prihodnost. Naša največja skrb torej niso zunanje okoliščine in neugodne družbene razmere. Tudi ne težave z osebjem in strukturami ter vse resnejše pomanjkanje duhovnih poklicev. Naša prva in največja skrb je poživitev in oseb-

ne vere v Boga in v njegovega Sina Jezusa Kristusa ter okrepitev cerkvenostnega duha. Slovenski pastoralni načrt, ki smo ga škofje sprožili s pastoralno spodbudo, bo zato imel naslednji glavni namen: Živa občestva Cerkev in posamezni njihovi člani bodo z novo apostolsko gorečnostjo vodili in spremljali brate in sestre na poti osebne vere, do osebne srečanja s Kristusom kot osvobajajoči resnici in polnemu življenju v osebečju ljubezni ter globlji pripadnosti občestvu Cerkev. Ob tem smo razglasili štiri glavne pastoralne smernice: 1. Na področju oznanjevanja bomo spodbudili predevangelizacijske ter novo-evangelizacijske pristope in misijonsko miselnost. Bolj odločno bomo prešli s poučevanja o veri na prebujanje osebne odgovornosti v veri na Božjo ljubezen, ki se nam je razodela v Jezusu Kristusu (kerygma in mistagogija). Vztrajali bomo na prenosu poudarka s kateheze otrok na katehezo mladine in odraslih, zlasti k družinski katehezi. Cilj je osebna verujoča odločitev v veri za Jezusa Odrašene, ki se izražajo

v molitvenem odnosu z njim. Poudarka sta dva: oblikovanje občestev, ki so misijonska, in kateheza, se pravi poučevanje v veri, ki ni ravno poučevanje, ker vera ni ideologija, ampak prebujanje k osebni veri, k osebni srečanju s Kristusom, da se človek čuti nagovorjenega od Jezusa Kristusa in na ta nagovor odgovori z osebno vero in ljubeznijo. 2. V zavesti, da je bogoslужje Božje delo, v katerega vstopamo, bomo bogoslужje oblikovali tako, da bo omogočalo živo sodelovanje Božjega ljudstva, hkrati pa krepilo osebno molitev in kontemplacijo ter ohranjalo ljubeče spoštovanje pred skrivnostjo in svetostjo našega Boga. Gre za to, da bogoslужje ne postane "show" s ceninimi učinki, ampak vabi k ponotranjenju in osebni molitvi. Poudarek je tudi na sodelovanju vseh udeležencev. 3. Dejavnost ljubezen do bližnjega je najbolj verodostojno pričevanje naše vere v Božjo ljubezen do vsakega človeka, zato bomo gojili sočutje in usmiljenje do ljudi v stiski v Cerkvi in zunaj nje ter krepili cerkvene dobrotelne ustanove. Cerkev kot oznanjevalka

družbene pravičnosti bo odločno sooblikovala družbo solidarnosti. Gre za to, da nadaljujemo in še krepimo dobrodelno in solidarnostno razsežnost Cerkev, ki se je že do sedaj izkazala kot ena od najbolj obetavnih v slovenski družbi. 4. Kristusova srečanja v občestvu Cerkev in uvajati brate in sestre v življenje skupnosti je najtesneje povezano z živo vero v Kristusa. Na področju graditve skupnosti imajo pastirji odločilno vlogo, da s svojo pastoralno ljubeznijo kot "drugi Kristus" odgovorno in požrtvovalno skrbijo za svoja občestva majhnih občestev ter zavzeto služijo bratom in sestram za rast njihove vere, upanja in ljubezni. Tu je poudarek na oblikovanju duhovnikov kot pravih služabnikov svojih občestev in na oblikovanju župnij, ki naj postanejo občestva občestev. Osebna vera se oblikuje v medosebnih odnosih, zato morajo krščanska cerkvena občestva postati občestva manjših občestev, kajti samo manjša občestva omogočajo medosebne odnose. Na koncu smo škofje Slovenske-mu pastoralnemu svetu (SPS)

naročili, da do pomladi 2012, držče se zgoraj začrtanega name-na in štirih strateških smernic, pripravi dokument, ki bo osnova za nadaljnje načrtovanje po škofijah in župnijah. Telo, ki bo pisalo dokument, tako imenovani strateški svet, bo sestavljen iz tajništva Slovenskega pastoralnega sveta ter iz ljudi, ki jih bodo za to priložnost imenovali škofje. S tem končujemo obdobje pastoralnih let s posebnimi enoletnimi poudarki, ki smo jih imeli po sinodi. Pastoralno leto 2012/2013 ne bo imelo posebne vsebinske poudarka, temveč bo v celoti posvečeno pastoralnemu načrtovanju po škofijah, župnijah, redovnih skupnostih, ustanovah in gibanjih. Kar zadeva samo časovnico, je ta precej ambiciozna in optimistična. Cilj pa je jasen: vsaka župnija naj bi si izdelala svoj pastoralni načrt za naslednjih pet let, s katerim bo

konkretno določila dejavnosti, ki jih bo krepila ali razvijala, in s katerimi bo preoblikovala vernost svojih članov v smeri osebne in dejavne vernosti. S procesom pastoralnega načrtovanja želimo sloganu "nove evangelizacije", ki ostaja vsebinsko precej prazen, dati konkretno vsebino preoblikovanja krščanske vernosti v osebno odločitev za vero v Jezusa Kristusa. Zavedamo se zahtevnosti, obsežnosti in ambicioznosti tega načrta. Zavedamo se tudi, da ne gre za iskanje količine in množičnosti, ampak za poglobitev vernosti, se pravi pristne identitete družbene manjšine, ki se ne namerava zapreti v svoj geto. Vemo, da je to edina pot, ki nam preostane, če izživ sekularizacije vzamemo zares in če želimo nanj tudi ustrezno odgovoriti.

/konec

Sveta Gora

Blagoslov Družinskega centra

Blagoslov Družinskega centra na Sveti Gori bo v nedeljo, 2. oktobra, ob 16. uri. Slovesno mašo bo daroval koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak, ki bo nato tudi blagoslovil Družinski center. Ta nudi strokovno terapevtsko pomoč posameznikom, parom, zakoncem in družinam v krizi, organizira skupino za razporečene, vikende za zakonce, predavanja za zakonce in starše itd.

Kratke

13. Fotosrečanje Skupine75, vedno bolj mednarodno in s pogledom v video-art

Fotoklub Skupina75 prireja tudi letos ob odprtju sezone najpomembnejšo manifestacijo Fotosrečanje v sodelovanju s Kulturnim domom, Glasbeno matico in ZSKD, pokrovitelji pa so Pokrajina

Gorica, Občina Gorica ter slovenska in italijanska fotoveza FZS in FIAF. Odprtje letošnje 13. izvedbe fotografske razstave mednarodnega značaja bo v goriškem Kulturnem domu v soboto, 1. oktobra, ob 18.30. Na njej sodeluje šest fotografov iz širšega kulturnega okolja, med temi je eden član Skupine 75, vabljen je tudi fotoklub s skupinsko

razstavo. Avtorje in njihova dela bo na odprtju predstavila priznana fotografinja in predavateljica fotografije Lorella Klun, za glasbeni utrinek bo poskrbela Glasbena matica. Letos razstavlja Primož Brečelj iz Ajdovščine (barvna fotografija), Gianluca Groppi iz Piacenze ("Mutazioni", niz črno-belih diptihov), Zoltan Nagy iz Polja (niz "Ecce Homo" v barvah), Ljubljanka Jasna Samarín (barvni kolaži razrezanih fotografij), Francesco Sambo (serija "Papa' Papier", barve), član Fotokluba Skupina 75 Marko Vogrič (niz "Mechanobotanica", tisk v stari tehniki ČB posnetkov z luknjičarko). Gostujoči krožek "Associazione Culturale Marghera Fotografia" bodo predstavljali predsednik Paolo Croci in člani Fabrizio Brugnano, Cristiano Corte, Andrea Miatto, Michele Mattiello, Thomas Ortolan, Nicola Verardo in Roberto Vecchiato. Gostovala bo tudi mlada izraelska video performer Shimrit Malul z nekaterimi svojimi video-art projekti. Podatki vseh fotografov in predstavitev kritičarke Lorelle Klun ter nekaj reprodukcij del so tudi letos zbrani v katalogu, ki so ga uredili sami člani Skupine75, oblikoval Igor Škorjanc, za prevode je poskrbel Vili Prinčič. Splet: www.skupina75.it. Razstavo si bo mogoče ogledati v Kulturnem domu v Gorici do 15. oktobra ob delavnikih od 10.00 do 13.00 in od 16.00 do 18.00 in ob prireditvah. Dodatne informacije: info@skupina75.it; www.skupina75.it

Novogoriški dijaki na obisku v Gorici

V sredo, 21. t. m., je prišla na obisk v Gorico večja skupina novogoriških dijakov, ki so jih po sledih slovenstva vodili profesorji. Ta utečena praksa, katere pobudnica je bila pred leti prof. Marija Mercina, ima namen pokazati mladim Novogoričanom slovensko prisotnost v mestu, seveda ne samo, ampak predvsem. V Kulturnem domu v Gorici jim je o zgodovinski prisotnosti Slovencev v Gorici in na Goriškem in današnjem delovanju spregovoril naš odgovorni urednik Jurij Paljč, ki jih je tudi nagovoril, naj živijo Gorico kot del svojega življenja.

Vabilo na predstavitev knjige Pozabljeni Kras Ofenzive v jeseni 1916

V ponedeljek, 3. oktobra 2011, bo ob 19.30 v Lokandi Devata na Vrhu Sv. Mihaela predstavitev knjige Pozabljeni Kras Ofenzive v jeseni 1916, ki so jo napisali Mitja Juren, Paolo Pizzamus in Nicola Persegati. Publikacija je izšla letos pri založbi Mladika. Na večeru, ki so ga podprli Kmetijsko podjetje Bellanotte, Kmetijsko podjetje Rubijski grad, Odsek krvodajalcev Sovodnje ob Soči (Gorica) - ZPK, Društvo Juli@est, Skupina raziskovalnih študij in prve svetovne vojne in ga bo vodil mag. Renato Podberšič, bodo prisotni avtorji.

16. pokrajinski kongres SSK za Goriško 7. in 8. oktobra 2011

Gospodarstvo in kultura

Gospodarska kriza, ki je zajela ves svet, se krepko pozna tudi pri nas na Goriškem. Podjetja, zadruga in bančni zavodi se soočajo z globoko finančno nestabilnostjo, ki ogroža delovna mesta in razvoj. Na splošno se je življenjski standard poslabšal in posledično je v ljudeh upadlo zaupanje v prihodnost. Dejstvo je, da smo pred takimi družbenimi spremembami, ki bodo bistveno posegle v dosedanje družbene strukture in navade.

V ta dogajanja so vključene tudi gospodarske strukture slovenske narodne skupnosti na Goriškem. Tako stanje ima še dodatno negotovost zaradi političnih kriz v Italiji in Sloveniji. Gospodarska in finančna dejavnost sta še posebej obremenjeni.

V tem času je potreben odločen odgovor politike. Na dan mora priti zavest, da so politični predstavniki v službi družbenih struktur. Gospodarstvo potrebuje primernih razvojnih odločitev, da bo lahko spet oživel zaposlovanje. To bo odločno pripomoglo tudi k zagotovitvi osnovnih sredstev družinam, pri čemer Slovenci nismo izzeti.

Politična in gospodarska kriza postavlja pod velik vprašaj tudi kulturno in društveno delovanje. Kulturne organizacije in društva lahko delujejo tudi zaradi prispevkov javnih ustanov. Manjši priliv, ki ga beležijo javne bilance, te prispevke postavlja pod vprašaj, kar bo vplivalo na prosvetno in kulturno delovanje. Za slovensko narodno skupnost pa sta kultura in prosveta neobhodno potrebni. Temeljno je, da se še vedno organizirajo prireditve, ki pomagajo pri razvoju bogate slovenske kulture in jezika.

Politično delovanje je od nekdanj veliko pridobivalo od kulturnega in prosvetnega delovanja slovenskih društev in ustanov. SSK in njeni predstavniki so in bodo še naprej zagovarjali temeljno vlogo slovenskih društev in organizacij. Zato se bo nadaljevala učinkovita obojestranska vez med politiko in kulturo.

OBMEJNI OKUSI Nadvse uspešna izvedba, zadovoljstvo prirediteljev in udeležencev

Naslednje leto: Okusi brez meja!

Tudi letos je bila ponudba na Obmejnih okusih res pestra. Sončno in toplo vreme je v Gorico privabilo veliko ljudi, ki so se med stojnicami lahko sprehajali od četrta, 22. septembra, do nedelje, 25. septembra. Že svečano odprtje je dobro obetalo, saj so se ga poleg župana Ettoreja Romolija in občinskega odbornika Antonia Devetaga v duhu prijateljskega sodelovanja udeležili župana iz Krmina in Gradišča, predstavniki šestih slovenskih občin z novogoriškim županom Matejem Arčonom na čelu, deželna odbornika Elio De Anna in Claudio Violino, podpredsednica pokrajinske uprave Mara Černic, predsednik Trgovinske zbornice Emilio Sgarlata, predsednik Fundacije Carigo Franco Obizzi in drugi. In praznik je še isti večer v polnosti zaživel. Različni narodi so ponujali svoje specialitete: Avstriji pivo, klobase in zrezke, Srbi pleskavice, Francozi palačinke in vino, pa tudi stojnice z dišečimi mili, šali in oblekami. Svoje specialitete pa so imeli tudi Nemci, Čehi, Poljaki in Madžari. Znatno več stojnic kot lani je bilo iz Slovenije; v petek in soboto je bilo iz dalmatinski večer v središču Nove Gorice. Pomembno vlogo je odigral vlakec, ki jo je povezoval obe mesti. Hrane in pijače je bilo veliko, prav za vse okuse! V soboto popoldne je v prostorih KB centra potekala tudi predstavitev knjige o rebuli, ki jo je izdalo Združenje proizvajalcev rebule z Oslavja. V ljudskem vrtu je bil tudi boljši sejem in nekaj stojnic z nakitom in torbicami. Gorica se je torej v preteklem vikendu prelevila iz zaspalega mesta v veselo in živahen kraj, v katerem sta kraljevali glasba in dobra volja. Zdi se, da je Goričanom jesenski praznik prirasel k srcu, saj je bil obisk letos odličan. To so organizatorji potrdili tudi po prireditvi, ko so s podatki v rokah povedali, da se bodo Obmejni okusi zaradi izredno uspešne letošnje izvedbe prihodnje leto preimenovali v Okuse brez meja, saj, so rekli, fizične in mentalne meje so padle, zaživel je nekdanji skupni prostor. / SR

Svoje stojnice so postavili tudi nekatera naša društva. V ulici Crispi so gostje pod belimi šotori lahko okušali dobrote Prosvetnega društva Štandrež. "Letošnji Obmejni okusi so presegli naša pričakovanja", nam je v nedeljo zvečer povedal član društva Božidar Tabaj; "ljudi je bilo veliko, še vedno znajo ceniti našo domačo kuhinjo". Prodali so 500 kg krompirja, 150 kg 'vržot', 60 kg vampov, veliko njokov, "letos tudi tistih s slivami". Hrano so pripravljali ob župnišču v Štandrežu in jo prevažali v mestno središče. Kot občinski svetnik je Tabaj dodal, da ima zasluge za posrečeno zamisel prejšnja občinska uprava župana Brancatija, čeprav sedanji odbornik za kulturo tega ne priznava. "Prireditev se je z leti seveda razvila, danes je morda preveč široka, kajti ovrednotiti bi morali zlasti naše krajevne specialitete". Tabaj je bil nadvse zadovoljen s sodelavci, zlasti s številnimi mladimi, ki so se izkazali za zelo požrtvovalne in delavne. Predsednik društva Marko Braunjak je poudaril, da so se člani društva dobro odzvali in pokazali veliko energije, tudi tisti, "ki bodo za nami prevzeli vodstvo društva". Kajti "pravilno je, da se predstavimo in pokažemo, kdo smo. Skušamo postajati brezmejno in čezmejno društvo, prisotni moramo biti na obeh straneh". Na ulici Crispi je bilo veselo tudi ob stojnici Vinoteke Števerjanski griči, kjer je kar mrgolelo naših mladih Bricev. Čeprav so bili tudi zaradi zaprtih cest in gradbišč nekoliko izolirani in so se gostje morda bolj gnetili drugod, je povedal Mihael Corsi, so pa le cenili prisotnost ljubiteljev vina, dobre družbe, dobrega okusa in prireditve, "ki je bila letos res dobro organizirana". Ljudje "nas spoštujejo, vedo, kaj hočejo. Kultura obiskovalcev raste, letos je bila nadpovprečna". Za šankom so bili prisotni "ljubitelji vina, ljubitelji števerjanske kulture in vinariji, ki prihajajo na pomoč". Tudi pri štmavskem Kulturnem društvu Sabotin so imeli fantje polne roke dela. Predsednik društva Valentin Devinar ni

Veseli in delavni obrazi pod šotorom PD Štandrež...

... Vinoteke Števerjanski griči

... in Kulturnega društva Sabotin iz Štmavra

prikrival zadovoljstva: "Bilo je dobro, super"! Tokrat so ponujali pravo krajevno specialiteto - briškega merjasa in polento. "Odločili smo se za iste količine kot lani, že v soboto zvečer pa nam je zmanjkalo, tako da smo v nedeljo nudili pohano svinjsko meso". Z organizacijske plati "ni bilo pomanjkljivosti. Odziv članov društva je bil res dober, imeli smo se prav lepo".

V ulici Petrarca je imel letos prvič svojo stojnico znani vinogradnik Aleš Komjanc z Jazbin; nudil je briško vino in domače ekstra deviško olivno olje. Sin Patrik Komjanc, ki je z bratom Ivanom gostoljubno sprejemal obiskovalce, nam je povedal, da je bilo zlasti v soboto in nedeljo kar dosti ljudi, ki so se zanimali tako za vino kot za olje. S tem prvim poskusom so bili "zadovoljni, saj so srečevali goste iz Italije in Slovenije, ki so pokušali vina in tudi kaj kupili. Spraševali so po nas in se menili, da bi nas prišli obiskati v domačo klet. Tudi to je promocija!"

Na korzu je bogato izbiri briških vin nudilo tudi društvo Naš prapor, v ulici Oberdan pa je vina in jedi ponujal še kmečki turizem Štekar iz Števerjane. / DD

Ivan in Patrik Komjanc

Poznopoletni izlet PD Štandrež Slavonija, Baranja in madžarsko Podonavje

Prosvetno društvo Štandrež organizira vsako leto dva večdnevna izleta, enega spomladi, drugega pa v jeseni. Teh popotovanj se vedno udeležuje veliko izletnikov, ki napolnijo avtobus. Na letošnjem poznopoletnem izletu od 16. do 18. septembra so obiskali Slavonijo, Baranjo in južno madžarsko Podonavje. Prvi postanek je bil v mestu Požegi, ki je ohranilo srednjeveško značilnost z osrednjim trgom, mestno hišo, s kužnim znamenjem in cerkvijo svete Terezije. Slavonija slovi ne le po umetniških in zgodovinskih znamenjih, ampak tudi po odličnih vinih in kuliničnih specialitetah. Bogat z raznimi cerkvami in drugimi spomeniki je tudi Osijek, glavno mesto

Slavonsko-Baranjske županije. Prav prijeten in zelo zanimiv je bil sprehod po baročnem jedru mesta in trga svetega Trojstva.

Na Madžarskem je bil na programu najprej ogled mesta Siklos, kjer so si madžarski škofje zgradili mogočno srednjeveško grajsko rezidenco. V kraju Mohach, kjer je bila slavna bitka med Turki in armado ogrskega kralja Ludvika II., so postavili mogočen spomenik. Kot zadnjo postajo na Madžarskem so udeleženci občudovali eno najbolj priljubljenih turističnih

mest Pecs. Temu mestu so v 150-letni vladavini pustili močan pečat Turki z mogočno mošejo in drugimi zgradbami. Zanimivi so tudi muzej porcelana in slikovite ulice. Vesela družina je prispevala, da je bilo na izletu prijetno razpoloženje, saj je program vseboval tudi degustacije odličnih vin in kuliničnih posebnosti obiskanih krajev.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ Razstavlja Adriana Maraž

Predmeti, ki pripovedujejo o času in minevanju

Do 22. oktobra je v Kulturnem centru Lojze Bratuž na ogled razstava del najpomembnejše slovenske grafične umetnice Adriane Maraž, po rodu Primorke. Ob letošnjih Kogojevih dnevih sta jo postavila goriški hram in Galerija Rika Debenjaka iz Kanala ob Soči, kjer so bili dragoceni grafični listi razstavljeni od 3. do 20. septembra. Goriškega odprtja 23. septembra so se med drugimi udeležili Rudi Merljak z Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, novogoriški podžupan Mitja Trtnik, ravnateljica Kulturnega doma Nova Gorica Pavla Jarc in številni ljubitelji slovenske umetnosti, ki jih je toplo pozdravila predsednica KC Bratuž Francka Žgavec. Umetnice žal ni bilo. Po glasbenem utrinku, ki sta ga tokrat darovali občinstvu Živa Srebrnič na trobento in Nastasija Masseria na klavir, je dr. Nadja Zgonik spregovorila o likovnici, njeni življenjski poti in delih. Razstava z naslovom *Vedno novo iz vedno starega sveta* nudi lep presek čez celotno delo Adriane Maraž, ki se je že po desetih letih samostojne umetniške kariere odločila, da

Foto: DDP

se bo posvetila zgolj grafični tehniki. Usmerila se je v "najzahtevnejšo izmed grafičnih tehnik, v barvno jedkanico v kombinaciji z akvatinto". Umetnica se je rodila v Ilirski Bistrici, njena družina pa izvira iz Vrtojbe, zato jo lahko imamo

za goriško rojakinjo. Po drugi svetovni vojni je nekaj let preživela v Vrtojbi in Novi Gorici, kjer je zadnjič razstavljala leta 1973. Primorski pripada prav tako kot njen učitelj na Akademiji v Ljubljani, Riko Debenjak, mojster, ki je dal ton in smer sijajni generaciji slovenskih grafikov, ki so se oblikovali v 60. letih in ki so v naslednjem desetletju dosegli izjemne med-

narodne uspehe. "Slovenska grafika ljubljanske grafične šole je verjetno ena najuspešnejših poglavij slovenske zgodovine umetnosti, vsaj kar se mednarodnega uspeha tiče", je povedala dr. Zgonik. Adriana Maraž je kot članica te šole kmalu izoblikovala samosvoj izraz in je prejela nekaj najpomembnejših svetovnih nagrad.

Rdečo nit v Gorici razstavljenih del predstavlja svet predmetov. Ti so prekriti s patino časa, zavezani so času in preteklosti, po drugi strani pa se soočajo s predmeti iz vsakdanjega porabniškega življenja. Temeljna tema umetniškega ustvarjanja je zavest, da vse, kar je snovno, propada. Predmeti velikokrat oživljajo, spreminjajo se v antropomorfna telesa. V našo zavest in podzavest se vlikajo tudi zato, ker podobe niso vtisnjene na papir pravokotno ali kvadratno, ampak v obrisu, kot se predmet prikazuje.

Grafična produkcija Adriane Maraž je izrazito konceptualizirana. Prisotni so sledovi nadrealizma, pop-arta in konceptualizma Marchela Duchampa, na katerega se slikarka - mestoma ironično - tudi večkrat navezuje. Razstava odlične umetnice, ki se po dolgem času vrača na Goriško, je posebno dragocena prilžnost, da jo bolje spoznamo in bolj ovrednotimo. / DD

Bandelj pisal deželnemu šolskemu uradu

Predsednik Sveta slovenskih organizacij za Goriško Walter Bandelj je pisal uradno pismo ravnateljici deželnega šolskega urada Danieli Beltrame glede vprašanja podravateljskega mesta na Večstopenjski šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici. Po novih zakonskih predpisih je namreč oproščen pouka le podravateljske šole, ki ima vsaj 40 razredov. Goriška večstopenjska šola pa jih šteje 39, zaradi česar mora Franca Padovan tudi poučevati; že v naslednjem šolskem letu, poudarja Bandelj, pa bo šola gotovo imela zadostno število. Zaradi tega in zaradi specifičnosti šole s slovenskim učnim jezikom pokrajinski predsednik SSO prosi vodjo deželnega urada, naj posreduje, da bi bila goriška podravateljska vsaj delno oproščena pouka.

DRUŠTVO ARS
vključno vabi na odprte razstave:
ALEKSANDER PECA - SLIKE
umetnika bo predstavil Jurij Paljk
Galerija Ars na Travniku, Gorica
danes, četrtek, 29. septembra 2011, ob 18. uri

Narodno zavest in teritorij imamo v srcu

Slovenska skupnost
Zbirna stranka Slovencev v Italiji
16. pokrajinski kongres za Goriško
Brda - Gorica - Soča - Vipava - Kras - Laško
7. oktober 2011 ob 18.00 v KC Lojze Bratuž - Gorica
8. oktober 2011 ob 9.30 na sedežu SSK v Gorici

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

PROGRAM PREDSTAV:

- Nedelja, 9.10.2011, ob 17. uri
KD Rudija Jedretiča - Ribno pri Bledu
Dario Fo MARKOLFA
komedija
Režija: Sergej Verč

- Nedelja, 6.11.2011, ob 17. uri
KUD Svoboda - Zalog
Marcel Franck PELIKAN ALI OTROCI PO ŽELJI
komedija
Režija: Jože Valentič

- Nedelja, 11.12.2011, ob 17. uri
Gledališče pod Kozolcem - Šmartno ob Paki
Thomas Brandom CHARLEYEVA TETA
komedija
Režija: Jože Kranjc

- Nedelja, 15.1.2012, ob 17. uri
KD Domovina - Osp
Jean Jacques Bricaire VSEGA JE KRIVA DRŽAVA
komedija
Režija: Edita Frančeskin

- Sobota, 28.1.2012, ob 20. uri
Premiera

- Nedelja, 29.1.2012, ob 17. uri
Abonmajska predstava PD Štandrež - dramski odsek
Norman Barrash - Carroll Moor CVETJE HVALEŽNO ODKLANJAMO
komedija
Režija: Jože Hrovat

Vse predstave bodo v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu

Prodaja abonmajev, vstopnic in rezervacija sedeža: pri blagajni 25. septembra, 2. in 9. oktobra 2011, od 11. do 12. ure in eno uro pred predstavo
Informacije: Božidar Tabaj 0481 20678
Abonma 5 predstav 30,00 evrov, znižano 25,00 evrov*;
posamezne predstave 7,50 evrov, znižano 6,00 evrov*
*študenti, osebe starejše od 70 let, društvene in družinske skupine

Vabljeni!

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Obvestila

AŠZ Olympia vpisuje v novo šolsko leto, v katerem bodo delovali predšolska telovadba, športna gimnastika, športno ritmična gimnastika, športni ples. Informacije in vpisovanje na tel. 335 5952551 (Damijana Češčut).

Skupnost družin Sončnica prireja za odrasle gospe tečaj šivanja. Prvo srečanje bo 27. septembra ob 20. uri v domu Franc Močnik ob cerkvi sv. Ivana v Gorici. Vabljeni vse gospe, ki so spomladi letos že obiskovale tečaj, in tudi nove. Informacije v večernih urah na tel. 0481 536807 (Katerina).

Društvo sKultura 2011 vabi na 6. kiparsko srečanje, ki bo od 1. do 8. oktobra na Jeremitišču pri Štandrežu. Umetniki bodo vsak dan na delu od 10. do 12.30 in od 14. do 17. ure. Dela bodo snovali tile kiparji: Valentina Agnesone, Vittorio Balcone, Giulia Crainich, Jure Fingušt, Aurora Folloni, Sisto Lombardo, Michele Petruz, Bojan Puklavac, Giada Salice in Nika Šimac. Končna prireditev bo v soboto, 8. oktobra, na Jeremitišču ob 19.30. V primeru slabega vremena bo sklepni dogodek v župnijski dvorani A. Gregorčič v Štandrežu.

Slovensko pastoralno središče Gorica in SD Sončnica vabita na srečanje, ki bo v nedeljo, 2. oktobra 2011. Ob 10. uri bo pri sv. Ivanu v Gorici med mašo sodelovala Vokalna skupina "Cantate Domino" iz Kočevja, po maši pa bosta v domu F. Močnik zakonca Helena in Franc Štefanič predstavila Slovensko kolesarsko Jakobovo pot.

Slovenska skupnost vabi na 16. pokrajinski kongres za Goriško, ki bo v petek, 7. oktobra 2011, ob 18.00 v KC Lojze Bratuž in v soboto, 8. oktobra 2011, ob 9.30 na pokrajinskem sedežu SSK v Gorici.

SCGV Emil Komel sprejema nove vpise za š. l. 2011/12. Informacije daje tajništvo od ponedeljka do petka od 10. do 14. ure in od 15. do 18. ure, tel. 0481 532163 ali po e-pošti info@emilkomel.eu. Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča udeležencem

dvodnevne izleta na Hrvaško, da bo v soboto, 8. oktobra, odpeljal avtobus iz Doberdoba ob 5.50, nato s postanki v Sovodnjah, Štandrežu, Podgori, pri vagi in s trga Medaglie d'oro. Društvo priporoča točnost in veljaven osebni dokument za tujino.

Cestitke

Draga Alenka in Ivan, začenja se vajina skupna življenjska pot. Obilo sreče vama želi Prosvetno društvo Rupa-Peč.

Pred 50 leti sta Ema in Jožko Maraž stopila pred oltar. Člani in pevci Prosvetnega društva Rupa-Peč se skupaj z "novoporočencema" veselijo in jima čestitajo ob pomembnem jubileju.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 30.9.2011 do 5.10.2011)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Kamijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 30. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 2. oktobra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 3. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Torek, 4. oktobra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 5. oktobra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Mati Gora med Predmejo in Colom - Izbor melodij.

(V zimski sezoni ne bo oddaje ob četrkih zaradi prenosa hokejskih tekem.)

PRAZNIK ROŽNOVENSKE MATERE BOŽJE

Podgora, 2. oktobra 2011

ob 18.30: tridnevica (29., 30. septembra in 1. oktobra);
ob 8.30: rožni venec; ob 9.00: sveta maša;
ob 14.30: rožni venec; ob 15.00: procesija po vasi

vodi župnik iz Devina dr. **Giorgio Giannini**

sodelujejo:

Krajevna skupnost Podgora,
Prosvetno društvo Podgora,
Rekreacijsko društvo Calvario,
Mešani pevski zbor Podgora,
Pihalni orkester Kras iz Doberdoba

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Koncertna sezona 2011-2012

Mladinski pevski zbor LEIOA KANTIKA KORALA ŠPANJA

Basilio Astulez, zborovodja

na sporedu umetne in ljudske baskovske pesmi

Kulturni center Lojze Bratuž
petek, 14. oktobra 2011, ob 20.30

Il progetto è realizzato dalla Provincia di Gorizia e finanziato dalla Regione Friuli Venezia Giulia, ai sensi delle leggi 482/99, 38/01 e della L.R. 26/07.

Il progetto è realizzato dalla Provincia di Gorizia e finanziato dalla Regione Friuli Venezia Giulia, ai sensi delle leggi 482/99, 38/01 e della L.R. 26/07.

Projekt izvajava Pokrajina Gorica, financirana pa ga Deželna Furlanija Julijska krajina v okviru zakonov 482/99 in 38/01 ter deželnega zakona 26/07.

provincia di gorizia
provincie di gurize
pokrajina gorica

www.cronacheisontine.it

Cronache Isontine

Cronichis Lisuntinis - Posoška kronika

Giornata europea delle lingue Zornade europeane des lenghis Evropski dan jezikov

In occasione della X Giornata europea delle lingue, mi pare opportuno ribadire un principio chiave dell'Amministrazione che

presiedo, vale a dire che la tutela delle lingue minoritarie è e deve essere uno dei compiti fondamentali di uno Stato civile e democratico contemporaneo. Riconoscere il pluralismo linguistico significa, infatti, affermare il diritto di ogni singolo cittadino di essere

ciò che è all'interno di una società e di poter esprimere la propria individualità.

Un diritto che, se rispettato e sostenuto, porta all'arricchimento di una comunità, non più intesa come meramente omogenea, bensì come gruppo che vive e agisce secondo il principio dell'uguaglianza. Il concetto di cittadinanza, dunque, diventa il vero elemento di coesione tra le singole persone e tra le persone e i loro riferimenti istituzionali.

È un concetto di cittadinanza che consente al singolo di esprimersi nel migliore dei modi in ogni ambito, nel rapporto con le istituzioni, le scuole, i servizi pubblici e i media del proprio territorio.

Ecco perché gli amministratori pubblici devono sia difendere sia promuovere il rispetto per le lingue minoritarie, favorendo in questo modo anche la partecipazione di tutti al dialogo democratico, con la consapevolezza che se una collettività perde uno solo dei propri elementi, non è più tale.

Il Presidente della Provincia di Gorizia
Enrico Gherghetta

Promuovere, preservare e favorire la ricchezza linguistica e culturale d'Europa è uno degli obiettivi della Giornata europea delle lingue, organizzata fin dal 2001 dal Consiglio d'Europa e dall'Unione Europea.

Obiettivo ambizioso per l'Europa, ma una realtà di fatto e ben consolidata nella nostra provincia di Gorizia dove, da secoli, le comunità e le lingue presenti sul territorio non solo sono fisicamente vicine, ma soprattutto lavorano e collaborano assieme e questa realtà è pienamente accettata e condivisa dalla popolazione isontina.

Lo stesso progetto di Cronache Isontine - Cronichis Lisuntinis - Posoška kronika è un bell'esempio, concreto e dinamico, di questa collaborazione: una sinergia operativa che vede in prima linea le associazioni espressione delle comunità linguistiche presenti nel Goriziano.

Ecco dunque che Società Filologiche Furlane, Svet slovenskih organizacij e Slovenska kulturno-gospodarska zveza si uniscono all'Amministrazione provinciale di Gorizia nel celebrare questa Giornata europea delle lingue: una giornata che non vuole, però, essere solo atto di rivendicazione dei diritti linguistici, ma un momento di vero incontro, confronto e dibattito sull'oggi e soprattutto sul domani delle lingue e dei popoli di questa parte d'Europa.

Carlo del Torre,
vicepresidente per il Goriziano
Società Filologiche Furlane

Walter Bandelj,
presidente provinciale di Gorizia
Svet slovenskih organizacij

Livio Semolič,
presidente provinciale di Gorizia
Slovenska kulturno-gospodarska zveza

Società
Filologiche
Furlane

Società
Filologica
Friulana

SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ
CONFEDERAZIONE ORGANIZZAZIONI SLOVENE

SLOVENSKA KULTURNO-GOSPODARSKA ZVEZA
UNIONE CULTURALE ECONOMICA SLOVENA

“La lenghe e fâs part de personalitât di ognidun, no si à di pierdile!”

Intervista a Gianfranco D'Aronco

Ai 26 di Setembar e colarà la ricorence de Zornade europeane des lenghis, proclamade dal Consei de Europe, cul patrocini de Union Europeane, ai 6 di Dicembar dal 2001.

Par stazà ce significât e ce relevance che e à in di di vuê la Zornade europeane des lenghis dis agns dopo de sò creazion, o vin sintût Zuanfranc D'Aronco, cuasi 91 agns, difensôr dai dirits de comunitât linguistiche furlane, che al è stât professôr di Filologjie romanze e di Tradizions populârs tes Universitâts di Padue e Triest, profont cognossidôr de leturature furlane e sostignidôr ferbint de valorizazion de marilenghe.

Professôr D'Aronco, ce valôr aie a dis agns de sò nassite cheste Zornade des lenghis?

Cualsisei iniziative che e je a pro de difese des lenghis, ançe di chês plui piculis e in dificoltàt come ché furlane, e je ben acete. Chest par vie che difindi la proprie marilenghe al à di jessi un dovê di ognidun.

Ce sens aial fevelâ furlan in di di vuê, tal Tierç mileni?

La lenghe e fâs part de personalitât: pierdint la fevele dai vons e dai gjenitôrs si pierne une part impuartante di se stes, dineant ançe aes prossimis gjenerazions la pussibilitât di doprâ ché lenghe.

I furlans sono forsi inviâts su cheste strade?

Magari cussi no, o viôt ator di me che no dute la int e à a cûr cheste cuistion. Dut câs, il sens di apartignince mi pâr

inmò avonde fuart. A salvâ la lenghe no saran lis voris mestris o i studis di gramatiche, che, ançe cu la lôr dignitât e la lôr impuartance, no bastaressin. A tignî di cont la lenghe furlane e sarâ la int comune, tai siei afârs di ogni di.

Ce part varessino di vè lis istituzions?

Al è vèr che tai ultins agns a son rivadis diviersis leçs e regolaments a nivel locâl e statâl a pro des fevelis mancûl difondudis, ma i finanziaments globâl a son lâts an par an di rive jù, tant che la lôr scjarsetât e je diventade croniche. O sperî che apontaments come la Zornade dai 26 di Setembar a ricuardin ae nestre int che il complit des amministrazions di chenti al è ançe chel di sostignî la valorizazion dal furlan.

Cuâl isal il complit de scuele?

Par salvâ une lenghe si à di insegnâle a scuele, doprantle tant che lenghe veicolâr. Chest al à di jessi clâr: une ore par setemane, come che al è cumò in ciertis classis, nol covente a nuie. Se il talian lu si sa za, parcè vegnial insegnât par tancj agns? Tun periodi li che la television e il computer le fasin di parons, la scuele e à di fa valê la sò impuartance storiche te educazion dai fruts.

I nestris emigrants ator pal mont, che magari a son za rivâts ae cuarte gjenerazion, sintino ancjemò un leam cul Friûl?

I plui vecjos di sigûr: a preservin la marilenghe e a cirin di trasmetile a fis e nevôts. Tal forest il furlan si è mantignût ben tai centris cun plui emigrâts, come Colonia Caroya in Argentine.

popolari nelle Università di Padova e Trieste, profondo conoscitore della letteratura friulana e autorevole sostenitore della valorizzazione della marilenghe.

Il 26 settembre cade la ricorrenza della Giornata europea delle lingue, proclamata il 6 dicembre 2001 dal Consiglio d'Europa con il patrocinio dell'Unione europea. Per sapere quale significato e rilevanza ha al giorno d'oggi questa Giornata, a dieci anni dalla sua istituzione, abbiamo

sentito il quasi novantunenne Gianfranco D'Aronco, difensore dei diritti della comunità linguistica friulana, che è stato professore di Filologia romanza e di Tradizioni

La presenza della cultura austroungarica nella provincia di Gorizia

Intervista a Hans Kitzmüller

Hans Kitzmüller, autore di alcune ricerche sulla letteratura e sulla stampa in lingua tedesca nel passato austriaco di Gorizia, ci ricorda alcuni aspetti ormai scomparsi del panorama multilinguistico della provincia di Gorizia.

Quanto si parla o si conosce ancora il tedesco nel nostro territorio?

Direi pochissimo rispetto al passato. Oggi parlare di "minoranza tedescofona" nella provincia di Gorizia non ha senso. È più giusto parlare di un'eredità culturale lasciata da un secolare passato austriaco che però viene

ancora troppo trascurata, mentre la sua valorizzazione accanto a quella delle altri componenti non farebbe che accrescere il fascino che Gorizia dovrebbe esercitare.

Può essere più preciso?

Una minoranza tedesca non esisteva nemmeno nel passato, perché in uno stato multinazionale non si parlava di minoranze o maggioranze etniche e linguistiche. Nel passato austriaco della città e della provincia il tedesco ad ogni modo non veniva parlato soltanto dagli austrotedeschi (funzionari, militari, commercianti), ma anche da tutti negli ambienti medio-alti e nobiliari, cioè per italiani e sloveni quella tedesca era la seconda lingua, la si studiava a scuola e poi si andava all'Università perlopiù a Vienna o a Graz. Si pensi anche a Biagio Marin, a Gradnik o al Pocar, per fare un esempio fra le centinaia possibili. I censimenti austriaci effettuati regolarmente indicavano sino al 1915 una percentuale del 10% di chi si dichiarava di lingua tedesca, ma anche buona parte del resto della popolazione parlava o capiva

dunque bene il tedesco. Il fascismo ha provveduto poi a cancellare ogni traccia tedesca dal Goriziano, toponimi e cognomi nonché presentando ogni elemento austriaco come corpo estraneo. Operazione riuscitissima tanto che anche del passato austriaco della città l'italiano medio non sa praticamente nulla.

E cosa rimane in questo momento della cultura e della tradizione austroungarica?

Qualcosa rimane: nella cucina e nelle usanze familiari, ma anche nell'architettura. Basti pensare ai tanti piatti di origine austroungarica che si mescolano con quelli mediterranei, o alla tradizione di San Nicolò. Ma non è molto importante questo, se invece riscopriamo come la cultura tedesca abbia influenzato dal Medioevo sino a ieri (1918) in maniera decisiva queste zone ci accorgeremo dell'unicità e dell'originalità dell'identità storica della provincia di Gorizia, nucleo d'Europa unita ante litteram, luogo di incontro e di secolare convivenza di latini, slavi e tedeschi.

Intervju z Borisom Pahorjem ob Evropskem dnevu jezikov

Intervista a Boris Pahor, novantottenne scrittore sloveno

Profesor Pahor, ali je pripadnost določenemu narodu dandanes še vedno vrednota?

Prepričan sem, da je, ker je nekaj naravnega. Človek se rodi v določenem okolju s svojo tradicijo in svojim jezikom. Vse to spada v prvi razvoj, zato ni nobene potrebe, da bi globalizacija to uničevala. Že pri Kosovelu je bilo za evropskega

človeka nujno ohraniti svoj obraz. Če to velja za evropskega človeka, velja to tudi za svetovnega. Že od konca druge svetovne vojne smo imeli komunistično družbo, ki je zagovarjala jugoslovansko enotnost in patriotizem v imenu internacionalizma. Sedaj imamo ta minus, ta škodljivi vpliv internacionalizma, ki se

pri nas pozna. Obstaja razlika med nacionalno zavestjo in nacionalizmom in s tem velika nevarnost, da človek z nacionalno zavestjo postane nacionalist. Naša levica, ki sodeluje v socialni demokraciji, pravi, da bi morali pustiti nacionalno zavest, in raje govori o večkulturnosti. Slovenec pa je lahko dober Slovenec in istočasno tudi dober Evropejec ter dober državljani sveta. Jezik se bo ohranil le, če bomo imeli narodno zavest.

V čem se odnos do slovenstva spreminja pri mlajših generacijah?
Pri mlajših generacijah je nevarno, da nacionalna identiteta izgubi vrednost. Vsi govorijo o globalizaciji, kapitalu in tehnologiji. Mnogo mladih ne čuti Slovenije kot svoje domovine. To je zame obubožanje, saj izguba nacionalne zavesti pomeni tudi izgubo jezika in brezbržnost.

Kako mislite, da bi lahko spodbujali to zavest?

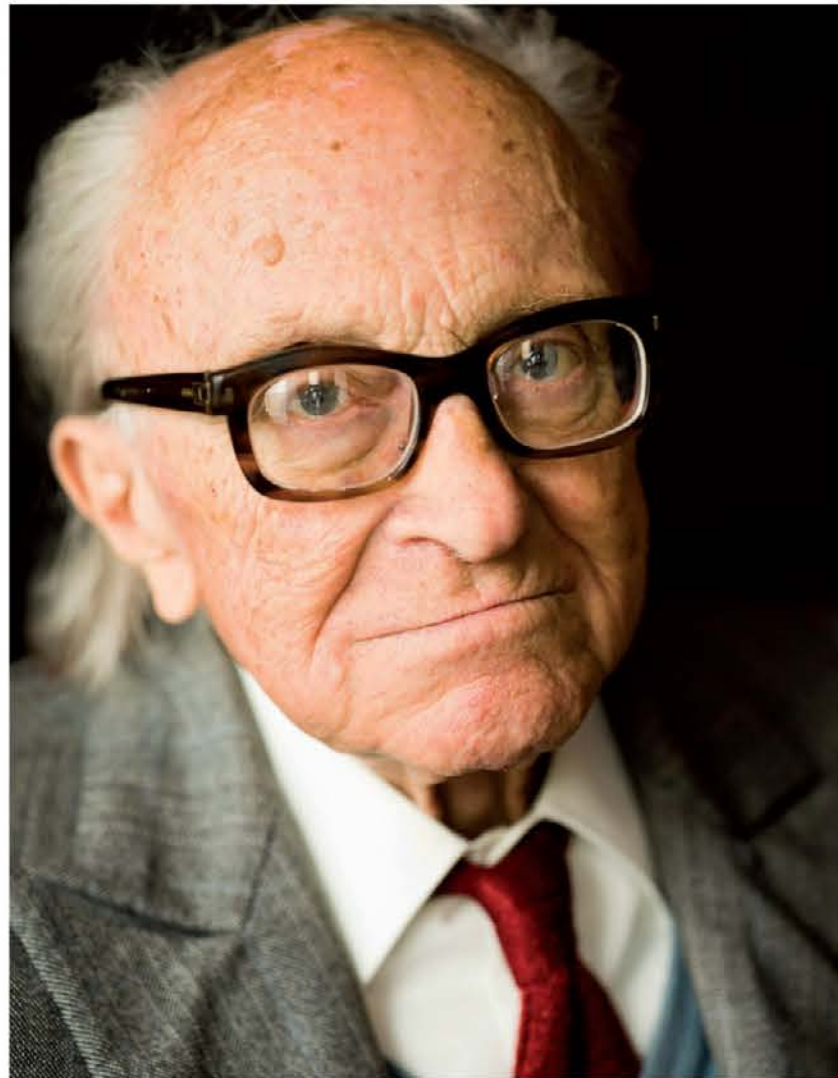
Tako spodbujanje brez nacionalne zavesti je zelo težko. Biti Slovenec in dovolj! Tvoja domovina mora biti Slovenija. Če se človek ne zanima za svojo identiteto, pri tem samo izgubi. Biti pravi »internacionalist« pomeni naučiti se manjšinskega jezika. Vsekakor ne more priti do integracije, če se ne naučimo jezika svojega someščana, če ne moremo brati knjig v njegovem jeziku.

Naša kultura je evropska. Slovenci smo stopili stopnjo višje, ker zdaj priznavajo našo kulturo na ravni ostalih. Knjiga »Letterature nascoste. Storia della scrittura e degli autori in lingua minoritaria in Italia« obravnava med drugimi jeziki tudi slovenskega z njegovimi manj znanimi literarnimi deli. Slovenski jezik je na ravni ostalih svetovnih jezikov. Imamo veliko znanstvenikov in klasičnih avtorjev, ki pišejo v slovenščini. Vse to ne bi šlo brez nacionalne zavesti. Če pa bo preveč prepričanja o globalizaciji, se bo zanimanje za razvoj slovenskega jezika zmanjšalo. Slovenci smo majhen narod, a smo zelo sposobni. Evropi in svetu smo dali veliko, ker smo ustvarili pomembne dosežke. Zato je treba mladim generacijam posredovati to dediščino, da bi videle to, česar smo sposobni na vseh področjih. In naj nam bo raje ta ošabnost v ponos, kot da širimo zavest, da smo majhni.

Levi-Strauss je v svoji knjigi napisal, da so vse kulture in vsi jeziki vredni spoštovanja. Noben jezik ni superioren. Važno je vse to, kar so ljudje ustvarili. Poleg tega je slovenščina eden najzanimivejših jezikov, predvsem pa zaradi dvojine, ki jo je imela tudi stara grščina. Dvojina je psihološka značilnost dveh oseb, ki se ljubita. Naj nam bo ta posebnost z vsemi drugimi v ponos!

Secondo Boris Pahor, il senso di appartenenza a un popolo rappresenta ancora oggi un valore, nonostante sia fortemente minacciato dalla globalizzazione. Tuttavia nel mondo attuale non si giunge all'integrazione dei popoli senza l'apprendimento della

lingua del proprio vicino. Oggi lo status della lingua slovena è al pari di quello delle altre lingue mondiali. Lo sloveno è una delle lingue europee più interessanti, soprattutto grazie al duale, presente anche nel greco antico.

Cronache Isontine sul web

Sul sito Internet www.cronacheisontine.it, al quale si può accedere anche dal sito istituzionale www.provincia.gorizia.it, è possibile sfogliare la versione on-line del periodico trilingue della Provincia di Gorizia. Oltre alla traduzione integrale in italiano delle interviste a Gianfranco D'Aronco e a Boris Pahor, vengono pubblicati mensilmente interessanti articoli in lingua friulana e slovena, accompagnati da una traduzione o sintesi in italiano. I temi affrontati nel numero corrente riguardano le lingue minoritarie e le parlate diffuse nel territorio provinciale in occasione della Giornata europea delle lingue, le iniziative realizzate dalla Provincia per l'utilizzo delle lingue slovena e friulana nella pubblica amministrazione nonché vari aspetti del plurilinguismo che caratterizza il nostro territorio, rendendolo unico nel suo essere.

Ko iz kotla zadiši po večjezičnosti in večkulturnosti

Posamezne primere večjezičnosti in večkulturnega prepletanja lahko v Gorici zasledimo tudi na kulinaricnem področju. V znani gostilni v ulici Oberdan, ki obratuje že od davnega leta 1876, je slovenska, italijanska, furlanska in nemška beseda povsem domača. Gostje lahko listajo po večjezičnem jedilniku in naročajo ljubljanski zrezek, golaž, kranjske klobase, palačinke, polento, »Zwetschgengknödel«, »brovado« in »friko«. Bogati izbirni jedi s slovenskim, furlanskim in nemškim izvirnim imenom pa gre dodati še pestro izbiro vrhunskih rdečih in belih vin.

Il graisàn, lingua di marinai e di poeti

A colloquio con Edda Serra

Quella parlata musicale che risuonava ovunque nelle calli di Grado vecchia, a poco a poco ha cominciato a udirsi sempre più di rado. Il graisàn, ora, è parlato in prevalenza dagli anziani anche se sopravvive come lingua dei poeti. "L'intera generazione di mezzo - spiega Edda Serra, presidente del Centro studi Biagio Marin (www.biagiomarin.it), che il 29 ottobre promuoverà l'ottava edizione del Premio intitolato al grande poeta gradese - si è dispersa altrove, non abita più nell'isola del sole. La ricchezza di un dialetto è legata alla cifra economica e umana. Quando il senso di comunità è vivo, il vernacolo è la sua anima. Quando invece l'economia muta, anche l'anima locale si

affievolisce. Basta entrare in una classe per rendersene conto: sono davvero pochi gli scolari che sanno parlare il graisàn. In casa, spesso si parla italiano. Se emigri per ragioni di lavoro in altre città, i tuoi figli parleranno con i loro coetanei il dialetto del luogo." Delle lingue minoritarie presenti in Friuli Venezia Giulia, il graisàn è quella negletta. È stata fatta una proposta di legge in Regione per la sua salvaguardia e valorizzazione ma, come puntualizza Edda Serra, finora "non è approdata ad alcun sostegno concreto." "Bisogna fare in modo - sottolinea la presidente del Centro studi - che le tradizioni non spariscono. Come conversazione familiare,

come lingua del cuore, il graisàn è ancora vivo. È invece l'uso quotidiano a essere meno frequente. Del resto questo dialetto è stato la lingua dei pescatori, di coloro che lavoravano negli squeri, della gente di laguna. Cosa rimane al giorno d'oggi di quella comunità marinara? La società gradese è profondamente cambiata. "L'isola del sole però rimane molto legata alle sue tradizioni. Ne è un esempio il Festival della canzone gradese, che richiama ogni anno un folto pubblico. "Finché c'è amore per la lingua appresa fra le mura domestiche e scambiata in strada - conclude Edda Serra - il dialetto non scomparirà."

Filologjiche, Congrès numar 88 a Tressin

Si tignarà ai 2 di Otubar a Tressin l'88.m Congrès de Societât Filologjiche Furlane. La zornade e tacarà aes 9 di buinore cu la Sante Messe tal Domo, celebrade di Bons. Alfredo Battisti, cu la partecipazion de corâl "Luigi Garzoni" di Adornan. Tor des 10 in place Ellero la Bande di Tressin e il Grup folcloric "Rosade furlane" a daran il benvignût ai congressiscj. Aes 11 tal Teatri comunâl a tacaran i lavòrs dal congrès cul salùt dai soestants, i intervènts di benvignût di Alan Brusini e di Pierluigi Cappello, lis premiazions de XVe edizion dal Premi "Andreina e Luigi Ciceri" e la presentazion dal numar unic Tressin/Ad Tricensimum, dàt dongje di Enos Costantini. Tal dopo di misdi si podaran visità Vile Ciceri e lis gleseutis di San Michèl e di Sant Josef (daùr prenotazion, tel. 0432 501598, info@filologicafriulana.it).

Scrivono / a scrivin / pišejo:

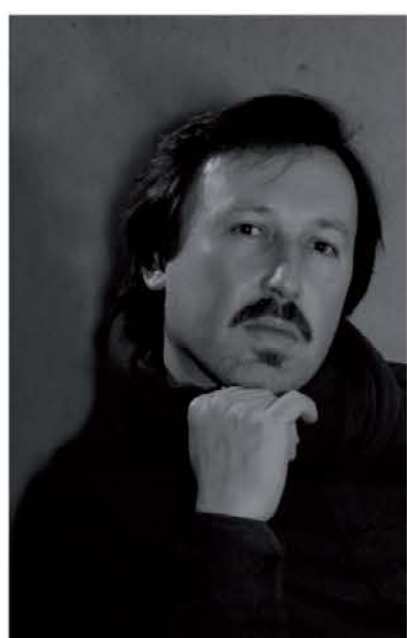
Alessio Potocco, Marco Bisiach, Paolo Roseano, Matteo Femia, Tanja Zorzut, Jerica Klanjšček, Vanja Sossou, Albert Voncina.

Collaborano / a colaborin / sodelujeta:

Servizio identità linguistiche / Servizi identità linguistiche / Služba za jezikovne identitete, Ufficio stampa / Ufici stampe / Tiskovni urad (Provincia di Gorizia / Provincie di Gurize / Pokrajina Gorica).

Promotori / Promotòrs / Pobudniki:

Societât Filologjiche Furlane, Slovenska kulturno-gospodarska zveza, Svet slovenskih organizacij.

L'artista del bisiacco

Intervista a Ivan Crico

Pittore, poeta, saggista. Un artista a tutto tondo. Soprattutto bisiacco. Ivan Crico è un uomo che fa della lingua arte, ma anche mezzo di trasmissione della cultura, della sua e di quella della sua terra, che la società di oggi tende magari troppo spesso a dimenticare, trascurare. Chi meglio di lui di lingua può parlare?

Ivan Crico, cosa vuol dire essere bisiacco oggi?

Al di là della lingua - che, come tutte, si trasforma o lascia spazio ad altre lingue - penso che sentirsi bisiacco significhi, oggi, innanzitutto amare un territorio molto particolare dal

punto di vista paesaggistico e la cultura, altrettanto particolare, che in questi luoghi è germogliata. Mi riferisco soprattutto alla cultura non scritta di una popolazione che, da sempre, si è dovuta confrontare con l'altro. Un laboratorio ante litteram di convivenza pacifica.

Cosa è cambiato, se è cambiato qualcosa, rispetto al passato?

Un mio amico mi racconta che i suoi clienti si servono di internet per cercare i locali dove si cucina il miglior "crudighin cu'la sbrovada". È cambiato tantissimo, ma tra i giovani percepisco il desiderio di riscoprire il passato e le sue tradizioni.

Oggi avvertiamo ancora il senso di appartenenza, legato a lingua, dialetto, tradizioni?

Dipende dalle famiglie. Chi come me discende, per via materna, da una famiglia che vive a Pieris fin dal Medioevo, non può non sentire un fortissimo legame fra la nostra lingua e le acque dell'Isonzo, i mestieri dei nostri nonni e padri, i sapori di certi piatti, la magia delle "Sèime". Ma conosco persone che si dichiarano con fiera bisiacche non essendo nemmeno nate in questa terra. Per me uno è ciò che si sente: bisiacco è chi si sente bisiacco.

Kratke

Založba Mladika / Nov roman Zima z ognjenim šalom Tatjane Kokalj in Jane Kolarič

Danes se o staranju praviloma ne govori. V modi so mladost, lepota in uspešnost. Povsod mgolijo članki o pomlajevanju ali vsaj o zaustavljanju in preprečevanju staranja, kot da je starost nekaj slabega, negativnega. Avtorici Tatjana Kokalj in Jana Kolarič sta štirinoročno napisali dramatično zgodbo o Beti in Mitji, v kateri napetost narašča od začetnega iskanja do končnega viharja.

Kdo pa sta Beti in Mitja? Je ljubezen po petdesetem letu še mogoča? Roman prepleta njeno in njegovo zgodbo, analizira notranje vzrode dveh usod, dveh ranjenih ljudi, ki se zblížujeta, ne da bi kaj vedela drug o drugem, o preteklosti, ki je zabrisana, skrivnostna. Pred bralcem se razkriva napeta zgodba, v sočnem in tekočem jeziku se poigrava s pomeni in z besedami, vodi v zasuke situacij in na koncu prepušča opredelitev bralcu. Gre za premišljen preplet dveh zgodb, ki vsaka s svojega zornega kota hitita h končnemu spoznanju. To bo morda šokantno, kajti v romanu starost sploh ni edini tabu. Tatjana Kokalj (Moravče, 1956) je diplomirala iz slovenščine in razrednega pouka na univerzi v Ljubljani. Piše za mladino in odrasle, je avtorica učbenikov. Z literaturo se je začela ukvarjati leta 1987, izdala je več kot petdeset knjižnih del in se uvršča med najbolj brane pisateljice.

Jana Kolarič je po diplomu filmska in televizijska režiserka, po delu pa lektorica. Vzporedno z zaposlitvami v šolstvu, kulturi in novinarstvu je objavljala poezijo in dramatiko.

Zbornik italijanske sodobne poezije

Dne 26. septembra se je na Italijanskem kulturnem inštitutu v Ljubljani končala kulturna prireditev Zdrženja Evropska iniciativa s predstavitev Zbornika sodobne italijanske poezije, v katerih so med drugim zbrane pesmi Marine Moretti, Loretta Rafanellija, Enza Staneseja, Roberta Veracinija. Za prevode besedil sta poskrbela Jolka Milič in Aleksij Pregarc.

Marina Moretti je obenem urednica zbornika Poete a Nordest, ki sodi v zbirko Sin pureza. V zborniku so zbrane poezije sodobnih pesnic naše dežele, med katerimi sta tudi Claudia Voncina in Antonella Bukovaz.

Finžgarjev dom na Opčinah / Začel se je niz pod geslom Gledališče za mlade

Društvo Finžgarjev dom si je za letošnjo sezono – poleg že utečenih dejavnosti, kot so občasna predavanja na najrazličnejše teme, kulturne prireditve, tečaj slovenščine za Italijane, delovanje otroške gledališke skupine Tamara Petaros in glasbenih ansamblov Uopenska mularija ter Open Hackers – zamislilo še

dodatno ponudbo za mlade, starejše in družine. Pri društvu so bili namreč mnenja, da medtem ko je za otroke in za odrasle ljubitelje gledališča dovolj dobro poskrbljeno, za mlade od 11. do 15. leta primanjkuje ponudbe (če seveda izvajamo predstave, ki si jih v abonmaju SSG ogledajo med šolskim urnikom). Zato bodo v društvu enkrat mesečno poskrbeli za gledališke predstave, ki bodo primerne tej starostni dobi, tako da bi mlade približali tej umetnosti in jih navdušili zanjo in da bi bilo gledališče kraj prijetnega druženja tudi za mlade.

Prva tovrstna prireditev je bila v petek, 23. septembra, ko so se na odru Finžgarjevega doma predstavili člani gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba, ki jo vodi Helena Pertot. Na odskih deskah je zaživela njihova lanska produkcija, ki so jo izvedli le na Zamejskem festivalu amaterskih gledališč v Mavhinjah. Šlo je za komedijo Hrup za odrom, ki jo je napisal Michael Frayn in je bila odigrana na številnih poklicnih odrih ter je postala ena največjih uspešnic zadnjih desetletij. Helena Pertot jo je prevedla in deloma priredila za gledališko skupino Slovenskega kulturnega kluba, ki jo sestavljajo višješolci, stari od 17 do 19 let. Hrup za odrom je igra v igri oz. predstava o tem, kako nastaja gledališka predstava. V prvem dejanju se nam igralski ansambel predstavlja na generalni, v drugem pa gledamo premiero, vendar tako, kot da bi bili za odrom. Na odru so se tako razpletali prizori, ki so jih povzročali ljubezenske spletke in ljubosumja, živčni zlomi in nesporazumi. Vse se je prepletalo med odrom in zaodrjem, gledalci so prisostvovali temu, kako so igralci živčno reševali spodrsiljave, ki se jih namišljena "publika pred odrom" ne zave. V igri so nastopili Katerina Pertot, Silvia Počkaj, Tjaša Oblak, Matjaž De Luisa, Matej Petaros, Marko Petaros, Nicola Pinzani, Tamara Pertot in Igor De Luisa.

NOVO PRI GMD Amebno razkošje Aleksija Pregarca

Preseganje nihilizma kot temelj življenjskosti

“V celoti je pesniška zbirka Aleksija Pregarca vrnitev v pesniško življenje po sebi, je izraz modernega in modernističnega vitalizma, ki sega čez sleherni obrobje slovenstva, da se zjedri – v pesnikovi spovedi...”

To je ekstremna sinteza, s katero Vladimir Gajšek zaokroži Pregarcjev opus v predgovoru knjige *Amebno razkošje*, ki jo je letos založila Goriška Mohorjeva družba. Zbornik Pregarcjevih poezij vsebuje ob vsakem pesniškem razdelku sliko razpoznavnih slovenskih umetnikov, ki so bili v življenju tako ali drugače povezani s pesnikom iz Ricmanj. Knjigo je grafično oblikoval Lupo-graphic studio, tiskala pa tiskaran Mljač iz Divače. Kot je ob robu publikacije zapisal sam avtor, se nastajanje izbora pesmi začel v letu 1960. “V glavnem so bile pesmi tistega obdobja objavljene v revijah v '70. letih prejšnjega stoletja. Kaka posamezna poezija je tudi iz prejšnjih zbirk, ogromna večina vseh pa je nastala po letu 2000”.

V tako dolgem časovnem obdobju se izostri vsa pesnikova povednost glede osrednjih temeljev človekove čutečnosti, bivanjskosti, smrtnosti. Pregarc sicer ne more iz svojega subjektivnega spektra, ne da bi se ob vsakem tematskem sklopu dokopal, pogrezal,

Foto IG

AMEBNO RAZKOŠJE

Aleksij Pregarc

se skratka predajal brezno svojih pesniških in intimno duhovnih mejnikov. Razpredanje vsega je torej popotovanje po geografiji njegove povednosti, ki jo ob dokajšnji meri sarkastičnosti in pronicljivosti odlikuje nenadomestljiva vrlina poštenega človeka in umetnika: iskrenost. Iskrenost postane tako temelj, s katerim se Pregarc loteva sodobnosti in njene razčlovečene potrošniške družbe, v kateri se sam občutek zgodovine znajde “razzgodovinjten”. Nadrealistični pridih Pregarcjevega sloga pa ne vodi v povprečen nihilizem: trdno, neomajno vodilo se nedvomno izraža v doslednem gobjenju slovenstva in njegovih zamejskih in zdonskih oziroma izseljeniških razsežnosti. Dihotomija sveta in njegove družbene razslojenosti se v etičnem zanosu udejanja v angažiranem uporu

spregovorili Giovanni Grandi, Damjan Hlede, ki je prispeval k italijanskemu prevodu dela, in Pavke Rak, ki je Kocijančičevo delo prevedel v ruščino.

Avtor sam pa je svoje delo umestil v čas sodobnega filozofskega okvira t. i. postsekularizma. Gre za mednarodno gibanje intelektualcev, ki skušajo ob zvestobi krščanskega izročila najti pravi način, da se soočajo z modernostjo. To gibanje prepričuje zahodni svet, da je krščanstvo še živo in da lahko na njegovi aktualizaciji gradimo prihodnost naše družbe in omike. Postsekularizem izhaja iz premikov v francoskih krščansko-filozofskih krogih '80. in '90. let. Razvil se je nato tudi v Angliji pod imenom radikalna ortodoksija, ki je težila k spojitvi krščanst-

zoper krivičnost (prispodoba tega je kruh – kruh iz industrijske peke v boju proti domačemu kmečkemu hlebcu). Dalje se občutek sodobnega hiranja udejanja v polimpresionistični poslikavi, kjer ponovni spor med ekstremnima poloma dobrega in zlega sloni predvsem na odgovornosti – ali bolje neodgovornosti človeka do narave in stvarstva. O Pregarcjevi ljubezenski liriki je Gajšek zapisal, da se je pesnik uvrstil v naravo ljubezenskih doživitev kakor skozi lastno kri, “da bi se utesil v samopodobi vzdihujočega subjekta, ki pa ni več romantično prešernovski ali ekspresionistično izrazit v kakem socialnem spodobnem smotru, saj subjekt deluje z ljubeznijo kvečjemu skozi”. V teh koordinatah se pesnik predaja različnim ljubezenskim zanosom, od vzvišenega intimno-čustvenega (celo očetovskega) vse tja do skritih globlin čutno-zastonskega. Kot rečeno, se Pregarcjeva lirika nikakor ne udaja nihilizmu, temveč ga presega, ga celo zasmejuje: od tod izhodišče zbirke, ki se ubesuje v tisti amebi, do katere se vrtiljak eksistence dokoplje preko ničla “onkraj noči in luči, onkraj zemlje in raja, v samem koncu, ki je novi začetek, in ta začetek je znova – ameba” (Gajšek). To ni simbol nekaterih oseb, ni simbol pesnikove odtujenosti, pač pa je podoba, v kateri je Pregarc zajel nas vse. In nazadnje smrt, ki je ni mogoče niti pesniško zatajiti, ker je silovita in sega “v posteljo mojca Brega”, je zapisal ricmanjski lirik.

IG

Projekt Jezik

Posredovanja Gorazda Kocijančiča

“Prav Bog za kristjane ni vprašanje, s katerim se bojujemo, a je veselje, ki ga je treba praznovati”. Ta citat nekega irskega pravoslavnega misleca je uporabil slovenski filozof Gorazd Kocijančič pred nedavnim na predavanju v dvorani Tessitori o predstavitvi italijanskega prevoda svoje študije *Posredovanja*. Uporabil pa ga je zato, da bi podkreplil osrednji temelj svoje knjige: Bog ni enigma na meji našega konceptualnega sveta, a je nje-

gova najgloblja gotovost.

Mednarodni seminar o temi Kocijančičeve knjige je nosilec načrta Študijski center V. Jacques Maritain v sklopu evropskega projekta *Jezik* priredil z namenom, da bi javnosti predstavil filozofski obdelavo vzorca izbranih del slovenskega filozofa z naslovom *Posredovanja - La sapienza trasmessa*: spekter srečanja je bil usmerjen zlasti v prevajalske izzive filozofskih del nasploh, predvsem pa izboru iz Kocijančičeve študije. O tem so

Gorazd Kocijančič (foto IG)

va s postmoderno konceptualnostjo v duhu Avguštinove-tomistične tradicije. Veliko zastopnikov ima ta filozofija tudi na Slovenskem, kjer je Kocijančič med njenimi najzlahtnejšimi predstavniki.

GLEDALIŠČE Po Shakespearovem besedilu

Zanimiv dvojezični načrt

Ko je Shakespeare okrog leta 1604 napisal komedijo *All's well that ends well*, je podaril dramsko razsežnost noveli iz Boccacciovega Dekamerona o hčeri znanega zdravnika, ki ozdravi hudo bolnega kralja in v zameno prosi za roko grofa Bertrama, čeprav je on ne ljubi in ji kljub kraljevemu ukazu postavi dva nemogoča pogoja, da bi zares postal njen mož. S pomočjo spretnih krčmarice pa protagonistka izpolni pogoje in vse se konča po njenih željah. Ta je v grobih obrisih zaplet dramskega teksta, ki bi ga z različnimi interpretacijskimi oz-

nakami posameznih likov in njihovih medsebojnih odnosov lahko brali na več možnih načinov in s tem spremenili smisel zgodbe. Te dramaturške variacije

so bile snov čisto posebne gledališke delavnice deželnega zavoda Enfap, ki je po več letih ponovno povezala Stalno gledališče FJK in Slovensko stalno gledališče.

Režiser Alessandro Marinuzzi je izbral deset slovenskih in italijanskih mladih poklicnih igralcev in z njimi razvil zahteven in zanimiv koncept dela na osnovi lastne adaptacije Shakespearjevega teksta. V poletnih mesecih je delovna ekipa ustvarila dvojno jezikovno različico predstave, ki bo januarja zaživela v dvorani Bartoli gledališča Rossetti, februarja pa v Mali dvorani SSG. Občinstvo si bo v istem večeru lahko ogledalo vsaj dve izvedbi predstave, saj se dramaturška igra sproži ravno v primerjavi. Vsak igralec lahko odigra prav vse vloge, zasedba se zato iz ponovitve v ponovitev spreminja in različne kombinacije osebnih doprinosov ponujajo vedno drugačne interpretacije zgodbe.

Umetnost igralca in njegova sposobnost “improviziranja na podlagi danega teksta” predstavlja bistvo tega študija, zato je režiser omejil na minimum vse

scenske in kostumske pripomočke. Črne in bele obleke, med katerimi igralci lahko izbirajo, stoli in praktični so vse, kar lahko ob igralcu zaznamuje odrski prostor, saj iluzija, po najbolj pristni gledališki tradiciji, izhaja ravno iz povezave med elementi, predvsem iz kreacije igralca. Režiserju ostaja vloga zunanega opazovalca, ki usmerja kreativnost protagonistov v najbolj smiselne rešitve. “Naš fokus ni dramaturgija besedila, temveč prizora, ni analiza teksta, temveč interpretacije v živo”: tako je Marinuzzi pojasnil vsebine te formativne metode, ki jo uporablja tudi pri delu Laboratorio X in zahteva od igralca še bolj aktivno, intelektualno in umetniško odgovorno vlogo. Po trisotournem tečaju so udeleženci nastopili na izpitu, na katerem so v petih urah izvedli pet različnih dvojezičnih produkcij “bene finisce bene/konec dober konec”. Predstava bo prinašala v dvorane energijo motivacije in otopljivega navdušenja mladih igralcev v živih, nepredvidljivih kreacijah, ki bodo spodbudno in nenavadno nagovarjale publiko in jo vabile v gledališko pustolovščino za aktivne gledalce.

PAL

SLOVENSKI RAZISKOVALNI INŠTITUT Ob evropski Noči raziskovalcev

Podpora raziskovanja in raziskovalcev

Slovenski raziskovalni inštitut SLORI je ob evropski Noči raziskovalcev, ki jo vsako leto praznujejo 23. septembra, pridelil tiskovno konferenco, na kateri so njegovi predstavniki predstavili sezonske projekte, predvsem pa opozorili na pomen raziskovalne dejavnosti v današnjem svetu. V 37 letih delovanja

tudi za novo grafično podobo inštituta, in sicer za logotip, ki ga je oblikovalo goriško podjetje Tmedia.

Ravnateljica SLORI-ja Maja Mezgec, sedaj na porodniškem dopustu, je podčrtala, da je poslanstvo promocije raziskovalnega dela v presejanju stereotipov o tej panogi. Z analizo družbenih, ekonom-

špetru med rednim poukom, in sicer v tednu od 26. do 30. septembra. V skupinah se bodo šolarji spopadli z aktualnimi tematikami. Na višjih solah so v prejšnjih letih to bile pedofilija, nasilje na soli ali spolna vprašanja, tokrat bodo zagrizli v lahkotnejše problematike, kot so prosti čas ali šolsko življenje.

Maja Mezgec, Norina Bogatec, Devan Jagodich, Zaira Vidali in Rudi Bartaloth

se SLORI ne ukvarja samo z raziskavami javnega dogajanja, aktualnih in družbenih vprašanj ter z metodološkim skeniranjem realnosti slovenske narodne skupnosti v Italiji, temveč skrbi za promocijo in ozaveščanje o pomenu tovrstnega dela za širši družbeni živel.

Kot je uvodoma povedal namestnik ravnateljice in raziskovalec Devan Jagodich, se SLORI ukvarja predvsem z družbenimi vprašanji naše narodne skupnosti v vseh treh pokrajinah njene prisotnosti. Pomlajeni kader se je odločil

skih in psiholoških mehanizmov družbe nudijo nujno osnovo za načrtovanje smernic družbenega razvoja.

Raziskovalka Norina Bogatec je predstavila tradicionalne delavnice, ki jih SLORI prireja za učence in dijake srednjih in višjih srednjih sol v pokrajinah Trst, Gorica in Videm. Z njimi želijo mladim pokazati, da znanost in raziskovanje nista izključno domena akademikov, temveč sodita v vsakdanjost in se lahko z njimi aktivno soočimo. Letos potekajo delavnice na dvojezični srednji šoli v

Na novinarskem srečanju je spregovoril tudi podpredsednik Rudi Bartaloth. Čeprav SLORI danes deluje samo na tržaškem sedežu, brez podružnic v sosednjih pokrajinah, je prisotnost na ozemlju ključnega pomena. V ta namen prireja inštitut 6. oktobra, s pričetkom ob 16. uri, podeljevanja nagrad za diplomsko dela, predstavitve publikacij ter okroglo mizo v Beneški palači v Naborjetu. V sodelovanju s Slovenskim kulturnim središčem Planika bo govor o Stanju in perspektivah raziskovanja Kanalske doline ter širšega

tromejnega območja Italije, Slovenije in Avstrije. Izvedeli bomo, katere so sociogospodarske dinamike, predvsem pa razvojne možnosti na tem specifičnem in kompleksnem območju.

Ob posegu Zaire Vidali, prav tako mlade raziskovalke SLORI-ja, smo izvedeli o strokovnih, t. j. raziskovalnih načrtih te ustanove v prihodnjih letih. Obeta se vrsta zanimivih raziskav, ki se bodo ponavljale v roku petih ali desetih let in bodo obravnavale nekatera ključna vprašanja manjšine. S spremljanjem razvojnih težinj in dinamiki znotraj slovenske narodne skupnosti v Italiji bodo na voljo relevantni in primerljivi podatki, na podlagi katerih bi se lahko spletale ključne razvojne odločitve. Raziskava Profil mladih 2011 bo pokazala na izvenšolsko in društveno ukvarjanje dijakov višjih srednjih sol v treh pokrajinah in na njihovo poznavanje manjšinske stvarnosti. V drugem raziskovalnem projektu bodo analizirali stanje in vitalnost slovenskih društev in organizacij v Italiji, Projekt sola bo pokazal na narodnostno in jezikovno sestavo v slovenskih solah, Z Jezikom 2011 pa bomo izvedeli o govornem vedenju pripadnikov različnih generacij slovenske skupnosti na Tržaškem, Goriškem in Videmskem. Nazadnje bo stekla tudi raziskava o narodnostni identifikaciji in geografski pripadnosti ter uporabi slovenščine in italijanščine v vsakdanju med absolventi višjih sol.

Kdo smo in kam gremo? To so zahtevni, a eksistencialno temeljni problemi, ki jih je treba obravnavati. SLORI s svojim strokovnim in kakovostnim delom vsekakor potrjuje pomembno vlogo znotraj naše skupnosti.

Jernej Šček

MAŠA ZADUŠNICA V CERKVI V BAZOVICI Nagovor Milana Gregoriča

Bazoviške žrtve kot simbol primorskega uporništva (2)

Slovensčina je bila pregnana tudi iz cerkva in uporni duhovniki so bili premeščeni ali pregnani. Še več, odstavljeni so bili tudi škofi, ki niso odobraval tega nasilja. V mnogih primerih so poitalijančili tudi mrtve, saj so z nagrobnih spomenikov stolki njihove slovenske napise in jih zamenjali s poitalijančenimi. Za nameček se je sredi tridesetih let pridružila še velika ekonomska kriza in gorje je bilo neizmerno. Slovenski in hrvaški poslanci v rimskem parlamentu so zama opozarjali italijanske oblasti na grobo teptanje človeških pravic na zasedenih ozemljih. Bolj ali manj je molčala tudi Evropa ter dokaj brezbržno in nemočno opazovala to nasilje. Primorsko in

istrsko ljudstvo je bilo zbegano, ponižano, razžaljeno ter brez vsakršne perspektive. Mnogi so se odločili za tujino in v dolgotrajnem kapilarnem eksodusu je zapustilo Julijsko krajino prek 100.000 Slovencev in Hrvatov.

Neuklonljiv duh primorskega upora
Drugi pa so se odločili za vztrajanje in upor. Tako so nastali naši čedermaci, Zbor svečnikov sv. Pavla in druge uporniške organizacije, predvsem pa Tigr, ta veličastna in skrivnostna protifašistična organizacija Primorcev, ki je v najbolj mračnih letih nasilja nič manj kot napovedala SMRT FAŠIZMU, vzela v roke orožje, začela uničevati raznarodovalne ustanove in reševati ogroženo slo-

venstvo. Še več, uprli so se celo otroci, ki so se komaj odlepili od

materinega mleka, in ustanovili svojo tajno organizacijo Črni bratje.

Kakšno je bilo tedaj vzdušje med

primorsko mladino, zlasti izobraženci, tudi tistimi v emigraciji, nam je morda najbolj prikazal pisatelj in psihater Bogomir Magajna v svojih spominih na skupno življenje primorskih študentov v Ljubljani, ko je zapisal: *Pili in peli smo včasih tam pri Košaku in govorili o pesmih na vsakem koraku, dučeja kleli smo na vso moč, nad Evropo razbiti hoteli smo noč. Bežale so misli na vse oceane, a vračale vedno se v sredo Ljubljane, še bolj, na morje, na Kras. Glasno je bolečina zavpila iz nas. Kozarec je tresil ob tla Kosovel, s pestjo udaril po mizi, zaklel: "Pereat, pereat (umri, umri) življenja tiran, iz nas samih naj vstane upora orkan!" A hip nato je sklonil glavo, kot bi spal, in "v nemi grozi šepetajo bori", je šepetal.*

/ dalje

Foto IG

Marija nas uči, da moramo v konkretnem vsakdanjem življenju živeti resnico Vstalega Kristusa. To pomeni imeti globoko osebno vero. Vsakdo mora vedeti, zakaj je kristjan, zakaj se je za to odločil. Osebna vera je jasna in dokončna odločitev za Kristusa. Kdor se je srečal s Kristusom, in to kot Odrdešenikom, ga od Kristusa ne more ločiti nobena stvar. Težišče naše vere - to je življenje po veri - je torej življenje na zemlji. Naš pogled pa mora biti uprt v prihodnost. Morda nas je že in nas bo na poti čakalo tudi veliko trpljenja in težav. Tako je bilo tudi z Marijo. To je usoda pravih Jezusovih učencev. In povrh bodo še preganjani. Marija ni bežala pred to resničnostjo, ni se zaprla v svoj individualni, mali svet. Ni ostala doma. Z Jezusom je delila resničnost Jezusovega oznanjevanja.

/ dalje

na prvo srečanje v sezoni 2011/2012. Na večeru o "zamujnem italijanskem Nürnbergu" bo predaval inž. Peter Merku'. V iskarnju razlogov za različno ravnanje nasprotnih strani pri procesih proti vojnim kriminalcem iz druge svetovne vojne je inž. Merku' preučil veliko tozadevne literature, ki je izšla predvsem v zadnjem desetletju, ter strnil svoje informativne ugotovitve v obliki predavanja. Začetek ob 20.30.

Obvestila

Ob 68. obletnici požiga vasi in usmrtnitve številnih vaščanov v Mačkoljah 2. in 3. oktobra 1943 se bomo spomnili in počastili vse žrtve tistih dni s sv. mašo, ki bo v Mačkoljah v ponedeljek, 3. oktobra. **Društvo slovenskih izobražencev** vabi v ponedeljek, 3. oktobra, v Peterlinovo dvorano, Donizettijeva 3,

G. Tone Bedenčič

Prepusnila se je božjemu klicu in poslanstvu ... (3)

Nadaljujemo z objavo homilije, ki jo je škofov vikar za Slovence g. Tone Bedenčič imel ob prazniku Marijanskega shoda na Opčinah.

Osebna vera

Ti dogodki iz Marijinega življenja govorijo tudi nam. Živimo in smo v določenem kraju in zgodovinskem trenutku. Po rojstvu smo bili poklicani v življenje, po krstu pa nas je Bog kot Marijo poklical in nam dal določeno poslanstvo. Izbral nas je, da bomo njegovi učenci in sodelavci pri njegovem odrešenjskem procesu. Zato ker smo izbrani, ne bomo imeli nobenih privilegijev.

Jezus je mogoče slediti le, če imamo globoko osebno vero.

Tudi kristjan ne more biti individualist, zaprt v svoj mali svet. Kristjan kot dograjena osebnost mora graditi občestvo - skupnost in biti aktiven član. Le tako bo odprt za življenje in skupnost.

Družina kot temelj skupnosti. Zgled Sveta Družina

Tudi danes se dogaja napad na družino. Ne samo, da današnja družba hoče uničiti v njej vse, kar je božjega, hoče jo enostavno zbrisati, uničiti tudi v njenih najglobljih, naravnih koreninah. Ko bo uničena družina, bo dokončno zmago slavila ideologija smrti.

Ta vpliv močno najeda tudi nas kristjane. Opažamo, kako poroka kot začetek družinskega življenja izgublja pomen. Vedno več je tistih, ki živijo skupaj brez zakramenta poroke, vedno težje si mladi najdejo moža ali ženo, toliko družin se pod težo okolja in lastne slabosti razbije. Za skupno življenje, za družino se je potrebno odpraviti marsičemu.

Še več, mnogokrat je potrebno marsikaj potrpeti in tudi pretrpeti. Brez osebnosti in globoke vere ne more biti prave krščanske družine. Molitev je vez med njenimi člani. Molitev je veslek medsebojne ljubezni in izraz najglobljih čustev. Le kje dandanes še molita skupaj mož in žena ali cela družina? Verska vzgoja za mnoge ni vključevanje v krščansko skupnost, temveč le neka obremenitev, ki naj bi je bilo čim prej konec. Družina mora biti del žive krščanske skupnosti. Verouk in ostala verska vzgoja v družini sta le dopolnitev otrok, ki že živijo resničnost nedeljske krščanske skupnosti. Če želimo ohraniti pravo krščansko vzgojo, bo v prihodnje nujno treba vključiti tudi starše v aktivno sodelovanje pri verouku in župnijah.

Barkovlje

Praznovanje sv. Jerneja

Sv. Jernej goduje 24. avgusta, toda v Barkovljah so ga počastili že v nedeljo, 21. avgusta. Zelo vroč dan je vabil ljudi na plažo, k morju, toda kljub temu so se zbrali barkovljanski verniki v cerkvi v velikem številu. Ob 19. uri je bila slovesna dvojezična maša in po maši procesija. Maševanje in procesijo je vodil msgr. Franc Vončina. Sodelovali so domači župnik don Elio Stefanuto, don Sergio Frausin, pater Michele iz Nigerije in don

Ivan Truzina. Pela sta dva zbora: na koru slovenski pod vodstvom Ladija Vodopivca in ob orgelski spremljavi Giuseppeja Zudinija, ob oltarju so bili italijanski pevci, ki jih je vodila profesorica Vizini. Pevci so se potrudili, da so peli zbrano in pazljivo, čeprav so se potili od vročine. Na koru so zapeli Vrabčevno mašo in nekaj lepih tradicionalnih pesmi. Pri maši je bil po stari slovenski navadi "ofer" za cerkvene potrebe. Italijani te navade ne

poznajo. Zato je pred "ofrom" Vera Poljšak stopila pred mikrofon in razložila italijanskim vernikom, kaj je ofer. Povabila jih je, naj sodelujejo tudi oni. Med "ofrom" so peli pevci na koru.

Ob koncu maše so počastili dolgoletnega, ostarelega 'mežnarja' Nina Rossija, ki je zdaj na vozičku, ker so mu odpovedale noge. Pripeljali so ga v cerkev, kjer mu je Paolo Reatti izročil plaketko za zahvalo. Na njej je odtis slike sv. Jerneja, tiste, ki je nad oltarjem. Vera Poljšak se mu je v imenu vseh Barkovljanov zahvalila in mu izročila uro. Njen kratki govor pred mikrofonom je bil prisrčen in ganljiv. V imenu vseh se mu je zahvalila za dolgoletno (od l. 1970) in požrtvovalno delo v

cerkvi, za njegovo dobroto in potrpežljivost. Še posebno se mu je zahvalila v imenu pevcev, ker jim je hodil za vaje odklepat cerkvena vrata zvečer, tudi v

slabem vremenu, brez pritožb. Uro, ki je dar vseh Barkovljanov, naj nosi na zapetju in naj jo pokaže vsakomur, rekoč: "Vidite, radi me imajo"! Ura pa naj mu

kaže samo prijetne trenutke. Po maši so verniki prižgali svečke in se napotili v procesijo po bližnjih ulicah Monocolano, Cerreto, Bonafata in po Miramarskem drevoredu. Msgr. Vončina je nosil Najsvetejše pod nebom, ki ga je daroval cerkvi Maksimilijan Habsburški, ko je živel v Miramaru. V procesiji so molili, peli v obeh jezikih, vmes je igrala godba od Svete Barbare. Po končanem verskem obredu so se verniki udeležili zakuske na župnijskem vrtu. Veliko dobrot je ponudil župnik, toda tudi marsikdo drug je prispeval slano ali sladko pecivo in še kaj. Prof. Andrej Pegan pa je večer popestril z igranjem na harmoniko.

Nada Martelanc

500-letnica potresa na Slovenskem in 35-letnica potresa v Posočju, Benečiji

Razstava Anno Domini 1511

V Tolminskem muzeju so ob 500-letnici najmočnejšega potresa na Slovenskem in 35-letnici furlanskega potresa odprli razstavo *Anno Domini 1511*. Ob tem je lepo vidna podoba Tolmina v tistem obdobju. Razstavo sta pripravila Rudnik živega srebra Idrija in Mestni muzej Idrija. Pri projektu so sodelovali tudi strokovnjaki z Urada za seizmologijo in geologijo, Tolminski muzej, Arhiv RS, oddelek za geoznanosti Univerze v Trstu in Prirodoslovni muzej Slovenije. Predstavljeno je zgodovinsko ozadje časa ter posledice potresa. Lepo razvidno je podan prikaz podobe Tolmina in Idrije v 16. stoletju. Kot je razvidno, je potres povzročil t. i. Idrijski prelom.

Litografija Tolmina z dvorcem, prva polovica 19. stoletja (Avtor: Johann Jakob Domer, fototeka Tolminskega muzeja)

Kako so razstavo dopolnili, je povedala direktorica Tolminskega muzeja Damjana Fortunat Černilogar. Po njenih besedah je to pomembna pridobitev za njihov muzej. Zanimanje ljudi je pritegnila tudi maketa gradu na Kozlovem robu, na kateri je razvidna podoba Tolmina in okolice v 16. stoletju.

Tisti, ki so doživeli potres pred petstotimi leti, so poročali, da je bil Bovec popolnoma porušen in uničen, pomembna gorska cesta čez Predel pa je bila zaradi velikih podorov z gorskih pobočij zaprta. V Tolminu sta bila porušena

se tla ponovno močnejše stresla. Po stoletjih sta prva dva močnejša potresna sunka, 6. maja in 15. septembra 1976, pred 35 leti, prav tako močno prizadela Furlanijo, Benečijo in severozahodno Primorsko. Samo dvaindvajset let kasneje je sledil velikonočni potres in 12. julija 2004 še zadnji močnejši potres. Ta dva sta prizadela predvsem Zgornje Posočje. Morda sta potresa stresla tudi teren na Mangartu, da je prišlo do usodnega zemeljskega plazu, pod katerim je ugasnilo sedem življenj. Vsa ta dejstva narekujejo smotrnost postavitve razstave An-

no Domini 1511 tudi v Tolminu, razstavo sta predstavili Martina Peljhan in mag. Ina Cencić, kulturni program je popestrila pevka Bogdana Herman. Kot je še napovedala Fortunat Černilogarjeva, so ob razstavi pripravili bogat spremljevalni program: vanj so vključili tri predavanja, javno vo-

denje in dali poudarek tudi reševalni vaji v Tolminu. Vse lepo in prav, toda, da sta ta neznozna vlada slovenskega komunističnega kapitalizma oz. njena parlamentarna večina 16. septembra izglasovali rebalans proračuna, po katerem so ustavljene tudi vse investicije v popotresno obnovo, za katere še niso podpisane pogodbe, presega vse meje! Kakšna cena na prizadetih ljudeh, samo da bo država lahko še naprej neustavljivo oblačila in vedrila s svojimi tajkunskimi botri iz ozadja vred!

MM

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško Praznovanje sv. Martina

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja letos posebno praznovanje ob sv. Martinu, in sicer izlet v hrvaško Istro, deželo oljčnih nasadov, oljčnega olja in tartufov, pa še dobre kapljice malvazije in refoška. Odpeljali se bodo v soboto, 5. novembra, ob 8. uri zjutraj preko Trsta in Kopra do mesta Buje. V tem kraju si bodo ogledali predelovalnico tartufov, ki jih izvažajo povsod po Evropi. Po ogledu bodo nadaljevali pot do vasice Krašica in si ogledali lepe nasade oljk, kjer je posajenih nad tisoč prime-

rov, pa še vinograde malvazije in refoška. Obiskali bodo tudi na novo zgrajeno domačijo nad vinogradi. Tu so postavili najnovejšo stroje za predelavo olja. Prisostvovali bodo nabiranju oljk in celotnemu poteku predelave. Imeli bodo degustacijo komaj pridelanega oljčnega olja in ob tem tudi primeren prigrizek. Možen bo tudi nakup oljk za vlaganje in komaj natočenega olja. Po ogledu in degustaciji bodo nadaljevali pot do vasi Levada, kjer poteka največji sejem tartufov na Hrvaškem. Na razpolago bodo imeli vodnika, ki

bo obrazložil pomen sejma, saj ga med drugim prireja že prej obiskana predelovalnica, ki ima tudi deset trgovin v raznih mestih Hrvaške. Na sejmu bodo razne specialitete iz tartufov in možnosti za pokušnjo le-teh. Sledilo bo kosilo v lepi istrski restavraciji, kjer bodo postregli z dvema vrstama juhe, s svinjsko in telečjo kračo ter s telečjim stegnom v peki s prilogo, pa še z domačo slaščico in kavo. Ob koncu bodo "krstili" sv. Martina z novim vinom in pečenim kostanjem. Kot je že tradicija, bo poskrbljeno za glasbo in bogat srečelov. S tem se bo zaključil lep in pester večer za vse udeležence. Kot dodatno informacijo naj povemo še, da posebne hoje ni, zato za pešce ne bo nič naporno. / S. Ro.

Na Fakulteti za humanistične vede v Kopru Posvet o zgodovini 20. stoletja pri nas

V prostorih Fakultete za humanistične študije Koper Univerze na Primorskem je bil 12. in 13. septembra bogat dvodnevni mednarodni znanstveni sestanek o reprezentacijah zgodovinskega slovensko-italijanskega obmejnega prostora v 20. stoletju. Posvet je organiziralo Znanstveno-raziskovalno središče Koper omenjene univerze v sodelovanju s humanistično fakulteto in Zgodovinskim društvom za južno Primorsko. Organizatorji so si za cilj simpozija postavili soočenje med strokovnjaki obmejnih in tujih univerz, ki se ukvarjajo z raziskovanjem zgodovine severnojadranskega območja v 20. stoletju. Na srečanju so številni strokovnjaki govorili o podobnostih in razlikah, medsebojnih interferencah ter možnostih perio-

dicacije posameznih zgodovinskih obdobij. Simpozij je bil razdeljen na šest vsebinskih sklopov: meje in historiografija, obmejni fašizem, Cerkev v Julijskih krajini, vojaške zasedbe in posledice vojn, razdeljeni spomin in problem manjšin. Razpravljajci

so identificirali nerešene probleme zgodovinske stroke in ponudili osnove za skupno interpretacijo zgodovine tega prostora v 20. stoletju. Na posvetu se niso ukvarjali s faktografskim opisom dogodkov, ampak so kritično analizirali dosedanje historiografske študije o omenjenih tematikah ter nakazali možnosti novih raziskav, novih virov in novih interpretacij in tematik v zgodovinsko-slovensko-italijanskega mejnega območja v 20. stoletju. V svojih nastopih so razpravljajci govorili o napredku v raziskavah ter opozorili na nove dostopne vire in na skupno delo, ki je potekalo v dosedanjih slovensko-italijanskih skupnih projektih Interreg. Rezultati posveta bodo lahko dragocena osnova za pripravo nadaljnjih skupnih raziskovalnih projektov.

(mab)

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"Najtemačnejše in obenem najboljše obdobje mojega življenja"

Včasih se v življenju srečaš z nečim ekstremnim. Gotovo so emocije tistega oddelka ekstremne. Službeno sem spregovorila z mamami na pediatrični onkologiji. Dobro se zavedam, da je rak lastnega otroka verjetno ena najhujših življenjskih preizkušenj. Nocoj odhajam iz tistega prostora obogatena s pogledom in besedami tistih žensk in tistih moških, ki so dobesedno ustavili svoje življenje in bili več mesecev nepretrgoma z otrokom vseh 24 ur dnevno v bolnišnični sobi. Matere, ki se borijo kot levine, da bi svojemu otroku vtilile poguma, iz svoje notranjosti iztiskajo vsako kapljo moči, da bi se ne sesule pred občutkom nemoči in strahu. Očete iz držav na Balkanu, ki imajo v navadnem vsakdanu omejen ali vsaj drugačen odnos s svojim otrokom, pred tako preizkušnjo pa so poklicani, da se soočijo s svojo ranljivo stjo in predanostjo.

Odhajam iz tega kraja in se v srcu še vedno zahvaljujem tem osebam, ki so sprejele, da spregovore o boju za življenje. Nekaj dni kasneje spoznam čudovito petindvajsetletnico. Prelepo, za lično urejenostjo deklet tiste starosti. Ob kavi mi pove svojo zgodbo. Kot sedemnajsetletno dekle iz ugledne družine intelektualcev v Tirani je zbolela za rakom. Let v Padovo, naknadno pa v tržaški Burlo. "Na srečo za leto dni nisem bila še polnoletna, tako da so me lahko zdravili izjemni zdravniki v tukajšnji pediatrični bolnišnici". Zdravljenje je trajalo dve leti, mama je ostala z mlajšim drugorojencem v Albaniji, z njo je v Trstu bil 24 ur dnevno oče. "Moj oče je res Nekdo: zame je skrbel ves čas. Ko nisem mogla jesti, me

je pital, umival me je, vseskozi bodril in vem, da je moral stalno potiskati solze nazaj, da ne bi pri-vrele na dan pred mano".

Danes je študentka na tukajšnji fakulteti za psihologijo. "Vem, da zveni zelo čudno, a bolezen je bila zame najtemačnejše in obenem najlepše obdobje mojega življenja. Ko mi je zdravnik povedal, da sem po šestih kemoterapijah ozdravela, sem bila nedopovedljivo srečna. Zelo čuden občutek: vedela sem, da se je rodila nova A. Danes sem tu in sem novo, drugačno dekle od A. pred boleznijo".

"Tisto prvo leto po ozdravitvi sem resnično živela drugače vsak trenutek, ki mi je bil dan, vse sem doživljala z neverjetno intenziteto. Vem, da ta intenzivna pojenja, mora pojenja, drugače je človek ne prenese. In vendar mi je danes skoraj žal, da je ni več. Skozi vse hudo sem sla z neko neverjetno močjo, ki sem jo našla v sebi, in danes, ko me včasih zajame potrtost zaradi kake malenkosti, v hipu pomislim, da je v življenju resnično pomembno edinole

Zdravje. Nič drugega oz. vse drugo pride z zdravjem v roki. Vem, da včasih težim, a isto povem tudi svojim prijateljicam, ko jih zajame malodušje zaradi povsem rešljivih zadev. V sebi moram poiskati moč, ki te vodi naprej, ker jo imaš". Opazujem to petindvajsetletnico bleščече nasmeha, poslušam njene besede o pomenu vsakega življenjskega trenutka, ki ti je dan, o veliki družinski opori, ki je je bila deležna v času zdravljenja. Predstavljam si jo, obolelo ravno v ključnem pubertetniškem obdobju. "Na srečo sem res večni optimist. Vedno sem zaupala, da se bo srečno izteklo. Vem, da je zelo zelo čudno, a resnično je bilo to obdobje tudi najboljšje v mojem življenju. Bolečina me je prekalila, osebe na bolnišničnem oddelku je postalo moja druga družina, močnejša sem in vem, da zmorem".

Spomini na pretekle lepe, a tudi hude čase (3) Življenje je zgodba ...

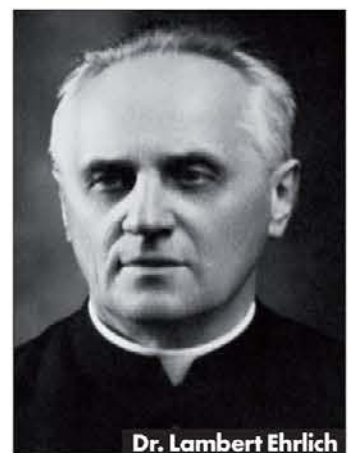
Ko sem preživljaval počitnice v Žabnicah, sem vsakokrat večkrat "skočil" na Višarje, seveda peš, ker takrat še ni bilo žičnice.

Na Sv. Višarjah je pri dušnopastirski oskrbi romarjev poleti pomagal Žabniččan, duhovnik, bogoslovni profesor dr. Lambert Ehrlich; spovedoval je in maševal. Na Višarje je od leta 1930 vabil akademike ljubljanske univerze, ki jih je zbiral v Ljubljani. To so bili poznejši stražarji, člani akademskega kluba Straža, ki ga je ustanovil leta 1936.

Na sestankih z njimi jim je govoril in pridigal v cerkvi. V neki didigi, poleti leta 1933, je razvil znamenito "vizijo slovenske bodočnosti". "... Ni naključje, da smo se zbrali prav tukaj, marveč je to božja volja. Božja volja nam na Svetih Višarjah razodeva, kaj je naloga Slovencev na zemlji, kjer živimo. Ob temeljih te svete gore se stikajo tri poglobljena evropska plemena... Romani, Germani in Slovani bi prav tukaj skušali riniti drug drugemu mejnike nazaj. A naši očete so bili modrejši od vojskovodij in politikov. Namesto mejnika so postavili na ta otok med tremi narodi cerkev. To je edini mejnik v Evropi, ki narodov ne loči, marveč jih združuje. Danes je tak mejnik vsa naša domovina. Slovenija mora biti mejnik, ki družbi in veče jug s severom in vzhod z zahodom. Sama ne sme biti ne eno ne drugo ne tretje. Ostati mora mejnik, ki družbi, kakor Svete Višarje. To je božja volja! To nalogo bo mogla Slovenija izpolnjevati samo v svobodi, ne pod gospodarjem, ki bi sedel bodisi na jugu ali severu, na vzhodu ali zahodu! Božja volja je, da mi vsi do tu svobodo delamo, in božji volji se ne sme nihče izmikati..."

Leta 1937 je bila med Italijo in Jugoslavijo sklenjena pogodba, ki je otoplila dotlej hladno odnos med državama. Poesnovala je tudi dolgočla, ki so v enostavila izdajanje

vizuma za potovanja iz ene države v drugo. Tudi jaz sem se takoj poslužil teh olajšav, si dal izstaviti leta 1938 potni list in na italijanskem konzulatu prosil za vstop v Italijo (potni list z vizumom hranim še danes). Poleti

1938 sem se odpravil v Žabnice, kjer nisem bil že nekaj let. Našel sem popolnoma spremenjeno vdanje. Nemčija, Tretji rajh, si je že priključila Avstrijo in v češkoslovaški republiki ozemlje Sudetskih Nemcev. To je bilo kot magnet za peščico Nemcev in za nemškutarje v Kanalski dolini. Dvignili so glave in propagirali za Tretji rajh. Za seboj so potegnili tudi slovenske prebivalce, ki "Lahov" niso morali. Zlasti starejši Žabničani, ki so še vedno imeli v spominih staro Avstrijo in cesarja Franca Jožefa, ki je vladal od 1848 do 1916, so bili kot omamljeni. Kot sem že omenil, sem v Žabnicah prišel v stik s Stanom B. Jeseni leta 1939 sem šel spet v Žabnice. Tokrat na vabilo dr. Lamberta Ehrlicha, ki me je prosil, da bi Žabničanom odsvetoval

opcijo za Tretji rajh. Ehrlich je namreč po poznanstvu, ki ga je imel še iz leta 1919, ko je bil kot izvedenec za Koroško član slovenskega zastopstva v uradni delegaciji kraljevine SHS v Parizu, izvedel, da je v "berlinskem" dogovoru, sklenjenem v Berlinu 23. junija 1939 med Hitlerjem in Mussolinijem, ki je dal možnost prebivalcem Južne Tirolske, da optirajo za nemško državljanstvo, bila dana enaka možnost tudi prebivalcem Kanalske doline. Vključitev so dosegli Nemci in nemškutarji s Trbiža. Izvedel pa je tudi za tajno klavzulo, da je z opcijo vezana preselitev v Tretji rajh. Dejansko je v uradnih Pravilih za izselitev, podpisanih v Rimu 21. oktobra 1939, Kanalska dolina že bila vključena v Tretji rajh. Čim je Ehrlich izvedel za dogovor in vključitev Kanalske doline, je hitro ukrepal. Kot sem omenil, je prosil mene, da bi Žabničane prepričeval, naj ne optirajo. Dal pa je tudi natisniti letake s pozivom Žabničanom, naj ne optirajo. Letake je izročil Žabničanu Hanziju Moschitzu (umrl je pred dobrim letom in mi je govedal zgodbo o letakih), ki se je na Erlichove stroške šolal v Ljubljani za organista.

Martin Kranner

Novi podatki o številu Slovencev v sosednjih državah

Na predčasnih parlamentarnih volitvah morda preobrat v politiki

Sodeč po vsesplošni krizi, najhujši sta tisti v gospodarstvu in javnih financah, bi med ljudmi lahko nastajal vtis, da sta družba in država oslabiljeni do take stopnje in ravni, da jima grozi razpad. Vendar Slovenija v političnem in pravnem pogledu ostaja trdna, samostojna in demokratična država, ki je utemeljena v ustavi in mnogih zakonih. Zaradi tega večji del slovenskih volivcev, javnosti in tudi politike pričakuje, da bodo predčasne parlamentarne volitve zelo pomembne. Volivci naj bi namreč zavrnil tiste politične stranke, ki so po njihovem mnenju in izkušnjah krive za sedanje krizne razmere in turbno vzdušje v Sloveniji, in potrdili samo programe in takšna zagotovila kandidatov za nove poslance, ki jim bodo verjeli. Pri tem v politiki mrzlično iščejo t. i. nove obraze, torej ljudi, ki bi zanesljivo ustrezali pričakovanjem in potrebam slovenskega naroda in države v teh hudih časih. Nekateri znani in pogosto preizkušeni politiki so se kar nenadoma začeli predstavljati z novimi izjavami in leporečjem, kar naj bi pomenilo, da so postali "novi obrazi", ki bi bili koristni za sedanji čas in razmere. Na t. i. levem političnem prizorišču kot nekakšnega zmagovalca krize in težav vstrajno vsiljuje ljubljanskega župana Zorana Jankovića, ki naj bi domnevno tudi edini lahko zagotovil ponovno zmago sedanje koalicije na bližnjih predčasnih

državnozbornih volitvah. Pri tem so zelo prizadevni nekateri časnikarji na javni televiziji, ki za trjujejo, da ima ljubljanski župan veliko podporo volivcev. Toda ne povedo, da v javnih raziskavah in anketah pred njim občutno pred-

jal tako kot v primeru Krambergerja, ni več mogoče izključiti". V gonjo zoper Janeza Janšo bi se morda vključil tudi predsednik države dr. Danilo Türk. Pri tem kot obremenilni dokaz navajajo izjavo državnega poglavarja ob koncu februarja letošnjega leta, "da je politiki Janeza Janše treba reči ne". Za to izjavo se doslej še ni opravičil in je tudi ni preklical. V SDS menijo, da bi v primeru, da bi takšno izjavo dal predsednik kakšne druge države na območju EU, moral nemudoma odstopiti. K aktualnim novostim prištevamo tudi zapis o Slovencih v sosednjih državah, ki jih pogosto označujemo z izrazom zamejstvo, in o avtohtonih manjšinah v Sloveniji. Objavljen je v slovenskem zgodovinskem atlasu, zajetni publikaciji, ki sicer vzbuja različne odmeve v javnosti. V Italiji naj bi po različnih ocenah živel od 43.000 pa do 80.000 Slovencev, na avstrijskem Koroskem od 12.586 do 30.000, na avstrijskem Štajerskem naj bi jih bilo od 246 pa do tisoč, na Madžarskem pa naj bi bilo sedaj od 1.700 pa do 3.000 pripadnikov slovenskega naroda. Avtor prispevka poudarja, "da največ Slovencev v zamejstvu živi v Italiji, kjer so tudi najbolj zaščiteni, ter imajo največ nižjih in višjih srednjih šol v slovenskem jeziku. Med ustanovami, ki delujejo pri slovenski narodni skupnosti v Italiji, je na priložnostnem zemljevidu omenjena tudi Goriška Mohorjeva družba.

Marijan Drobež

KOPER Središče Rotunda

Priložnosti za nevladne organizacije

Na nedavni novinarski konferenci Stičišča NVO Obalno-kraške regije v Središču Rotunda, Koper sta vodja Stičišča mag. Bojan Mevlja in strokovna sodelavka Polona Žigo predstavila program Foruma nevladnih organizacij Obalno-kraške regije 2011. Ključni dogodek Foruma je podpis sporazuma o sodelovanju med Občino Piran in piranskimi nevladnimi organizacijami. Tretji forum nevladnih organi-

zacij Obalno-kraške regije teži k povezavi posameznih društev, zavodov in ustanov v regiji, z interaktivnimi delavnicami, kot sta TechSoup - program donacije programske opreme za NVO ter Splet in institucionalizacija NVO, pa okrepi njihovo znanje in jih informirati o možnostih učinkovitejšega delovanja. Na okrogli mizi Razvoj regije in povezovanje so predstavniki lokalnih oblasti, gospodarstva in Obalne samoupravne skupnosti

italijanske narodnosti ter Regionalnega razvojnega centra Koper razpravljali o Strategiji razvoja nevladnega sektorja v Obalno-kraški regiji. Z besedilom strategije so v Stičišču oblikovali dokument, ki predstavlja možen model razvoja in predstavlja nevladnega sektorja v regiji. Strategijo bodo skušali umestiti v regional-

ni razvojni program 2013-2019. V Forumu so predstavniki nevladnih organizacij v Sežani in Kopru tudi oblikovali konkretne projekte za akcijski načrt, s katerim želijo v Stičišču udeležati v Strategiji zastavljene cilje. V Sloveniji so bili podobni sporazumi podpisani le še v Občinah Trbovlje, Zagorje, Hrastnik in Vransko.

SNG Nova Gorica

Druga premiera letošnje sezone Cifra, mož

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica bosta v četrtek, 29., za abonente in v petek, 30. 9. 2011, za goste - vsakič ob 20. uri - na malem odru dve premieri druge letošnje predstave novogoriškega gledališkega hrama. Prvič na slovenskem odru bodo gledalci lahko spremljali predstavo Cifra, mož - Kopf oder Zahl, nemške avtorice in igralk Katje Hensel. Delo je v slovenščino prevedla dramaturginja Urška Brodar, režiral pa mladi režiser Marko Bulc. Igra govori o nasilju

med mladimi. Njen protagonist je najstnik Krištof, ki je bil v najboljševalnici in hoče sedaj zaživeti novo življenje boljšega člove-

ka, a se mora vedno znova soočati in boriti s svojo temno platjo. Režiser je za to moško vlogo oz. dve vloge zasedel igralki, Medeo Novak kot Krištofa in Arno Hadžialjevič, ki igra Drugega, da bi s tem naglasil širino pojava nasilja, ki ni vezano na spol. O predstavi so spregovorili na tiskovni konferenci, v petek, 23. septembra, direktor SNG Nova Gorica Jožko Čuk, ki je izrazil veselje, da je do nje prišlo, ker obravnava zelo aktualno temo, umetniška vodja Ira Ratej, ki je med ostalim dejala, da se ji je zelo zelo pomembno uvrstiti to predstavo tudi v redni abonma, in je povabila vse pedagoge, naj si jo pridejo ogledat, in ostali ustvarjalci, ki so med drugim poudarili lepo vzdušje, v katerem so delali v tesni zvezi z dijaki. O pomembnosti tega, da je SNG čutilo potrebo po sodelovanju z dijaki Umetniške gimnazije Nova Gorica, je spregovoril režiser in profesor na tej

šoli Marjan Bevk. Predstava je namreč nastala s Kulturno umetniškim društvom Pozitiv iz Ljubljane in omenjeno gimnazijo iz Nove Gorice. Kot so povedali sooblikovalci uprizoritve, bo igra zaradi minimalistične scene, a s kar veliko rekviziti, lahko obredla čim več srednjih šol. S to delikatno, a žal v današnji družbi tako zelo prisotno temo želi gledališče priti v tesnejši stik z mladimi gledalci. Delo sicer, kot so poudarili, ni namenjeno le mladini, pač pa tudi odraslim, saj prav mi dajamo zgled in žal tudi vzorce nasilja. Dogajanje je prevajalka Brodarjeva postavila na Goriško in jezik prilagodila temu ter prepustila mladima igralkama, ki sta iz teh krajev, naj besedam in zvenu dasta domači pečat. Predstavo so sooblikovali še scenograf Damir Leventič, kostumografinja Mateja Benedetti, avtor glasbe Valterap, koreograf Sebastijan Starič in oblikovalec svetlobe Samo Oblokar.

IK

Kratki

Praznovanje Kvaternice in odprtje razstave FOTOOKO MLADIH

Vsako tretjo nedeljo v mesecu septembru poteka na Mirenskem Gradu praznovanje godovnega dne Žalostne Matere Božje, ki ji je posvečena tamkajšnja cerkev. Praznovanje letošnje Kvaternice se je pričelo že na sobotni večer s sveto mašo, ki so jo pripravili

mladi. V skupni molitvi ob Marijini podobi smo se spominjali njenega trpljenja in bolečine, ki ju je prestajala z vso ponižnostjo in predanostjo Bogu. Njeno zaupanje v Božji načrt je bilo neomajno in prosili smo Gospoda, da bi tudi mi v naših življenjih spoznali, začutili in gojili to Marijino skrivnostno povezanost z Bogom, da bi bili tudi mi sposobni izreči njen "zgodi se" in pogumno stopati po poti našega Odrešenika.

Skozi vso mašo so mladi s svojimi pesmimi ustvarjali posebno praznično vzdušje, ki se je ob procesiji z lučkami samo še stopnjevalo. Pred cerkvijo nas je sprejel topel jesenski večer in zvezde na nebu so spremljale kolono lučk, ki se je vila skozi vrtove Mirenskega Gradu. Ob molitvi in pesmi je svetloba sveč osvetljevala našo pot in prinašala blagoslov nad mladinske prostore, v katerih potekajo Popoldnevi na Gradu, ter nad vse druge kottičke Gradu, ki so priče oratorijskemu dogajanju in zbiranju mladih.

Na Mirenskem Gradu se namreč zbira vsako leto več mladih in njihova ustvarjalnost ne pozna meja. Ob letošnjem praznovanju Kvaternice so pripravili tudi odprtje fotografske razstave z naslovom FOTOOKO MLADIH. Svečanemu odprtju s kratkim glasbenim programom smo bili priča takoj po slovesni nedeljski maši ob 17. uri v dvorani Gnidovčevega doma na Mirenskem Gradu. Na razstavi se je predstavilo 18 mladih fotografov s 45 fotografijami.

Ko sem takole stala sredi dvorane in občudovala razstavljena dela, še prej pa spremljala nastopajoče v njihovih prizadevanjih, da nam polepšajo nedeljsko popoldne in približajo svoje delo, sem začutila, koliko želje in volje je v teh mladih ljudeh po odkrivanju in občudovanju neprecenljive lepote božjega stvarstva. Naj jih Božja Mati Marija sprejme v svoje varstvo in vodi po poteh osebne izpolnitve. / Dolores Lapajne

Ustvarjalnica za osnovnošolce / Mobilne skulpture kot glasbila

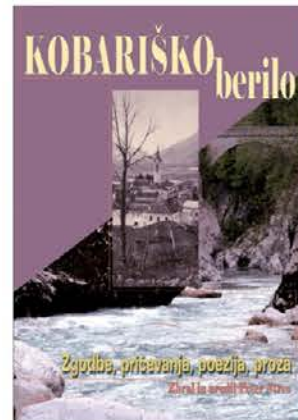
V organizaciji Obalnih galerij Piran in OŠ E. Vatovec Prade in s sodelovanjem TV Slovenija, izobraževalni program, bodo v soboto, 1. oktobra 2011, od 8.30 do 14. ure organizirali kiparsko-glasbeno ustvarjalnico za učence tretje triade osnovne šole. V ruralnem delu Slovenske Istre, na Turistični kmetiji Medljan nad Izolo, bodo učenci pod vodstvom izkušnega mentorja Primoža Oberžana, filozofa ter člana in ustanovitelja tolkalske skupine The Stroj, ustvarjali, izdelovali in sestavljali posebne objekte - skulpture - zvočne stroje iz raznih odpadnih in najdenih predmetov ter materialov s konkretnim namenom. Na teh "avtorskih" mobilnih skulpturah - glasbenih instrumentih ali konkretno tolkalih bodo raziskovali še ritem in zvok, torej se bodo kot tolkalci seznanili in izražali z glasbo (1. oktober je tudi Svetovni dan glasbe). Ustvarjalnica bo v bistvu likovno-glasbeni performans in bo združevala različna znanja: ob kiparskih in tolkalskih še vedenja s področja fizike, mehanike, ekologije, akustike, kinetike in drugih.

OBČINA KOBARID in GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabita na predstavitev knjige

Kobariško berilo

Zbral in uredil Peter Stres

V torek, 4. oktobra 2011, ob 19.00 v Domu Andreja Manfreda v Kobaridu

Ob predstavniku Goriške Mohorjeve družbe bosta o knjigi govorila urednik Peter Stres in Marjeta Pisk

Sodeloval bo Mešani pevski zbor Planinska roža Kobarid pod vodstvom Mirjane Antih Čebokli

100-letnica Šolskega centra Ljubljana

Slovesno so jo obeležili v ljubljanskih Križankah

Letos praznuje 100-letnico delovanja najstarejša slovenska državna srednješolska institucija. Oblednici Šolskega centra Ljubljana so obeležili

šola. Do prve svetovne vojne je bilo v njej šest oddelkov, med vojno pa je služila pretežno v vojaške namene. Tehniška srednja šola, tako se je šola ime-

le strojna, gradbena, geodetska, elektro, kemijska, metalurška, rudarska, papirniška in lesnoindustrijska šola. Danes šolski center sestavljajo tri enote, Gimnazija Antona Aškerc, Srednja lesarska šola in Srednja strojna in kemijska šola. Ob praznovanju 100-letnice obstoja je direktorica centra Nives Počkar povedala, da je bila šola zgrajena z denarjem, ki je bil namenjen obnovi prestolnice po potresu. Prestolnica je bila takrat že obnovljena, zato so denar porabili za gradnjo obrtne šole. Posebnost šole je po besedah Počkarjeve ta, da ima stavba obliko črke F in I, ki naj bi predstavljali ime

Franc Jožef in da so nekoč bila v zgornjih prostorih Šolskega centra stanovanja, ki so bila namenjena učiteljem. Šolski center se danes lahko pohvali z novo šolsko kuhinjo, pred tremi leti pa je šola dobila nove knjižnične prostore.

novala med obema vojnima, pa je bila osrednja šola za šest obrtnih poklicev.

Med drugo svetovno vojno je stavbo zopet zasedla vojska in jo leta 1945 zapustila v silno slabem stanju, v povojnem obdobju pa so tam svoje programe izvaja-

20. septembra v ljubljanskih Križankah s slavnostno prireditvijo. Direktorica centra Nives Počkar je ob tem dejala, da je šola pred 100 leti svoja vrata odprla kot Državna obrtna šola. Šolski center Ljubljana je bil leta 1911 zgrajen kot Državna obrtna

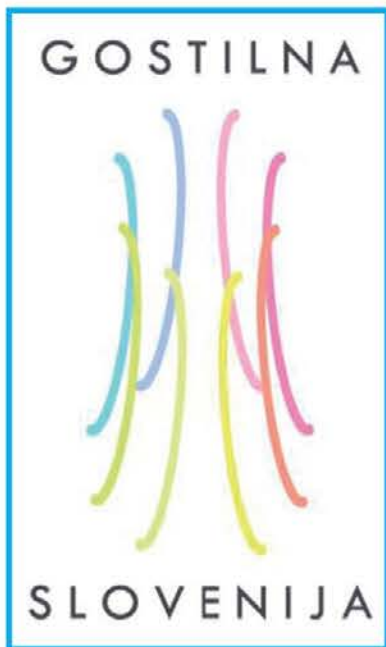
Za večjo prepoznavnost slovenske kulinarike Blagovna znamka Gostilna Slovenija

Predstavniki sekcije gostincev pri Obrtno-podjetniški zbornici (OZS) so v ponedeljek, 12. septembra, na Mednarodnem obrtnem sejmu v Celju predstavili delavnico o pridobitvi pravice do uporabe blagovne znamke Gostilna Slovenija. Z blagovno znamko želijo dvigniti prepoznavnost slovenske kulinarike na višjo raven, so sporočili s Celjskega sejma.

"Po 20 letih poskusov registracije blagovne znamke, v kateri se bo ponujala hrana, značilna za slovenski prostor, letos uvajamo novo blagovno znamko, kjer se bosta gastronomija in kulinarika pisali z veliko začetnico", je ob tem povedal predsednik strokovne komisije za izbor ponudnikov blagovne znamke Gostilna Slovenija in soavtor projekta Janez Bogataj.

V prvem ocenjevanju je prijavljenih 30 gostinskih obratov v Sloveniji, blagovno znamko pa bo po Bogatajevih besedah konec tega meseca pridobilo med 15 in 20 gostiln.

Vsaka taka gostilna bo morala imeti na objektu obešen enoten izvesek ter tablo z logotipom. Poleg tega mora gostilne pozitivno oceniti strokovna komi-

sija, ki jo bo imenovala sekcija gostincev pri OZS.

"Pomemben pogoj za pridobitev naziva je sezonska ponudba

hrane. Ta mora biti v 80 odstotkih slovenska, nujno pa je, da so v tej kvoti hišne specialitete, krajevne in regionalne jedi ter vse značilne slovenske jedi", je o kriterijih za izbor povedal Bogataj. Podobno je po njegovih besedah pri prijavi in vinih. Taka gostilna mora ponujati najmanj tri proizvode z zaščitenim geografskim poreklom, vsaj pol surovin za pripravo mora izhajati iz lokalnega ali regionalnega okolja, vsaj pet pa jih mora imeti oznako eko.

Nadzor nad izvajanjem ponudbe, ki jo določa nova blagovna znamka, bo imela ocenjevalna komisija, ki bo ponudnike obiskala nenapovedano tudi med letom ter tako preverjala resnost gostinca pri projektu. Za vključitev v tak projekt mora gostinec plačati 1000 evrov, kamor so všteti vsi stroški komisije, označitev in podpore. Gostilnam v Sloveniji se bodo lahko v prihodnjem letu pridružile tudi gostilne v tujini.

Vse te aktivnosti bodo po Bogatajevih besedah omogočile, da se dvigne prepoznavnost slovenske kulinarike in Slovenije na sploh. "Prvi pogoj, da lahko ponudnik gostinskih storitev pridobi blagovno znamko Gostilna Slovenija, je, da se gostinski obrat imenuje gostilna. Mnogi so svoje restavracije že preimenovali v gostilne, po tem se vidi, da je interes gostincev velik", je povedal Bogataj.

S kolesom ob Donavi (9)

Od izvira v Črnem gozdu do Budimpešte

Umazana sedanost in grda preteklost

Linz si bom zapomnil predvsem po "umazani" industriji. Prvi stik z mestom, v katerem je nameraval Hitler živeti po zmagi, a se mu načrta hvala Bogu niso izšli, je bil pozitiven. Otroci na bregu reke. Malica na glavnem trgu, kjer je bilo vse lepo urejeno in čisto, da bi človek kar pogladil korenine. Lepo, sončno vreme. Ko pa se je kolesarska steza po nekaj kilometrih vožnje skozi zgledno urejeno rekreacijsko cono spet približala reki, je bilo na drugi strani videti vso grozo in bedo industrije. Prvih nekaj kilometrov le strehe in dimnike industrijskih kompleksov, iz katerih se je kadilo v raznih barvah. Čeprav velja Avstrija za državo, kjer naj bi upoštevali vse okoljevarstvene standarde, so me neprijetne vonjave, ki so rezale v nos, opozarjale na to, da vse očitno ni v redu, da so tudi tu zadeve na papirju urejene, v praksi pa še zdaleč ne. Ko so se industrijske zgradbe končno le poslovile, sem s pogledom na nasprotni strani reke še dolgo spremljal različne depozite, velikanske nasipe najrazličnejšega gradbenega materiala in podobno. Grdo.

Še precej grše pa je bilo nekoč v Mauthausnu. Koncentracijsko taborišče, v katerem je umrlo več kot 120 tisoč ljudi, ni bilo tik ob poti, a sem se vseeno odločil za obisk. Ko sem obstal pred tistim

mogočnim, hladnim obzidjem, je bilo v zraku še vedno čutiti neizbrisljiv pečat negativnosti dogodkov, ki so se tam odvijali, neko nemo zamolklost, ki je ni moglo preglasiti niti razposajeno vriskanje srednješolcev na ekskurzijah. Od mularije, ki jih razganja od hormonov, je seveda iluzorno pričakovati, da bodo

ljubši pogled na razposajene in glasne, življenja polne mladce, na to neukrotljivo energijo, kot pa na tihe, pietetne polne in ukročene, v vrsto zbrane šolarje, na neki način nemočne in zato čisto malo podobne njim samim v tistih strašljivih okoliščinah. Če je bila atmosfera ob taborišču in v njem moreča, je bilo vzdušje v

Umazana industrija izven Linza

svoje notranje vrenje brzdati zaradi zgodovinskih grozot. Opažoval sem učitelje, ki so se trudili miriti tistih nekaj izgrednikov, ki se najdejo v vsakem razredu. Gledal sem, kako izgubljajo živce, in pomislil, da je najbrž vsak dan tako, da se zgodba ponavlja že leta in leta, pa tudi na to, da bi bil pripadnikom vojske nedolžnih, ki je tam neprostovoljno končala svoje življenje, verjetno

bližnjem mestu popolnoma drugačno. Zdelo se je, kot da njegovi prebivalci, krivi zaradi vsega hudega, kar se je med drugo svetovno vojno dogajalo v njihovi bližini, še posebej častijo življenje in stavijo na prave vrednote. Toliko nasmejanih in sproščenih, na videz srečnih ljudi kot v Mauthausnu med potjo zlepa nisem videl.

Nace Novak

Med počitniškimi dnevi tudi žalostni dogodki Nesreče na Hrvaškem so letos zahtevale življenja 29 Slovencev

Na Hrvaškem se je letos do 17. septembra smrtno ponesrečilo 29 slovenskih državljanov, 18 jih je bilo

pa 32. Ko je šlo za hude telesne poškodbe, so zdravniki imeli največ dela s poškodovanimi v prometnih

nesrečah, tako z motoristi kot z vozniki osebnih avtomobilov, kaže statistika veleposlaništva. K črni statistiki dodajajo, da je bilo nekaj poškodb povezanih s kršitvami javnega reda in miru.

Kršitev prometnih predpisov je tudi najpogostejši razlog za pripor slovenskih državljanov na Hrvaškem. Sledijo kršitve javnega reda in miru, najbolj pogosto v krajih ob državni meji. Bilo je tudi nekaj priporov na podlagi mednarodnih tiralic.

Pri tem je po navedbah veleposlaništva treba upoštevati, da podatki o številu priprtih državljanov ter poškodovanih, zlasti laže, niso popolni, saj slovenski državljanji v nekaterih primerih ne želijo obvestiti veleposlaništva.

huje poškodovanih, 33 pa priprtih, so za Slovensko tiskovno agencijo povedali na slovenskem veleposlaništvu v Zagrebu. Ob tem so poudarili, da ti podatki niso skrb zbujujoči, saj Hrvaško obišče veliko Slovencev. Največ, štiri petine vseh smrtnih žrtev, so zabeležili med majem in avgustom, še posebej v času glavne turistične sezone, ko Hrvaško obišče največ slovenskih državljanov. Najpogostejši vzrok smrti Slovencev na Hrvaškem so prometne nesreče, v katerih so letos skoraj praviloma umirali motoristi.

Za prometnimi nesrečami so med vzroki smrti Slovencev na Hrvaškem najpogostejše utopitve med plavljenjem ali potapljanjem. Na veleposlaništvu so spomnili, da so v letu 2007 obravnavali 26 smrti slovenskih državljanov, v naslednjih dveh letih po 36, lani

Applove delnice dosegle nov rekord

Zdi se, da ameriški računalniški proizvajalec Apple živi v svojem svetu. Medtem ko na borzah po svetu vladajo previdnost zaradi dolžniških težav nekaterih držav ter grožnje z novo recesijo, so delnice Applea pred nedavnimi v zgodnjem trgovanju na newyorškem Wall Streetu dosegle novo rekordno vrednost pri 420 dolarjih. Apple s tem utrjuje položaj največjega podjetja na svetu je bilo v šestih kapitalizaciji z vrednostjo okoli 387 milijard dolarjev. Nov rekord je sicer prišel skoraj mesec dni po odstopu ustanovitelja podjetja, legendarnega Steva Jobsa, z mesta prvega moža podjetja, ter pred predstavitvijo iphona 5, ki je napovedana za oktober. Apple je svoj zmagovalni pohod začel v '90. letih minulega stoletja, ko se je za krmilo družbe ponovno vrnil Jobs. Leta 1998 je prišel računalnik imac, največji napredek pa mu je zagotovila revolucionarna naprava iz leta 2001 - predvajalnik glasbe ipod. Po vsem svetu je bilo v šestih letih prodanih več kot 100 milijonov ipodov, v spletni prodajalni glasbe itunes pa so uporabniki kupili preko pet milijard skladb. Ameriški gigant je zmagovalni pohod nadaljeval leta 2007 s predstavitvijo iphona. V drugem letošnjem četrtletju je Apple prodal 20,3 milijona telefonov iphone 4, obenem pa 9,3 milijona ipadov. Jobsov naslednik Tim Cook je sicer obljubil, da bo sledil stopinjam svojega predhodnika. V podjetju deluje že več kot 13 let in je v tem času že močno prispeval k uspehu podjetja. To le še krepi zaupanje vlagateljev.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 27. septembra, ob 14. uri.

S 3. strani

Tretji obisk ...

Tako kot je bila za ekumenski dialog posrečena izbira samostana sv. Avguština v Erfurtu, je bila nekaj posebnega izbira božjepotne cerkve v Etzelsbachu, kakšnih sto kilometrov od Erfurta. V mestu Eichsfeld in okolici se nahaja katoliška enklava, ki je kljub hudim pritiskom rdeče diktature ohranila živo krščansko občestvo. Papež je prišel potrditi in nagraditi zvestobo veri, kot je poudaril pri petkovih Marijinih večernicah 90.000 zbranim vernikom. V soboto, 24. septembra, je zjutraj ob devetih pred stolnico v Erfurtu daroval sveto mašo z okoli 28.000 verniki, nato pa z letalom odšel v jugozahodno Nemčijo, v mesto Freiburg, ki se nahaja ob meji s Francijo in Švico. Tu je bil vrhunec njegovega pastoralnega obiska. Zvečer se je srečal s 30.000-glavo množico mladih, ki so ga v molitveni vigiliji sprejeli z velikim navdušenjem. Ko je sonce

ugašalo, so se začele prižigati svečke in zaplapolalo je morje luči. Tudi tu je Benedikt XVI. ujel utrip in mlade prijateljsko nagovoril ter jim položil na srce, da je vera tista, ki razsvetljuje svet. Nedeljsko evharistično bogoslužje na mestnem letališču blizu Freiburga je bilo vrhunec njegovega štiridnevnega obiska v Nemčiji. Zbralo se je okoli 100.000 vernikov, med njimi tudi več Slovencev iz Stuttgarta in Mannheim. V lepem in sončnem vremenu je potekal praznik vere in veselja. V skoraj devetstoletni zgodovini mesta Freiburg je bil Benedikt XVI. prvi papež, ki je obiskal mesto. Sledilo je še srečanje s skupino - v Cerkvah in v družbi - dejavnih katoličanov ter z zveznimi ustavnimi sodniki, nato je malo

Na stadionu Olympia v Berlinu

po sedmi uri zvečer odletel nazaj v Rim. **Nekaj navodil, ki jih je papež izročil Cerkvam v Nemčiji**

Na velika pričakovanja po reformah znotraj katoliške Cerkve v Nemčiji papež Benedikt ni odgovoril pritrdilno. Na več mestih je poudaril, da, kjer je kriza Cerkve kot ustanove, tam je še globlja kriza, to je kriza vere. Zato je priporočil primat vere. Cerkev ni mogoče reformirati na površju, na zunan, ampak iz globlin, to je z osebnim spreobrnjenjem in s

prenovljeno vero. Dobro organizirani Cerkev v Nemčiji je položil na srce, da organizacija ne sme in ne more prevladati nad duhom. Toliko dobrega, kot naredi Cerkev v Nemčiji na karitativnem in socialnem področju, bo še naprej lahko blagoslov za celotno vesolje Cerkev, če bo to delo motivirala živa in prenovljena vera. V zadnjem nagovoru med nedeljsko mašo v Freiburgu je podčrtal edinost med laiki in duhovniki

enega Boga in v Jezusa Kristusa. Zato lahko govorimo le o ekumenizmu daru, saj je edinost dar, ki prihaja od zgoraj.

Je bil papežev obisk v Nemčiji uspešen?

Ocene papeževnega obiska v Nemčiji so zelo različne. Nemci so ga doživeli kot prisrčnega, spravljevega, inteligentnega in dobronamernega. 84-letnega starčka, daleč od stereotipne podobe "panzerkardinala Ratzin-

ter škofi in zvestobo Petrovemu nasledniku. Ob veliki simbolni gesti, obisku samostana sv. Avguština v Freiburgu, je začrtal tudi smer ekumenizma. Kot je sam rekel, ni prinesel "ekumenskega darila", saj ekumenizem ni stvar konsenza in pogajanj, kot je to v politiki in diplomaciji, ampak je stvar globokega združenja v veri v

ter škofi in zvestobo Petrovemu nasledniku. Ob veliki simbolni gesti, obisku samostana sv. Avguština v Freiburgu, je začrtal tudi smer ekumenizma. Kot je sam rekel, ni prinesel "ekumenskega darila", saj ekumenizem ni stvar konsenza in pogajanj, kot je to v politiki in diplomaciji, ampak je stvar globokega združenja v veri v enega Boga in v Jezusa Kristusa. Zato lahko govorimo le o ekumenizmu daru, saj je edinost dar, ki prihaja od zgoraj.

S 3. strani

Goriški slavček ...

Druga zgodba na platnu poteka v sedanosti, protagonista sta brat in sestra. Skozi njun dialog se počasi razkriva njuna vez z Gregorčičem. Brat je izbral duhovniški poklic, čeprav, kot pravi sestra, nista bila vzgojena v krščanskem duhu. Boleči spomin na prezgodaj umrlo mamo in nonina trdota ji narokujeta kritične misli o vsem tem, kar predstavlja bratova obleka. On pa skozi prizmo našega časa skuša opravičiti napake, storjene v Cerkvah, pa tudi nonine zmote. Bričeva je obzirno, čeprav v bistvu kar izzivalno v novi perspektivi predstavila Gregorčičevo razgibano življenjsko pot, njegovo veliko ljubezen do domače zemlje, predvsem planinskega raja, in razmišljanje o prihodnosti naroda, ki so mu pretihli hudi časi trpljenja. Pri tem je imenitno vpletla v tekst odo Soči in skladatelj Aldo Kumar je, sledeč ritmu pesmi, pridal čudovito usklajeno glasbo, ki se ob koncu

oglašja kot grozeče bučanje razbesnelih soških voda. Ti se kot živ element pojavljajo v filmu (avtorica in realizatorica Polona Zupan) na gibljevih panojih in ustvarjajo zanimivo, posrečeno, spreminjajoče se scensko ozadje, ki daje predstavi drugačne dimenzije, čeprav je uprizoritev sama izdelana iz minimalnih scenskih elementov. Pesnika Simona Gregorčiča posebej ljubi igralci. Peter Harl se je psihološko dovršeno poglubil v oris mladega Simona, polnega idealov, vnetega za narodnoubuditeljski boj, narodno enotnost; iz njega sije občutljiva, čuteča duša. Prav tak je, kot si ga navadno zamišljamo, "idealistično" zagledanega v planine, kjer se prebudi tudi iskrica ljubezni do učiteljice Dragojile. Tudi ob misli nanjo mu je "črni plašč" utesnjujoč. Harl pronicljivo posreduje mladostniško pesnikovo naravo. Blaž Valič je Gregorčiča srednjih let, ki se vse bolj zaveda svoje samote in se tudi zaradi

oglašanja bolezenskih klic vanjo zmeraj bolj umika, čeprav mu zvesti prijatelj Fran Erjavec, s katerim razpravlja o slovenski stvari, pa tudi o svoji poeziji, skuša odtegniti od tega. Pesnikovo dušo sicer že kljujejo kritične oznake, ki so jih njegovim pesmim namenili katoliški krogi z Mahničem na čelu. Valič je pomenljivo izostril te Gregorčičeve bolečine, ki slabijo njegovo telo in duha. Postarane Gregorčiča, ki mu vedno bolj pogoste depresije še bolj strežejo po zdravju, z njegovimi blodnjami in upomom, usihajočimi pesniškimi močmi, je ostro, kruto, trpeče, brezizhodno, čeprav morda le z malce preveč silno poudarjenjem duševno napetim lokom in mestoma ironičnim prizvokom v glasu posebil Ivo Barišič, ki pa je ob koncu podaril presunljivo podobo popolnoma strtega, skrušenega pesnika, ki čaka le na smrt (Bog ve, zakaj je v tem dramatičnem trenutku avtorica položila v Gregorčičeva usta italijanske besede "si schiudi la tomba", in celo v očitno napačni obliki! Zamejci smo zelo občutljivi za take podrobnosti!)

Kot svetla žarek sonca, bleščečega se v "planinskem" raju, se pojavlja Dragojila, navdušena oboževalka Gregorčičevih pesmi. Igralka Vesna Vončina jo je obžarila s posebno svetlobo, upanjem in predanostjo, pa tudi zavedanjem, da zaradi življenjskih iz-

bljubila in naj nosi svoj križ, je odločno, energično izklesala tokrat zares neprepoznava Dušanka Ristić. Gorazd Jakomini je trezno, z optimistično noto izoblikoval lik Frana Erjavca, ki bodri prijatelj in mu vselej zna iskreno svetovati. Marjeta Slamič je v filmski

nim pogledom in v krščanski optiki skuša opravičiti zmote Cerkve, upošteva duha časa, je pristno, z milino odpuščajočega srca posebej gost Matej Puc. Neda Bric je ob svojem razbiranju Gregorčičeve osebnosti z mentalno širino razgrnila pred gledalce podobo občutljivega in v sebi razklanega goriškega slavčka z razparano dušo, pa tudi dala v razmislek njegove stiske, dvome, ravnanja, omahovanja, uporno držo in odločitve, za katere se mora tudi vsak izmed nas opredeliti in zaradi katerih se življenje zasuka v tako ali drugačno smer in vsakdo postane kamenček na proudu zgodovine človeštva. Tudi zaradi tega po ogledu predstave, kljub morebitnim pomislekom, je Gregorčič še bolj naš, z vsemi človeškimi nihanjmi podobnih vsakomu in ga skušamo bolj razumeti in ljubiti. Predvsem pa nas predstava neposredno vabi, da vzamemo v roke njegove poezije in pozorno prisluhnemo njihovemu srčnemu utripu, ki ima veliko povedati tudi današnjemu času.

Iva Koršič

Gorazd Jakomini v vlogi Frana Erjavca in Blaž Valič kot Simon Gregorčič

bir bosta morala oba potlačiti svoja čustva in jih gojiti le v svojih srcih. Strog lik Gregorčičeve matere, ki sina nenehno opominja, naj se spomni, komu se je zao-

zgodbi trpko in trdo orisala žensko, ki ne more odpustiti krivic in nosi v srcu mržnjo do duhovščine in njenih zablod v zgodovini. Brata duhovnika, ki z odmaknje-

Študijski center M. Klein in Občina Sovodnje ob Soči

Poletne delavnice Mavrica 2011 so se uspešno končale

Med poletjem so od 4. do 22. julija v Sovodnjah, v organizaciji študijskega centra M. Klein in občine Sovodnje ob Soči, potekale poletne delavnice Mavrica 2011.

Mavrica 2011 je bila prva izvedba poletnih delavnic v sovojenjski občini. Organizatorji so želeli ponuditi poletne aktivnosti predvsem otrokom iz sovojenjske občine in bližnje okolice, da bi njim in njihovim družinam ponudili kakovostno in zabavno preživljanje poletnih počitnic v domačem okolju. "Obenem pa smo s tem želeli pomagati pri poletnem varstvu, saj je to obdobje, ko starši morajo v službo, kar zahtevno z organizacijskega vidika. Hoteli smo tudi vsaj pol dneva razbremeniti stare starše, kar je prav v tem poletnem času zelo dragoceno in v veliko pomoč mladim družinam. Naš glavni cilj pa je, da se otroci zabavajo in počutijo lepo, saj ne smemo pozabiti, da so to vendarle njihove zaslužene

poletne počitnice", pravi vzgojiteljica Martina Šolc. Šolčeva je poskrbela za zanimiv in pester program delavnic. Vsak teden je bil namenjen po-

sebni tematiki: Evropejčki, Hokus pokus in znanost ter S pravljicami okoli sveta. Delavnice so potekale v sprošče-

nem in živahnem vzdušju, predvsem v znamenju igre. Otroci so se tako odpočili po delovnem šolskem letu. Na sporedu je bilo veliko zani-

mivih dejavnosti: znanstveni laboratorij, kjer so se otroci preizkusili kot znanstveniki in izvajali zanimive poizkuse.

Pričarali so tudi mavrico in spoznali, da ne nastane v čarobnem kotlu, ampak da je to fizikalni pojav.

Z občinskim šolabusom so se odpeljali na ekskurzijo v goriški pokrajinski muzej in si ogledali arheološko zbirko. Spoznali so delo arheologov in se nato še sami preizkusili v izkopavanju in odkrili zanimive predmete iz naše preteklosti. Sledilo je iskanje zgodovinskega zaklada.

Martina Šolc, ki se posebej ukvarja z bralnimi delavnici, je otroke popeljala tudi v svet pravljic. Zelo so jih prevzele skandinavske pripovedke: spoznali so tole, Samije, severne jelene in nordijske luči.

Očaral jih je tudi svet Indijancev: v njihov svet jih je v ritmu bobnov popeljala Tanja Gaeta, ki je vodila glasbeno delavnico Bobnarji. Vsak teden pa so obogatili s skupinskimi igrami in igrami za socializacijo, motoričnimi, glasbenimi, ustvarjalnimi in jezikovnimi delavnici. V najtoplejših dneh so se hladili v bazenu.

Delavnice so se končale s prav posebnim gostom. Obiskal jih je čarodej Jole Cole, ki je dobesedno pričaral prav enkratni konec poletnih delavnic Mavrica 2011.

Poslušajmo ... z branjem

David Gilmour – On an island (Capitol, 2006)

Ljubitelji rock glasbe poznajo njegovo ime, poznavalci glasbe njegov stil, vsi poznamo njegov zvok. Morda ne v solistični različici, toda skupina Pink Floyd je nedvomno eden vrhuncev lahke glasbe 20. stoletja. Lahke že, a nikakor ne neumne. Petnajstminutni solo v slavni skladbi "Shine on your crazy diamond" (Sijaj, nori diamant) ostaja pojem kvalitetnega rocka. Brez Davida Gilmourja (in tragične zgodbe "norega diamanta", prvega Floydovega vodje Syda Barretta) si je ne znam predstavljati.

Tokrat besedno poslušalnico Novega glasa namenjam plošči, ki je izšla pred petimi leti in je izdelek nesmrtnega glasbenega duha. David Gilmour ni virtuozi ali rockerski tekač na hitre proge, njegov tretji študijski izdelek je samo nov dokaz tega. Če želimo razumeti album, je večkrat dovolj, da pogledamo na naslovnico: sproščujoča globina modre barve gosti razmišljujočo figuro, ki lebdi v povezavi z naravo in s samim seboj. On an island je prav tak zvočni vrt, ki predstavlja avtorjevo življenjsko situacijo. Pri 65 letih ni časa za norost, psihodrame, simbolne zidove, študij literature: končno je nastopil čas za spokojni mir duše, toplino družine, bistrino zavesti in samozavest starosti, kjer spomini delujejo le še katarzično. Naslovna skladba najboljšje združuje bogate sestavine tega ploščka, ki me vsakič znova pomirja, osveži, a tudi svojevrstno napolni. Kot hladni jesenski vetrič. V svetu praznega blišča in še bolj praznih besed je David Gilmour antiheroj, ki ga lahko spozna in sprejme vsakdo izmed nas. On an island je intimna, nordijsko romantična osebna izpoved, mirno potovanje odraslih src, pogumna izpoved karizmatičnega solista, ki s spoštovanjem gleda v luno.

Jernej Šček